

LATVIJAS BANKAS 2005. GADA PĀRSKATS

LATVIJAS BANKAS 2005. GADA PĀRSKATS

Grafiskajos attēlos ar punktiem atzīmēts rādītāja faktiskais lielums, ar līnijām – šo rādītāju aproksimējošā līkne. Rādītāja katras dienas mērījumu aproksimējošā līkne ir vairāk izcelta nekā faktiskā lieluma līkne.

Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

– attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu.

x dati nav pieejami vai rādītājus nav iespējams aprēķināt.

0 rādītājs mazāks par 0.5, bet lielāks par nulli vai rādītāja aprēķina rezultāts ir nulle.

Latvijas Bankas prezidenta ievadvārdi	5
Tautsaimniecības attīstība un monetārā politika	10
Ārējā ekonomiskā vide	10
Inflācija un cenas	12
Iekšzemes kopprodukts	14
Ārējā tirdzniecība un maksājumu bilance	16
Fiskālā politika	19
Banku sektora attīstība	20
Naudas piedāvājums	21
Kredītu un noguldījumu procentu likmes	24
Starpbanku tirgus	26
Naudas bāze	27
Valūtas tirgus un Latvijas ārējais parāds	29
Vērtspapīru tirgus	31
Centrālās bankas darbība	35
Latvijas Banka Eiropas Centrālo banku sistēmā	36
Valūtas maiņas politika un ārējās rezerves	36
Monetārās politikas instrumenti	37
Skaidrās naudas apgrozība	39
Gatavošanās eiro ieviešanai	39
Statistika	42
Maksājumu sistēmas un finanšu stabilitāte	43
Informācijas sistēmas	45
Sabiedrības informēšana	46
Organizatoriskā attīstība	48
Risku pārvaldīšana un kvalitātes vadība	50
Iekšējais un ārējais audits	50
Grāmatvedība un budžeta vadība	51
Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām	52
Sadarbība ar ārvalstu centrālajām bankām un tehniskā palīdzība	52
Latvijas Bankas 2005. gada finanšu pārskati	55
Latvijas Bankas bilance	56
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins	58
Latvijas Bankas kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskats	60
Latvijas Bankas naudas plūsmas pārskats	61
Latvijas Bankas finanšu pārskatu skaidrojumi	62
Revīzijas komisijas ziņojums Latvijas Bankas padomei	90
Latvijas Bankas padomes lēmums	91
Pielikumi	93
1. Monetārie rādītāji 2005. gadā	94
2. Latvijas Bankas 2005. gada mēnešu bilances	95
3. Latvijas Bankas 2001.–2005. gada bilances	96
4. Latvijas Bankas 2001.–2005. gada peļņas un zaudējumu aprēķini	97
5. Latvijas Bankas noteiktie Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Japānas jenas un ASV dolāra kursi	97
6. Latvijas Bankas struktūrvienības 2005. gada beigās	98
7. Latvijas Bankas struktūra 2005. gada beigās	101
8. Latvijas Bankas pārstāvniecība starptautiskajās organizācijās	102
9. 2005. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi	104
10. Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2005. gada normatīvās aktualitātes	105
11. Terminu skaidrojums	106

SAĪSINĀJUMI

AS	akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
CEBS	Eiropas Banku uzraugu komiteja
CFS	citi finanšu starpnieki, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus
CIF	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz importētājvalsts robežai (<i>cost, insurance and freight at the importer's border</i>)
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EK	Eiropas Komisija
EKS	Elektroniskā klīringa sistēma
EMS	Ekonomikas un monetārā savienība
ES	Eiropas Savienība
ES10	valstis, kuras pievienojās ES 2004. gada 1. maijā
ES15	valstis, kuras ietilpa ES pirms 2004. gada 1. maija
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FOB	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz eksportētājvalsts robežai (<i>free on board at the exporter's border</i>)
FRS	ASV Federālo rezervju sistēma
IKP	iekšzemes kopprodukts
ISO	Starptautiskā Standartizācijas organizācija (<i>International Organization for Standardization</i>)
KMAS	Klientu maksājumu apstrādes sistēma
LCD	Latvijas Centrālais depozitārijs
M0	naudas bāze
M1	šaurās naudas rādītājs
M2	vidējās naudas rādītājs
M3	plašās naudas rādītājs
M2X	plašā nauda
MFI	monetārā finanšu iestāde
NATO	Ziemeļatlantijas līguma organizācija (<i>North Atlantic Treaty Organisation</i>)
NVS	Neatkarīgo Valstu Savienība
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RFB	Rīgas Fondu birža
RIGIBOR	<i>Riga Interbank Offered Rate</i> ; Latvijas starpbanku kredītu procentu likmju indekss
SAMS	Starpbanku automatizētā maksājumu sistēma
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības (<i>Special Drawing Rights</i>)
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNB	Starptautisko norēķinu banka (<i>Bank for International Settlements</i>)
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
TARGET	Eiropas Vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu sistēma (<i>Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system</i>)
VAS	valsts akciju sabiedrība
VKM II	Valūtas kursa mehānisms II
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

LATVIJAS BANKAS PREZIDENTA IEVADVĀRDI

Latvija arī 2005. gadā bija tā ES valsts, kuras IKP palielinājās visstraujāk, un to veicināja iekšzemes pieprasījums un strauji augošais eksports. IKP kāpumu noteica arī ārvalstu tiešo investīciju ieplūde. Latvijas eksporta pieaugums pārsniedza 30% un bija lielāks arī par importa kāpumu. Vairāk nekā trīs ceturtdaļas Latvijas eksporta nonāca ES valstīs. Liela daļa Latvijas uzņēmēju sadarbojas ar partneriem eiro zonas valstīs un valstīs, kuru valūta piesaistīta eiro, tāpēc lata veiksmīgā piesaiste eiro deva viņiem iespēju pārdomāti attīstīt saimniecisko darbību, neraizējoties par valūtas maiņas risku.

Latvijas tautsaimniecības straujā izaugsme 2005. gadā bija saistīta ar dziļāku integrāciju ES tautsaimniecībā, jo ar 2005. gada 1. janvāri lata piesaiste SDR valūtu grozam tika aizstāta ar piesaisti eiro. Inflācijas samazināšana un Māstrihtas kritēriju izpilde, nodrošinot sabalansētu tautsaimniecības izaugsmi un gatavību eiro ieviešanai, turpmākajos gados būs Latvijas valdības un Latvijas Bankas galvenais uzdevums makroekonomikas jomā.

Latvijai, tāpat kā lielākajai daļai jauno dalībvalstu, pievienošanās ES nozīmēja ārējās tirdzniecības plūsmu pieaugumu un nodrošināja iespēju izmantot ES finansējumu un brīvāku pieeju likvidākiem un attīstītākiem finanšu tirgiem, kā arī riska prēmiju sarukumu. Šie faktori izraisīja procentu likmju kritumu un finanšu līdzekļu straujāku ieplūdi gan iekšzemes kredītu, gan ārvalstu investīciju veidā, tādējādi paātrinot tautsaimniecības izaugsmi. Tās ir pozitīvas tendences, taču zemās procentu likmes un to veicinātais iekšzemes patēriņa un ieguldījumu kāpums ekonomiskā cikla augšupejas posmā, kad tautsaimniecība strauji attīstās, palielina arī pirktspējīgā pieprasījuma spiedienu uz inflāciju.

Latvijas Bankas monetārās politikas lēmumi bija vērsti uz to, lai ierobežotu inflācijas kāpumu un veicinātu sabalansētu tautsaimniecības ilgtermiņa attīstību. Ar 2005. gada janvāri tika paplašināta banku obligāto rezervju bāze, tajā ietverot banku saistības pret ārvalstu bankām. Latvijas Bankas padome divas reizes par 2.0 procentu punktiem palielināja banku rezervju normu, gada beigās tai sasniedzot 8%. Latvijā par pieprasītāko kredītu valūtu kļuvis eiro, tāpēc nesabalansētas attīstības risku mazināšanā Latvijai varētu palīdzēt ECB 2005. gada decembra un 2006. gada marta lēmumi paaugstināt galvenās procentu likmes un tas, ka nākotnē eiro zonā prognozējama stingrāka monetārā politika.

Pēc lata piesaistes vienotajai Eiropas valūtai resursi latos un eiro Latvijā kļuvuši

viegli savstarpēji aizstājami. Procentu likmes kā viens no galvenajiem monetārās politikas instrumentiem zaudējušas iedarbību gadījumos, kad nepieciešama makroekonomisko tendenču koriģēšana, jo vairāk nekā puse aizdevumu rezidentiem izsniegti eiro. Tādējādi tradicionālo centrālās bankas monetārās politikas instrumentu ietekme un efektivitāte ievērojami mazinājusies un makroekonomiskās korekcijas galvenokārt jāveic fiskālās politikas jomā. Tāpēc Latvijas Banka aktīvi pamatoja stingrākas fiskālās politikas nepieciešamību ekonomiskā cikla augšupejas posmā. Latvijas Banka arī aicināja novērtēt risku, ko rada nesabalansētība starp valūtu, kādā tiek ņemti kredīti, un aizņēmēju ienākumu valūtu.

Piesaistot latu eiro, Latvija sāka ceļu uz vienotās Eiropas valūtas ieviešanu. 2005. gada maijā tika īstenots nākamais nepieciešamais pasākums – Latvija saskaņā ar valdības plānu pievienojās VKM II, vienpusēji saglabājot iepriekšējos gados jau ierasto pieļaujamo lata piesaistes kursa svārstību diapazonu ($\pm 1\%$). Latvijas Bankas speciālisti līdzdarbojas Latvijas valdības izveidotajā Vadības komitejā, kuras mērķis ir nodrošināt efektīvu eiro ieviešanas procesu Latvijā, t.sk. izstrādājot eiro ieviešanas stratēģiju un rīcības plānu. Latvijas Bankas atbildības jomas ir eiro skaidrās naudas ieviešana, maksājumu sistēmas un finanšu statistika.

2005. gadā tapušas sešas jubilejas un piemiņas monētas. Turpinot dažādot Latvijas naudas dizainu ar ierobežotas tirāžas 1 lata monētām, Latvijas Banka laida apgrozībā monētas "Pētergailis" un "Kliņģeris". Latvijas Banka dibināja jaunu tradīciju, organizējot sabiedrības aptauju par gada monētu. Par "Latvijas gada monētu 2004" atzīta "Laika monēta".

Par svarīgu pienākumu Latvijas Banka uzskata padziļināt sabiedrības izpratni par tās darbību, pieņemtajiem lēmumiem un Latvijas tautsaimniecības attīstību. Tāpēc 2005. gada aktuālākie jautājumi – straujais cenu kāpums un makroekonomisko risku pieaugums – kļuva arī par 2005. gada septembrī organizētās Latvijas Bankas gadskārtējās konferences ziņojumu un diskusiju tematiem. Minētie un citi centrālās bankas darbības jautājumi izziņāmi 2005. gada martā atklātajā apmeklētāju centrā "Naudas pasaule". Šis interaktīvais finanšu informācijas un izglītības centrs īsā laikā guvis pelnītu popularitāti. Savukārt tā izcilā arhitektoniskā risinājuma apliecinājums ir uzvara Latvijas Būvnieku asociācijas rīkotās skates "Gada labākā būve 2005" nominācijā par labāko rekonstrukciju.

Vēlos izteikt sirsnīgu pateicību Latvijas Bankas padomei un valdei par veiksmīgu Latvijas Bankas darba organizāciju un ikvienam darbiniekam – par radošo veikumu un atbildīgo ikdienas darbu, veicinot Latvijas Bankas uzdevumu izpildi.

Lai gada pārskats ikvienam ļauj iepazīt un vērtēt Latvijas Bankas veikumu!

Ilmārs Rimšēvičs
Latvijas Bankas prezidents
Rīgā 2006. gada 11. aprīlī

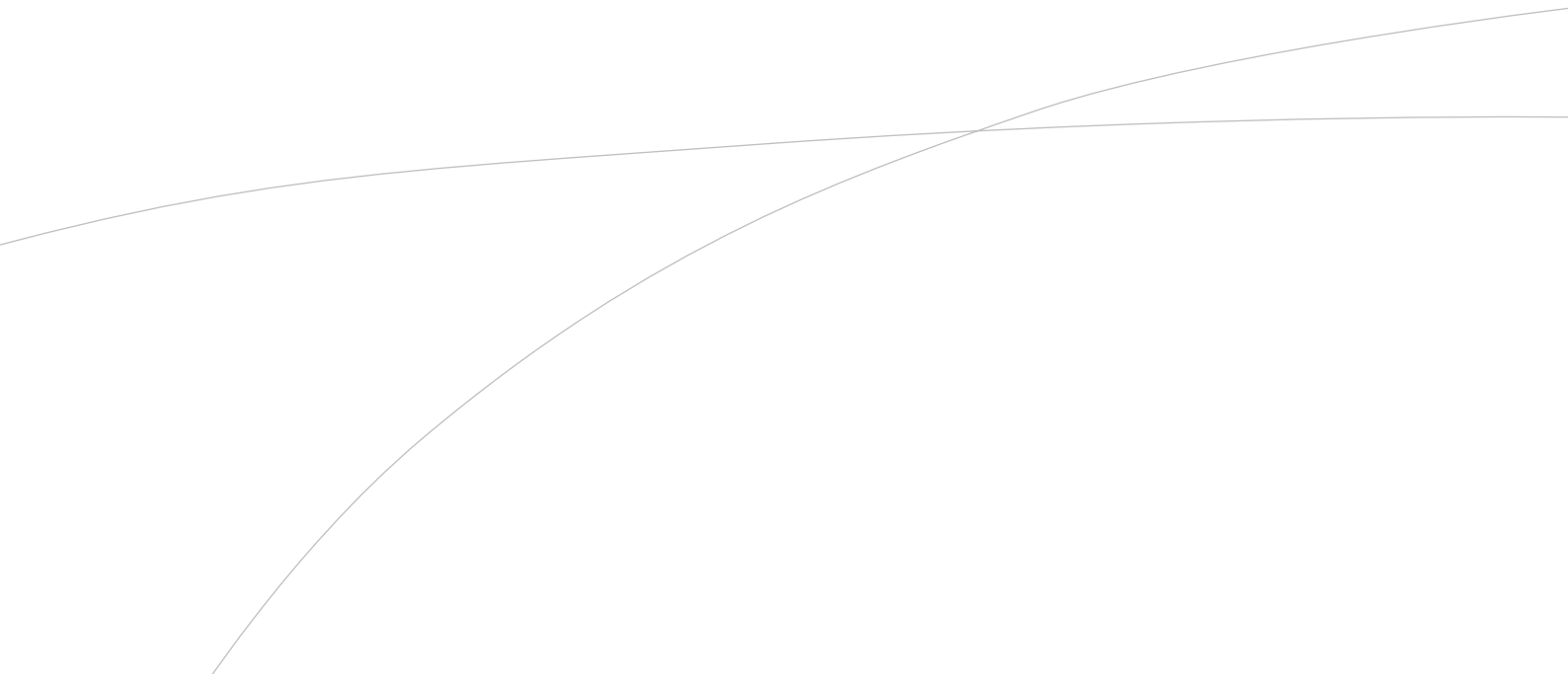
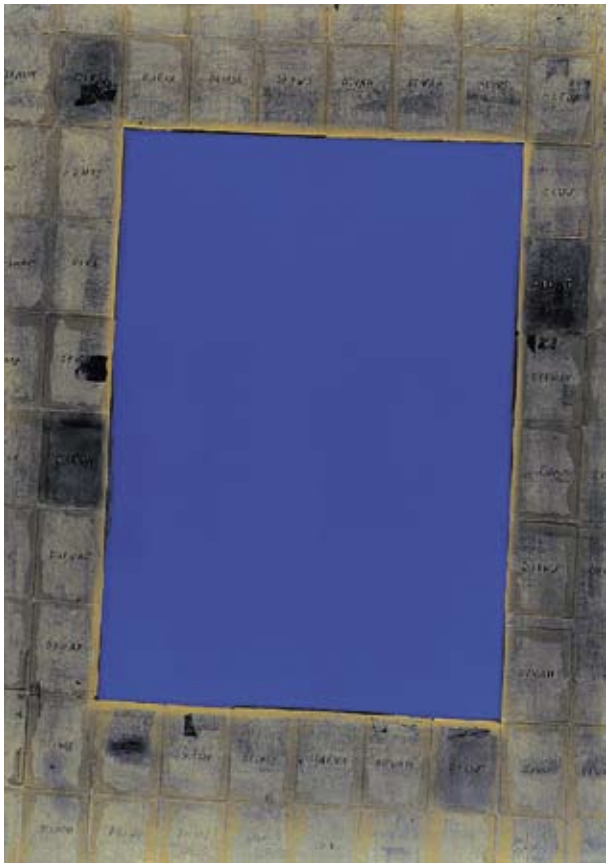
Ilmārs Blumbergs

HORIZONTALĀ UPE. 1995–1996

ZILĀIS LOGS. 1995–1996

VERTIKĀLĀ UPE. 1995–1996

Kartons, jaukta tehnika. 100 x 70 cm

ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE

2005. gadā pasaules tautsaimniecība attīstījās veiksmīgi. Tās strauja izaugsme bija vērojama ES10 valstīs, kā arī Āzijas reģiona valstīs, īpaši Ķīnā. ASV un Japānas tautsaimniecība attīstījās mērenā tempā. Arī eiro zonas valstīs tautsaimniecības izaugsmes temps paaugstinājās. Lielāko pasaules valstu centrālās bankas, uzlabojoties ekonomiskajai aktivitātei, ierobežoja monetāros stimulus. ASV FRS turpināja 2004. gadā iesāktu bāzes likmes paaugstināšanas ciklu, arī ECB sāka īstenot ierobežojošāku monetāro politiku.

Veiksmīgi attīstoties pasaules valstu tautsaimniecībai, finanšu tirgos pieauga interese par ieguldījumiem sabiedrību akcijās. 2005. gads pasaules akciju tirgiem kopumā bija veiksmīgāks. Īpaši straujās aktivitātes pieaugums un akciju cenu kāpums bija vērojams 2. pusgadā. To veicināja sabiedrību labie finansiālie rezultāti un prognozes par ekonomiskās aktivitātes uzlabošanu atsevišķos pasaules reģionos. 2005. gadā Eiropas akciju tirgus indekss *Dow Jones EUROSTOXX 50* pieauga par 21.3%, bet Japānas akciju tirgus indekss *Nikkei 225* – par 40.2%. Arī pārējos Āzijas akciju tirgos bija vērojama strauja izaugsme. Akciju tirgu kāpumu eiro zonā un Japānā veicināja arī zemās aizņēmumu procentu likmes. Savukārt ASV akciju tirgu attīstību negatīvi ietekmēja augošās procentu likmes. ASV akciju tirgus indekss *S&P 500* palielinājās tikai par 3.0%, bet tehnoloģiskā sektora uzņēmumu indekss *NASDAQ Composite* – par 1.4%. Īpaši strauji akciju cenas pieauga Krievijas akciju tirgū, akciju tirgus indeksam *RTS* palielinoties par 83.3%. To galvenokārt veicināja energoresursu ieguves sabiedrību akciju cenu kāpums.

2005. gadā pasaules valstu tautsaimniecības attīstību negatīvi ietekmēja naftas cenu straujais pieaugums. To veicināja naftas produktu pieprasījuma kāpums pasaulē, īpaši Āzijas reģiona valstīs, un bažas, ka pasaules naftas ieguves un pārstrādes rezerves kapacitāte nav pietiekama, lai apmierinātu augošo pieprasījumu. 2005. gada sākumā naftas cena bija 40 ASV dolāru par barelu, bet vasaras vidū tā palielinājās līdz vēsturiski augstākajam līmenim, sasniedzot gandrīz 70 ASV dolāru par barelu. Kāpumu veicināja postījumi, ko ASV naftas nozarei radīja tropiskās viesuļvētras. Rudenī, ASV naftas ieguves un pārstrādes nozarē pakāpeniski novēršot viesuļvētru radītos postījumus, naftas cenas samazinājās līdz 55–60 ASV dolāriem par barelu. 2005. gadā ievērojami pieauga arī krāsaino metālu un dārgmetālu cenas.

Saglabājoties labam ASV tautsaimniecības izaugsmes tempam un uzlabojoties nodarbinātības rādītājiem, FRS turpināja īstenot 2004. gadā sāktu ierobežojošo monetāro politiku. 2005. gadā FRS katrā sanāksmē nolēma paaugstināt bāzes likmi par 25 bāzes punktiem (gada beigās – 4.25%). Ņemot vērā augsto energoresursu cenu ietekmi uz ražošanas izmaksām eiro zonā un ekonomiskās aktivitātes uzlabošanu, ECB, lai apturētu inflācijas kāpumu, 6. decembrī nolēma paaugstināt bāzes likmi par 25 bāzes punktiem (līdz 2.25%). Savukārt Anglijas Banka, lai stimulētu tautsaimniecības attīstību, 4. augustā nolēma samazināt bāzes likmi no 4.75% līdz 4.50%. Japānas Banka bāzes likmi nemainīja, un 2005. gadā tā bija 0.10%.

Pieaugot īstermiņa procentu likmēm, palielinājās arī ilgtermiņa parāda vērtspāpīru ienesīgums. 2005. gadā valdības vidēja termiņa obligāciju peļņas likmju pieaugums bija straujāks nekā valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmju kāpums. Tādējādi ienesīguma līknes bija lēzenākas. ASV valdības 2 gadu obligāciju peļņas likme pieauga no 3.1% līdz 4.4%, bet 10 gadu obligāciju peļņas likme – no 4.3% līdz 4.4%. Savukārt Vācijas valdības 2 gadu obligāciju peļņas likme palielinājās no 2.5% līdz 2.9%, bet 10 gadu obligāciju peļņas likme saruka no 3.7% līdz 3.3%.

2005. gadā atšķirībā no 2004. gada tendences bija vērojams ASV dolāra kursa

vērtības kāpums attiecībā pret vairākām nozīmīgākajām pasaules valūtām. Īpaši straujš tas bija 1. pusgadā, kad ASV dolāra kurss attiecībā pret eiro pieauga par 11%. To veicināja labie ASV tautsaimniecības rādītāji, kā arī tirgus dalībnieku prognozes par procentu likmju attīstību šajā reģionā. 2005. gadā kopumā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās no 1.36 līdz 1.18.

ASV IKP 2005. gadā pieauga par 3.5% (2004. gadā – par 4.2%). Gada sākumā, saglabājoties būtiskam privātajam pieprasījumam, ASV tautsaimniecība attīstījās straujāk, IKP pieauguma tempam 1. ceturksnī sasniedzot 3.8%. 2. ceturksnī ekonomiskā aktivitāte nedaudz palēninājās. Lai gan vasarā bija vērojams straujš naftas cenu kāpums un viesuļvētras "Katrīna" negatīvā ietekme, kas radīja enerģijas piegādes šoku 3. ceturksņa beigās, ASV tautsaimniecības attīstības temps lielā privātā pieprasījuma dēļ 3. ceturksnī paātrinājās. Tomēr gada beigās ekonomiskā aktivitāte atkal palēninājās, jo galvenokārt bargās ziemas dēļ samazinājās aktivitāte būvniecības sektorā. Palēninājās arī privātā pieprasījuma pieauguma temps. Gada beigās procentu likmju kāpums sāka ietekmēt aktivitāti mājokļu tirgū, tāpēc samazinājās jauno māju pārdošanas apjoms.

Pēc ilgāka lēnas attīstības perioda 2005. gadā eiro zonas tautsaimniecībā bija vērojamas pozitīvas tendences. Iekšzemes pieprasījuma pieauguma temps 2005. gadā pakāpeniski paātrinājās, veicinot sabalansētāku eiro zonas tautsaimniecības attīstību. Iekšzemes pieprasījuma nostiprināšanos noteica ievērojams investīciju kāpums. Labvēlīgi finanšu nosacījumi un uzņēmumu augošā peļnītspēja 3. ceturksnī nodrošināja straujāko izaugsmes tempu pēdējo piecu gadu laikā. Arī eiro kursa attiecībā pret ASV dolāru kritums kopš 2005. gada sākuma labvēlīgi ietekmēja eiro zonas finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību konkurētspēju, un 2. pusgadā bija vērojams straujākais eksporta kāpums kopš 2000. gada. Par izaugsmi rūpniecībā un pakalpojumu sektorā 2005. gadā liecināja gan statistiskie dati, gan uzņēmēju konfidences līmeņa apsekojumi. Inflācija eiro zonā bija 2.2%, pārsniedzot ECB inflācijas atsauces lielumu. Tāpēc, ņemot vērā ekonomiskās situācijas uzlabošanos eiro zonā, ECB Padome pēc vairāk nekā divu gadu nemainīgas politikas nolēma paaugstināt bāzes likmi.

2005. gadā turpinājās ES10 valstu tautsaimniecības izaugsme. Vairākumā valstu ekonomisko aktivitāti galvenokārt noteica iekšējā pieprasījuma un investīciju kāpums. Baltijas valstīs ekonomiskās izaugsmes temps joprojām bija straujāks nekā vidēji reģionā. Visās ES10 valstīs, izņemot Maltu, bija vērojams spēcīgs eksporta pieaugums. Vairākās valstīs turpināja nostiprināties rūpnieciskā ražošana. Vislielākais kāpums bija eksporta preces ražojošajās nozarēs. Arvien vairāk palielinājās pakalpojumu sektora nozīme, un notika būtiska resursu (t.sk. ārvalstu tiešo investīciju un darbaspēka) pārvietošanās no rūpnieciskās ražošanas sektora uz pakalpojumu sektoru. Bezdarba līmenis turpināja samazināties. Augstākais bezdarba līmenis ES joprojām bija Polijā (2005. gada beigās – 17.3%), bet viszemākais – Igaunijā (2.7%). Ar pievienošanās ES saistīto patēriņa cenu kāpumu vairākums valstu veiksmīgi apturēja. Tomēr Baltijas valstīs arī 2005. gadā inflācijas līmenis joprojām bija augsts, un gada vidējais patēriņa cenu pieaugums visās trijās valstīs bija lielāks nekā 2004. gadā. Polijā tautsaimniecības izaugsmes temps 2005. gadā palēninājās (IKP pieauga par 3.2%; 2004. gadā – par 5.3%). IKP kāpuma tempa samazināšanos noteica iekšzemes pieprasījuma kritums. Tautsaimniecības attīstību galvenokārt nodrošināja eksports, lai gan ievērojami pieauga Polijas zlota kurss. Rūpnieciskās ražošanas apjoma palielināšanos veicināja stabils investīciju pieplūdums. Arī Ungārijā ārvalstu ieguldījumi veicināja būtisku rūpnieciskās ražošanas, būvniecības un eksporta pieaugumu. Vairākumā ES10 valstu darba samaksas palielināšanās pārsniedza patēriņa cenu kāpumu, veicinot iekšzemes pieprasījuma nostiprināšanos. Baltijas valstīs joprojām saglabājās liels tekošā konta deficīts.

Igaunijas IKP 2005. gadā pieauga par 9.8%. Igaunijas tautsaimniecības izaugsmi noteica straujais eksporta kāpums un stabils iekšzemes pieprasījums, ko sekmēja iedzīvotāju ienākumu palielināšanās un kreditēšanas pieaugums. Visbūtiskākais kāpums bija tirdzniecībā un būvniecībā. Rūpniecības preču, īpaši eksporta preču, ražošanas apjoma pieaugumu galvenokārt veicināja lielāks ārējais pieprasījums. Vislielākais kāpums rūpniecībā bija radio, televīzijas, sakaru iekārtu un aparatūras (51.0%) un citu elektrisko iekārtu (39.2%) ražošanā. Patēriņa cenas vidēji gadā palielinājās par 4.1%, galvenokārt degvielas sadārdzināšanās un administratīvi regulējamo cenu kāpuma dēļ.

Lietuvas IKP 2005. gadā palielinājās par 7.5%. Tautsaimniecības izaugsmi nodrošināja kāpums visās nozīmīgākajās nozarēs, izņemot lauksaimniecību un ieguves rūpniecību. Visstraujāk attīstījās transporta, glabāšanas un sakaru nozare, būvniecība, apstrādes rūpniecība, tirdzniecība un viesnīcu un restorānu pakalpojumi. Iedzīvotāju ienākumu palielināšanās nodrošināja iekšzemes patēriņa kāpumu. Vidējā bruto darba alga 2005. gadā pieauga par 12.2%. Bezdarba līmenis samazinājās līdz 4.1%. Patēriņa cenu pieaugumu (vidēji gadā – 2.7%) noteica naftas cenu kāpums, kā arī transporta un veselības aprūpes pakalpojumu sadārdzināšanās.

Turpinājās Japānas tautsaimniecības atveseļošanās, un tās IKP pieauga par 2.7%. Galvenais izaugsmes virzītājspēks bija iekšzemes pieprasījums. Strauji palielinājās privātais patēriņš un kapitāla ieguldījumi, nedaudz – arī eksports. Deflācijas tendence 2005. gadā arvien vairāk samazinājās, patēriņa cenu indeksam sarūkot tikai par 0.3%.

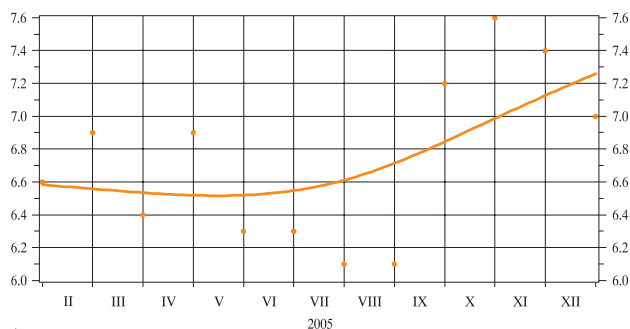
Krievijas IKP 2005. gadā palielinājās par 6.4% (2004. gadā – par 7.2%). Tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanos noteica eksporta pieauguma tempa kritums. Naftas cenu kāpums, ārējā pieprasījuma samazināšanās un investīciju vides nepilnības negatīvi ietekmēja naftas eksporta attīstību, kas līdz šim bija Krievijas tautsaimniecības straujās izaugsmes galvenais virzītājspēks. Naftas eksporta ienākumus negatīvi ietekmēja arī eksporta nodevu paaugstināšana, tāpēc naftas kompānijas palielināja naftas pārstrādi Krievijā. Augot iedzīvotāju ienākumiem, arvien vairāk palielinājās iekšējā pieprasījuma ietekme uz pozitīvo tautsaimniecības attīstību. Privātais patēriņš turpināja strauji augt, lai gan inflācija joprojām bija augsta. Patēriņa cenu gada vidējais kāpums 2005. gadā bija 12.7%.

INFLĀCIJA UN CENAS

2005. gadā patēriņa cenu pārmaiņas Latvijā bija straujākas nekā iepriekšējā gadā. Gada vidējā inflācija sasniedza 6.7%, preču un pakalpojumu cenu pieaugumam būtiski neatšķiroties (attiecīgi 6.8% un 6.5%). Patēriņa cenu gada inflācija 2005. gada decembrī salīdzinājumā ar 2004. gada atbilstošo periodu bija 7.0% (sk. 1. att.). Pieauga daudzu galveno preču un pakalpojumu grupu (izņemot apģērbu, apavus

1. attēls

PATĒRIŅA CENU GADA INFLĀCIJA
(salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu;
%)

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

un sakaru pakalpojumus) cenas. Inflācijas lielāko daļu noteica piedāvājuma puses faktori, arī pamatinflācijas līmenis saglabājās visai augsts (5.5%).

2005. gada sākumā tika paaugstināts akcīzes nodoklis tabakai, arī akcīzes nodokļa likmes degvielai tika pārrēķinātas atbilstoši eiro kursa pieaugumam 2004. gada 2. pusgadā. Turklāt 2005. gada pirmajos mēnešos joprojām bija vērojama 2004. gada maijā veikto degvielas akcīzes nodokļa likmju grozījumu ietekme. 2005. gadā nozīmīgi palielinājās arī naftas cenas, pastiprinot degvielas cenu ietekmi uz inflāciju. Tāpēc minēto divu patēriņa preču grupu cenu pārmaiņas veidoja attiecīgi 0.2 procentu punktus un 1.1 procentu punktu no gada vidējās inflācijas.

Administratīvi regulējamo cenu ietekme uz inflāciju pieauga pakāpeniski, stājoties spēkā to grozījumiem (2005. gada 1. aprīlī – pacienāta iemaksas un īres maksas, 1. augustā – gāzes tarifi, kas veicināja siltumenerģijas cenu kāpumu jaunajā apkures sezonā). Administratīvi regulējamo cenu ietekme uz gada vidējo inflāciju bija 0.7 procentu punkti.

Ievērojamu inflācijas daļu 2005. gadā veidoja pārtikas cenu pieaugums (9.2%). To galvenokārt noteica izmaksu faktori (energoresursu sadārdzināšanās, iepirkuma cenu palielināšanās) un nelabvēlīgie laika apstākļi labības novākšanas laikā. Tāpēc nebija iespējams novākt visu ražu, un 4. ceturksnī ievērojami (salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 14.6%) pieauga maizes cenas.

Apstrādātā pārtika 2005. gadā sadārdzinājās mazāk nekā neapstrādātā pārtika (attiecīgi par 8.7% un 10.4%), tomēr to cenu pieauguma temps bija ievērojami straujāks nekā pārējo pamatinflāciju veidojošo komponentu kāpuma temps. Piemēram, samazinoties eiro kursa ietekmei uz importēto preču cenām, 2005. gadā apģērba un apavu cenas nedaudz (par 0.2%) samazinājās. Saruka arī sadzīves aprīkojuma un atsevišķu ar atpūtu un kultūru saistītu elektropreču cenas (attiecīgi par 1.0% un 5.7%). To daļēji ietekmēja arī konkurence (par to liecināja ilgstoša cenu stabilitāte vai pat cenu samazinājums šajās preču grupās).

Pakalpojumu grupā nozīmīgs cenu kritums bija vērojams vienīgi telefona pakalpojumiem – galvenokārt konkurences saasināšanās dēļ. Pārējo pakalpojumu cenas būtiski pieauga. Pārtikas un energoresursu cenu kāpums, palielinoties pieprasījumam, veicināja sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sadārdzināšanos (par 10.6%). Tādējādi kopējā inflācija pieauga par 0.5 procentu punktiem. Atsevišķu mazāku pakalpojumu grupu cenu gada pieauguma temps bija vēl straujāks (finansu pakalpojumu cenas pieauga par 18.1%, viesnīcu pakalpojumu cenas – par 12.0%).

Ražotāju cenas rūpniecībā 2005. gadā vidēji palielinājās par 7.8%, t.sk. iekšzemes tirgū pārdotajai produkcijai – par 7.3%, bet eksportētajai produkcijai – par 8.5%. Visbūtiskāk vidējo cenu kāpumu ietekmēja sadārdzinājums transportlīdzekļu ražošanā (par 27.2%), iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošanā (par 17.1%), gatavo metālizstrādājumu ražošanā, izņemot mašīnas un iekārtas (par 16.1%), un pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā (par 13.3%).

Tautsaimniecībā nodarbināto mēneša vidējā bruto darba samaksa 2005. gadā bija Ls 245.75 (pieaugums – 16.5%), bet mēneša vidējā neto darba samaksa – Ls 175.87 (17.0%). Ņemot vērā patēriņa cenu kāpumu, reālā bruto darba samaksa tautsaimniecībā pieauga par 9.2%. Darba samaksas palielināšanos noteica tautsaimniecības straujā izaugsme, privātā sektora darba samaksas legalizācija, algu korekcijas, ņemot vērā inflāciju, darbaspēka aizplūšana, jo atsevišķās nozarēs, kurās bija jūtams darbinieku trūkums, darba devēji bija spiesti palielināt algu, kā arī darba samaksas tuvināšanās ES algu līmenim.

Būtiski (vidēji par 11.4%) palielinājās būvniecības izmaksas strādnieku darba samaksas pieauguma (par 16.1%), mašīnu un mehānismu uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksu kāpuma (par 13.8%) un būvmateriālu sadārdzinājuma (par 9.6%) dēļ.

Kaut gan eksporta vienības vērtības kāpums 2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz palēninājās (līdz 10.3%; 2004. gadā – 13.4%), tomēr nozīmīgi pieauga visu eksportā dominējošo preču cenas. Minerālproduktu cenas palielinājās par 24.4%, pārtikas rūpniecības ražojumu – par 13.5%, tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu – par 13.4%, mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu – par 11.0%, bet koka un koka izstrādājumu cenas – par 8.6%. Divas trešdaļas eksporta pieauguma noteica tā fiziskā apjoma palielināšanās un vienu trešdaļu – cenu kāpums.

Savukārt importa vienības vērtība salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu turpināja pieaugt (par 12.6%; 2004. gadā – 8.1%) galvenokārt pasaulē kāpjošo naftas cenu dēļ. Minerālproduktu importa cenas palielinājās par 40.0%, satiksmes līdzekļu – par 12.8%, bet parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu – par 9.0%. Nozīmīgs bija arī lauksaimniecības un pārtikas preču cenu kāpums. Importa pieaugumu vienādi ietekmēja gan tā fiziskā apjoma, gan cenu kāpums.

Tirdzniecības nosacījumi 2005. gadā neuzlabojās, jo importa cenu kāpums bija lielāks nekā eksporta cenu pieaugums.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

Latvijas tautsaimniecības izaugsme 2005. gadā bija rekordstrauja. To nodrošināja augstais iekšzemes pieprasījums (gan patēriņš, gan investīcijas), vienlaikus būtiski palielinoties arī ārējam pieprasījumam. IKP faktiskajās cenās sasniedza 8.9 mljrd. latu, reālajam IKP pārsniedzot iepriekšējā gada rādītāju par 10.2% (sk. 1. tabulu).

1. tabula

IKP UN KOPĒJĀ BRUTO PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA

(salīdzināmajās cenās; salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

	2004	2005
IKP	8.5	10.2
Preču sektors	8.2	7.9
Pakalpojumu sektors	8.7	11.2

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Privātā patēriņa reālais kāpums, strauji augot mājsaimniecībām izsniegto kredītu apjomam un kopējiem mājsaimniecību izmantojamiem ienākumiem, 2005. gada pirmajos deviņos mēnešos sasniedza 8.8%. Iedzīvotāju kopējo ienākumu palielinājumu noteica vairāki faktori – nodarbinātības, reālās vidējās darba algas, izmaksāto sociālo pabalstu un pensiju apjoma pieaugums.

IKP izaugsme nozīmīgu ieguldījumu deva gan stabili augstais galapatēriņš, gan straujais investīciju kāpums. Labie finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību iepriekšējo periodu finanšu rādītāji, samērā zemās kredītu procentu likmes un nekustamā īpašuma cenu kāpums veicināja ieguldītāju aktivitāti, tāpēc 2005. gada pirmajos deviņos mēnešos investīciju pamatlīdzekļos pieaugums sasniedza 21.5%.

Eksporta kāpums 2005. gada pirmajos deviņos mēnešos bija augstākais pēdējos

10 gados (20.9%). Veiksmīgu Latvijas uzņēmējdarbības attīstību un paplašināšanu ārējos tirgos papildus veicināja dalība ES un ieguldījumi eksporta produkciju ražojošajās nozarēs. Tomēr iekšzemes pieprasījuma un eksporta produkcijas ražošanai nepieciešamo preču pieprasījuma kāpuma dēļ saglabājās arī augsts preču un pakalpojumu importa pieauguma temps.

Straujāks kāpums bija pakalpojumu sektorā, t.sk. īpaši liels – tirdzniecībā (17.4%) un transporta, glabāšanas un sakaru nozarē (16.2%).

Mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma kāpumu veicināja izmantojamo ienākumu palielināšanās, kreditēšanas attīstība un tālāka cenu pieauguma gaidas. Mazumtirdzniecības (t.sk. automobiļu tirdzniecības un autodegvielas mazumtirdzniecības) uzņēmumu apgrozījums salīdzināmajās cenās palielinājās par 25.1%. Visnozīmīgāk to ietekmēja straujais automobiļu pārdošanas pieaugums (40.1%). Īpaši palielinājās jaunu (pēdējo divu izlaiduma gadu) automobiļu pieprasījums, un reģistrēto jauno automobiļu skaits 2005. gadā bija divas reizes lielāks nekā iepriekšējā gadā.

Transporta, glabāšanas un sakaru nozarē būtiski palielinājās gan pasažieru, gan kravu (īpaši tranzītkravu) pārvadājumu apjoms. Pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 7.4%, t.sk. tranzītkravu apjoms – par 24.9%. Kravu apgrozījums Latvijas ostās bija par 4.6% lielāks nekā 2004. gadā.

Preču sektora izaugsmi kavēja ražošanas apjoma kritums atsevišķās apstrādes rūpniecības nozarēs 1. ceturksnī. Tomēr 2. ceturksnī lejupslīde tika pārvarēta, un, nozīmīgi pieaugot iekšzemes un ārējam pieprasījumam, 2005. gadā apstrādes rūpniecības ieguldījums kopējā reālajā pievienotajā vērtībā palielinājās par 6.3%.

2005. gadā ļoti veiksmīgi attīstījās būvniecība (pieaugums – 15.5%). Tas veicināja produkcijas izlaides palielināšanos arī rūpniecības nozarēs (pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana pieauga par 24.2%, gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana – par 19.7%, gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas, – par 12.4%). Savukārt eksporta un iekšzemes pieprasījuma kāpums sekmēja pārtikas produktu un dzērienu ražošanas (5.0%), koksnies, koka un korķa izstrādājumu ražošanas (2.6%), ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošanas (13.8%) kāpumu, kā arī izaugsmi vairākās citās nozarēs.

Straujo tautsaimniecības attīstību veicināja būtiskie ieguldījumi ražošanas attīstībā. Nefinanšu investīciju apjoms salīdzināmajās cenās sasniedza 1 819.1 milj. latu (pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu – 14.0%). Vislielākie ieguldījumi tika veikti apstrādes rūpniecībā (356.7 milj. latu), elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē (239.1 milj. latu), tirdzniecībā (251.7 milj. latu), kā arī transportā, glabāšanā un sakaros (274.6 milj. latu).

Reģistrētā bezdarba līmenis 2005. gadā būtiski samazinājās (no 8.6% janvārī līdz 7.4% decembrī). Bezdarba līmenis saruka visā Latvijā. To noteica iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes kritums, jo, izmantojot iespēju strādāt citās ES valstīs, daļa bezdarbnieku meklēja darbu ārvalstīs. Reģistrētā bezdarba samazināšanos veicināja arī reģistrēto vakancu skaita straujais kāpums (par 58.5% vairāk nekā 2004. gadā). Tāpēc darba tirgus noslodzes koeficients (reģistrēto bezdarbnieku skaits uz vienu vakanci) 2005. gadā samazinājās līdz 11.7 (2004. gadā – 19.9).

Sakarā ar pārkārtojumiem tautsaimniecībā Latvijā izveidojās strukturālais bezdarbs, tomēr saglabājās reģistrētā bezdarba līmeņa reģionālā disproporcija. Viszemākais bezdarba līmenis 2005. gada beigās bija Rīgā (4.1% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita), bet visaugstākais – Latgalē (16.3%). Pēdējos gados Latgalē

darba meklētāju skaits samazinājās, tomēr bezdarba līmenis joprojām bija augsts. Bezdarbnieku skaita samazināšanos šajā Latvijas reģionā noteica ekonomiski aktīvo lauku iedzīvotāju darba meklējumi citās ES valstīs. Būtiska iedzīvotāju daļa kļuvis ekonomiski neaktīva.

2005. gada beigās reģistrēti 20.6 tūkst. ilgstošo bezdarbnieku (26.2% no bezdarbnieku kopskaita). Negatīva tendence darba tirgū bija pakāpeniska ilgstošo bezdarbnieku īpatsvara palielināšanās bezdarbnieku kopskaitā (vidēji līdz 26.8%; 2004. gadā – 25.9%).

ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA UN MAKSĀJUMU BILANCE

Tautsaimniecības izaugsme Eiropā, galvenokārt ES10 valstīs, noteica Latvijas preču pieprasījuma kāpumu ārējos tirgos. Preču konkurētspēja kopumā bija noturīga, tāpēc Latvijas eksports strauji attīstījās. Ārējās tirdzniecības apgrozījums 2005. gadā sasniedza 7 721.5 milj. latu (sk. 2. tabulu). Preču eksporta palielinājums (33.8%) apsteidza importa pieaugumu (27.3%), lai gan eksporta gada kāpuma temps augstā bāzes efekta dēļ 2. pusgadā palēninājās. Importa pārsvars pār eksportu saruka no 77.0% 2004. gadā līdz 68.4% 2005. gadā.

2. tabula

LATVIJAS ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA

(eksports – FOB cenās; imports – CIF cenās;
milj. latu)

	2004	2005
Eksports	2 150.0	2 877.1
Imports	3 805.3	4 844.4
Bilance	-1 655.2	-1 967.3

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Ārējās tirdzniecības bilances negatīvais saldo visvairāk pieauga mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu, minerālproduktu un satiksmes līdzekļu grupās, kurās tas 2005. gadā bija visaugstākais, jo importa apjoma kāpums minētajās preču grupās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu divas reizes pārsniedza eksporta apjoma pieaugumu. Nedaudz palielinājās koka un koka izstrādājumu pozitīvais saldo, bet dažādu izstrādājumu (mēbeļu) saldo, strauji augot to importam, kļuva negatīvs. Ārējās tirdzniecības bilances negatīvais saldo pieauga ar visām valstu grupām, izņemot pārējās valstis. Visvairāk palielinājās imports no ES15 valstīm. No nozīmīgākajām partnervalstīm pozitīva ārējās tirdzniecības bilance Latvijai joprojām saglabājās ar Lielbritāniju (198.5 milj. latu), pieauga tās pozitīvais saldo ar Īriju, ASV un Dāniju, bet saruka ārējās tirdzniecības negatīvais saldo ar Igauniju.

Latvijas nozīmīgākās eksporta preces 2005. gadā bija koks un koka izstrādājumi (24.8% no eksporta kopapjoma), parastie metāli un parasto metālu izstrādājumi (13.1%), lauksaimniecības un pārtikas preces (12.3%), minerālprodukti (9.2%), mehānismi un mehāniskas ierīces, elektroiekārtas (9.2%), kā arī tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi (8.7%). Vislielākais bija minerālproduktu, lauksaimniecības un pārtikas preču, mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu, parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu, arī satiksmes līdzekļu un koka un koka izstrādājumu eksporta pieaugums. Koka un koka izstrādājumu, dažādu izstrādājumu (mēbeļu) un tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu eksporta kāpumu noteica to cenu palielinājums. Minerālproduktu, pārtikas rūpniecības ražojumu, mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu, parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu un satiksmes līdzekļu eksporta pieaugumu noteica to fiziskā apjoma palielinā-

šanās. Vairākās preču grupās kāpumu ietekmēja preces ar augstāku pievienoto vērtību (dziļāk apstrādāta koksne, dažādi mehānismi un elektroiekārtas un satiksmes līdzekļi).

Latvijas nozīmīgākās partnervalstis preču eksportā bija ES valstis, kurās 2005. gadā nonāca 76.3% eksporta kopapjoma (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu eksports uz ES valstīm palielinājās par trešo daļu). Lielāko eksporta kāpuma daļu nodrošināja ES10 valstis (galvenokārt Igaunija, Lietuva un Polija). Būtiski pieauga eksports arī uz Maltu, Kipru un Ungāriju. ES15 valstu grupas eksporta pieaugumā dominēja Somija, Dānija un Vācija. Uz ES valstīm izveda galvenokārt koku un koka izstrādājumus (29.0% no eksporta uz ES kopapjoma), parastos metālus un parasto metālu izstrādājumus (13.4%), lauksaimniecības un pārtikas preces (11.2%), minerālproduktus (9.1%) un tekstilmateriālus un tekstilizstrādājumus (8.7%). Eksports palielinājās arī uz NVS (galvenokārt Krieviju) un pārējām valstīm (Norvēģiju, ASV un Šveici). Eksportā uz NVS valstīm dominēja lauksaimniecības un pārtikas preces (21.0% no eksporta kopapjoma uz šo valstu grupu), mehānismi un mehāniskas ierīces, elektroiekārtas (20.8%), ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru ražojumi (15.6%), bet uz pārējām valstīm – koks un koka izstrādājumi (21.3%), parastie metāli un parasto metālu izstrādājumi (19.1%), minerālprodukti (17.9%) un lauksaimniecības un pārtikas preces (10.1%). Latvijas nozīmīgākās partnervalstis preču eksportā bija Lietuva (10.9% no eksporta kopapjoma), Igaunija (10.8%), Vācija (10.2%), Lielbritānija (10.2%), Krievija (7.9%) un Zviedrija (7.8%).

Pakāpeniski pieaugot lata reālajam efektīvajam kursam, tā vidējā vērtība 2005. gadā tomēr bija par 1.7% zemāka nekā 2004. gadā. Pēc lata piesaistes eiro, samazinoties nominālā efektīvā kursa ietekmei uz konkurētspējas pārmaiņām eiro zonas tirgos, to vairāk ietekmēja cenu pieauguma tempa atšķirības. Latvijas un nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu cenu līmeņa pieauguma starpība palielinājās par 3.5%, t.sk. ar attīstītajām valstīm – par 4.8%.

Lata reālā efektīvā kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķu valstu valūtām salīdzinājumā ar 2004. gadu pozitīvi ietekmēja eksportētāju konkurētspēju Krievijas un Polijas tirgos (kurša samazinājums – attiecīgi 10.9% un 11.6%). Savukārt attiecībā pret pārējo nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām bija vērojams niecīgs reālā efektīvā kursa samazinājums vai pat neliels pieaugums. Ārējās tirdzniecības dati liecināja par straujāku eksporta attīstību ES10 valstu tirgos un Krievijā salīdzinājumā ar eiro zonu, kur pretēji kopējām tirdzniecības plūsmu tendencēm importa pieauguma temps pārsniedza eksporta kāpuma tempu.

Nozīmīgākās importa preces 2005. gadā bija mehānismi un mehāniskas ierīces, elektroiekārtas (19.8% no importa kopapjoma), minerālprodukti (15.6%), lauksaimniecības un pārtikas preces (11.7%), satiksmes līdzekļi (10.8%) un parastie metāli un parasto metālu izstrādājumi (9.2%). Visvairāk pieauga minerālproduktu, mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu, lauksaimniecības un pārtikas preču un satiksmes līdzekļu ievadums. Minerālproduktu grupā nozīmīgi palielinājās naftas produktu imports, ko būtiski ietekmēja pasaules naftas cenu kāpums. Importa fiziskā apjoma palielināšanās būtiski ietekmēja mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu un pārtikas rūpniecības ražojumu ievaduma pieaugumu, bet parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu un satiksmes līdzekļu ievaduma palielināšanos ietekmēja abi faktori.

ES valstis nodrošināja trīs ceturtdaļas importa kopapjoma (mehānismi un mehāniskas ierīces, elektroiekārtas, lauksaimniecības un pārtikas preces un satiksmes līdzekļi). Importa kāpumā no NVS valstīm dominēja minerālprodukti, parastie metāli un parasto metālu izstrādājumi un koks un koka izstrādājumi. No pārējām valstīm galvenokārt tika importēti mehānismi un mehāniskas ierīces, elektroie-

kārtas, ķīmiskās rūpniecības ražojumi, kā arī lauksaimniecības un pārtikas preces. Latvijas nozīmīgākās partnervalstis preču importā bija Vācija (13.8%), Lietuva (13.7%), Krievija (8.5%), Igaunija (7.9%) un Polija (6.4%).

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 2005. gadā sasniedza 12.5% no IKP (2004. gadā – 12.9%). Tekošā konta negatīvais saldo joprojām bija augsts, lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās preču un ienākumu negatīvā saldo attiecība pret IKP. Vienlaikus saruka pakalpojumu un kārtējo pārvedumu pozitīvā saldo attiecība pret IKP.

Pakalpojumu pozitīvais saldo 2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga tikai par 15.9 milj. latu, un kāpumu noteica lielāks sniegto pakalpojumu apjoma pieaugums salīdzinājumā ar saņemto pakalpojumu apjoma kāpumu. Vairāk nekā pusi no sniegto pakalpojumu apjoma pieauguma nodrošināja pārvadājumu pakalpojumi, bet pusi no saņemto pakalpojumu apjoma kāpuma – braucienu pakalpojumi. Tādējādi palielinājās pārvadājumu pakalpojumu pozitīvais saldo un braucienu pakalpojumu negatīvais saldo. Vienādā apjomā pieauga gan sniegto, gan saņemto citu pakalpojumu apjoms.

Pārvadājumu pakalpojumu pozitīvais saldo palielinājās par 93.5 milj. latu, galvenokārt pieaugot sniegto kravu pārvadājumu pakalpojumu apjomam autotransportā un dzelzceļa transportā un augot citu ar pārvadājumiem saistītu pakalpojumu apjomam jūras transportā. Pakalpojumu kopapjomā nedaudz palielinājās pasažieru pārvadājumu pakalpojumu, bet kritās kravu pārvadājumu pakalpojumu īpatsvars. Pieauga gaisa transporta, bet samazinājās jūras transporta daļa pakalpojumu kopapjomā. Savukārt braucienu pakalpojumu negatīvais saldo palielinājās par 77.6 milj. latu, jo būtiski pieauga Latvijas ceļotāju izdevumi ārvalstīs, lai gan saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes datiem ārvalstu ceļotāju skaita kāpums bija 1.7 reizes lielāks nekā Latvijas ceļotāju skaita pieaugums. Arī Latvijas ceļotāju kopējie izdevumi (322.0 milj. latu) 2005. gadā bija daudz lielāki nekā ārvalstu ceļotāju tēriņi Latvijā (190.0 milj. latu). Visvairāk naudas Latvijā tērēja ceļotāji no Vācijas un Krievijas, bet lielākais viesu skaits bija no Lietuvas un Igaunijas.

Citu pakalpojumu grupā būtiski pieauga nerezidentiem sniegto dažādu saimnieciskās darbības pakalpojumu, reklāmas pakalpojumu, tirdzniecības starpniecības pakalpojumu un finanšu pakalpojumu, bet samazinājās būvniecības pakalpojumu apjoms. Savukārt saņemto citu pakalpojumu apjoma pieaugumu noteica dažādu saimnieciskās darbības pakalpojumu un reklāmas pakalpojumu, kā arī informācijas pakalpojumu un datorpakalpojumu apjoma kāpums.

Ienākumu negatīvais saldo 2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās par 48.3 milj. latu. Kritumu noteica rezidentu ārvalstīs gūto ienākumu lielāks kāpums – saņemtā atlīdzība ārvalstīs nodarbinātajiem pieauga par 91.4 milj. latu un ieguldījumu ienākumu apjoms (galvenokārt citu ieguldījumu veidā) – par 72.6 milj. latu. Savukārt nerezidentu Latvijā gūto ienākumu (galvenokārt tiešo investīciju un citu ieguldījumu ienākumu veidā) apjoms palielinājās par 111.9 milj. latu.

Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo saruka par 37.1 milj. latu, jo valdības maksājumi ES budžetā pieauga vairāk nekā šajā postenī atspoguļoto saņemto ES fondu līdzekļu apjoms.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo 2005. gadā bija 1 251.5 milj. latu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinoties saņemto ES fondu līdzekļu apjomam, kapitāla konta pozitīvais saldo pieauga par 31.0 milj. latu. Tekošā konta negatīvo saldo sedza ilgtermiņa kapitāls, no kura ceturtda daļa bija ārvalstu tiešās investīcijas.

Ārvalstu tiešo investīciju pozitīvais saldo (277.5 milj. latu jeb 3.1% no IKP) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija zemāks par 13.8%. Ārvalstu tiešās investīcijas galvenokārt bija reinvestētās peļņas un pašu kapitāla veidā, un to apjoms pieauga no Igaunijas, Dānijas, Krievijas, Lietuvas, Zviedrijas un Norvēģijas (finanšu starpniecībā, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā, elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē, būvniecībā un apstrādes rūpniecībā).

Portfeļieguldījumu saldo bija negatīvs (69.1 milj. latu). Latvijas bankas palielināja ieguldījumus parāda vērtspapiros ārvalstīs vairāk, nekā nerezidenti palielināja Latvijas banku vērtspapīru portfeli.

Citu ieguldījumu pozitīvais saldo (1 272.7 milj. latu) 2005. gadā bija divreiz lielāks nekā iepriekšējā gadā. To ietekmēja galvenokārt banku veiktie darījumi (pozitīvais saldo – 1 505.3 milj. latu). Bankas galvenokārt veica ilgtermiņa aizņēmumus no mātesbankām (1 259.7 milj. latu). Nedaudz (par 158.6 milj. latu) kritās nerezidentu pieprasījuma noguldījumu apjoms Latvijas bankās. Banku ārējās prasības saruka, galvenokārt bankām samazinot īstermiņa aizdevumu apjomu nerezidentiem. Uzņēmumi palielināja pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstīs un īstermiņa tirdzniecības kredītu apjomu.

Galvenokārt Latvijas Bankai pērkot ārvalstu valūtu, rezerves aktīvi 2005. gadā pieauga par 294.1 milj. latu.

FISKĀLĀ POLITIKA

2005. gadā valsts konsolidētā kopbudžeta bilance saskaņā ar uzkrāšanas principu, pēc kura tiek vērtēta atbilstība Māstrihtas kritērijiem, bija pozitīva, pārpalikumam veidojot 15.2 milj. latu jeb 0.2% no IKP. Savukārt valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais deficīts saskaņā ar naudas plūsmas metodoloģiju bija 113.3 milj. latu jeb 1.3% no IKP. Finansiālā deficīta attiecība pret IKP 2005. gadā bija mazāka nekā 2004. gadā (1.5% no IKP) un mazāka, nekā plānots budžetā (1.9% no IKP). To galvenokārt nodrošināja nodokļu ieņēmumu kāpums augstā tautsaimniecības attīstības tempa rezultātā.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2005. gadā sasniedza 3.2 mljrd. latu jeb aptuveni 36.0% no IKP. Gada laikā tie palielinājās par 675.4 milj. latu, un to attiecība pret IKP pieauga par 1.9 procentu punktiem. Nodokļu ieņēmumi 2005. gadā palielinājās par 25.7%, bet no ES budžeta saņemto maksājumu apjoms – par 59.2%.

Nodokļu ieņēmumi salīdzinājumā ar 2004. gadu palielinājās par 520.7 milj. latu. 2005. gadā būtiska privātā patēriņa kāpuma dēļ ļoti strauji pieauga netiešo nodokļu ieņēmumi. PVN ieņēmumi palielinājās par 190.4 milj. latu jeb 39.1%. To noteica gan privātā patēriņa straujā izaugsme, gan zemā bāze 2004. gadā, kad PVN ieņēmumi sakarā ar Latvijas normatīvo aktu grozījumiem pieauga tikai par 6.0%. Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2005. gadā bija par 77.1 milj. latu jeb 32.5% lielāki nekā 2004. gadā. To kāpumu veicināja augsts privātais patēriņš, kā arī normatīvo aktu grozījumi (2005. gada janvārī stājās spēkā augstākas akcīzes nodokļa likmes naftas produktiem un tabakas izstrādājumiem).

Tiešo nodokļu grupā visstraujāk (par 41.3%) pieauga uzņēmuma ienākuma nodokļa ieņēmumi uzņēmumu peļņas straujā kāpuma dēļ. Sākot ar 2005. gada janvāri, tika paaugstināts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums (no 21 lata līdz 26 latiem mēnesī) un nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu (no 10.5 latiem līdz 18 latiem mēnesī), tomēr, būtiski palielinoties gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā nodarbināto darba samaksai, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pieauga par 73.9 milj. latu jeb 17.0%. Darba samaksas kā-

pums noteica arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu ievērojamu pieaugumu (109.8 milj. latu jeb 17.1%).

Savukārt nenodokļu ieņēmumi 2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās tikai par 19.9 milj. latu jeb 9.6%.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2005. gadā sasniedza 3.3 mljrd. latu jeb 37.2% no IKP (pieaugums – 679.4 milj. latu; to attiecības pret IKP kāpums – 1.7 procentu punkti). Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumu pieaugumu nozīmīgi ietekmēja piešķirto dotāciju palielinājums iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem (279.5 milj. latu jeb 84.5%). To nodrošināja ES fondu finansējuma izmaksas saņēmējiem privātajā sektorā un veselības aprūpes sistēmas reforma. Būtiski (par 133.9 milj. latu jeb 53.9%) pieauga izdevumi kapitālieguldījumiem (to daļēji noteica valsts investīcijas ES fondu līdzfinansētajos projektos). Augot valsts sektorā strādājošo darba samaksai, t.sk. pedagoģu darba algām, nozīmīgi (par 102.2 milj. latu jeb 19.3%) palielinājās atalgojums. 2005. gada aprīlī un oktobrī veiktā pensiju indeksācija un bērna kopšanas pabalsta palielināšana 2005. gada janvārī nodrošināja dotāciju iedzīvotājiem pieaugumu par 97.0 milj. latu jeb 14.2%.

Valsts sociālās apdrošināšanas fonda finansiālais pārpalikums 2005. gadā bija 91.1 milj. latu, t.sk. valsts pensiju fonda pārpalikums, sociālās apdrošināšanas iemaksu apjoma pieaugumam apsteidzot izmaksāto pensiju apjoma kāpumu, – 80.4 milj. latu.

Kopējais centrālās valdības un pašvaldību parāds 2005. gada beigās bija 1 046.6 milj. latu (samazinājums gada laikā – 19.7 milj. latu). Sarukumu noteica ārējā parāda kritums (17.6 milj. latu), gada laikā daļēji dzēšot vairākus Pasaules Bankas aizdevumus un pilnībā atmaksājot Japānas Eksporta un importa bankas rehabilitācijas aizdevumu. Iekšējais parāds saruka par 2.3 milj. latu. Konverģences ietekmē samazinājās ilgtermiņa darījumu procentu likmes, sniedzot valdībai iespēju par 15.6 milj. latu palielināt ilgtermiņa parāda apjomu, samazinot vidējā termiņa (par 14.9 milj. latu) un īstermiņa (par 2.9 milj. latu) parādu.

BANKU SEKTORA ATTĪSTĪBA

2005. gadā turpināja strauji augt visi nozīmīgākie banku darbības rādītāji, t.sk. aktīvi (neieskaitot aktīvus pārvaldīšanā) – par 39.4% (līdz 10 942.9 milj. latu), izsniegto kredītu atlikums (ieskaitot tranzītkredītus) – par 58.9% (līdz 6 960.3 milj. latu) un noguldījumu atlikums – par 21.7% (līdz 6 200.4 milj. latu). Bankas guva 193.1 milj. latu peļņu (par 66.4% vairāk nekā 2004. gadā). Banku kapitāls un rezerves pieauga par 32.5% un perioda beigās sasniedza 833.5 milj. latu.

2005. gadā banku aktīvu struktūrā turpināja palielināties kredītu īpatsvars (līdz 63.6%, t.sk. kredīti mājāsaimniecībām – 22.8%), savukārt samazinājās prasību pret MFI īpatsvars (līdz 17.6%).

Banku likvīdo aktīvu daļa (nauda kasē, prasības pret Latvijas Banku un citām MFI, valdības vērtspapīri) 2005. gada beigās bija 26.7% no aktīviem un nodrošināja noguldītāju prasību apmierināšanai pietiekamu brīvo resursu apjomu. Savukārt 43.9% no likvidajiem aktīviem bija prasības pret OECD valstu MFI.

Salīdzinājumā ar 2004. gada beigām no 45.6% līdz 48.3% palielinājās ne-MFI izsniegto ilgtermiņa (ar termiņu ilgāku par 5 gadiem) kredītu atlikuma īpatsvars kopējā kredītu atlikumā, bet īstermiņa (ar termiņu līdz 1 gadam) kredītu atlikuma īpatsvars samazinājās (no 16.5% līdz 15.3%).

2005. gadā banku pasīvu struktūrā ne-MFI noguldījumu īpatsvars samazinājās par 8.8 procentu punktiem (2005. gada beigās – 56.7%), bet saistības pret MFI pieauga par 8.8 procentu punktiem (līdz 29.9%).

Banku piesaistīto ne-MFI noguldījumu atlikums 2005. gadā auga daudz lēnāk nekā kredītu atlikumi. Palielinoties īstermiņa noguldījumu atlikuma īpatsvaram banku piesaistīto noguldījumu kopējā atlikumā (no 22.5% līdz 23.7%), par 1.6 procentu punktiem (līdz 70.6%) samazinājās noguldījumu uz nakti atlikums, bet vidēja termiņa noguldījumu (no 1 gada līdz 5 gadiem) atlikuma īpatsvars nemainījās (4.7%).

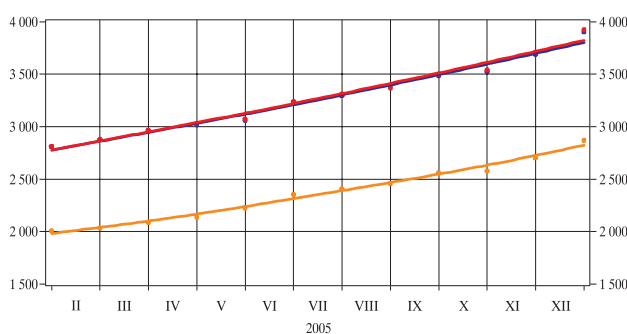
NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Latvijas MFI (t.sk. Latvijas Bankas) galvenie naudas rādītāji atspoguļoti gada pārskata 1. pielikumā. Naudas piedāvājums M3 2005. gadā palielinājās par 39.3% (2004. gadā – par 26.7%) un gada beigās bija 3 925.4 milj. latu (sk. 2. att.). Naudas piedāvājuma pieauguma tempa paātrināšanos noteica straujā tautsaimniecības attīstība un noturīgais inflācijas līmenis. Plašās naudas apjoma pieauguma temps gada laikā pakāpeniski auga (1. pusgadā M3 palielinājās par 15.0%; 2. pusgadā – par 21.1%), un visstraujākais kāpums (215.5 milj. latu jeb 5.8%) bija vērojams decembrī, kad krasi palielinājās MFI (izņemot Latvijas Banku) piesaistīto noguldījumu atlikums, kā arī sezonālu faktoru ietekmē auga skaidrās naudas pieprasījums.

2. attēls

NAUDAS RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; milj. latu)

— M1
— M2
— M3

Naudas rādītājs M1 2005. gadā palielinājās par 43.5%. To veicināja skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) palielinājums (141.0 milj. latu jeb 21.8%) un visās valūtās MFI uz nakti veikto noguldījumu atlikuma kāpums par 729.1 milj. latu jeb 53.8%. Savukārt M2 pieauga par 38.7%, visās valūtās veikto noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot) atlikumam palielinoties par 34.8 milj. latu jeb 48.4% un visās valūtās veikto noguldījumu MFI ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikumam – par 184.4 milj. latu jeb 24.8%. M3 ietverto papildu komponentu apjoms joprojām bija neliels. Naudas tirgus fondu akciju un daļu atlikums gada nogalē bija 16.1 milj. latu, bet MFI emitēto parāda vērtspapīru ar termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikums – 3.4 milj. latu. Latvijas bankas līdz šim nav veikušas M3 definīcijai atbilstošos *repo* darījumus.

Strauji attīstoties kreditēšanai, naudas reizinātājs tomēr samazinājās un 2005. gada decembrī bija 2.91 (2004. gada decembrī – 2.94). Ekonomiskās situācijas stabilitāte un uzkrājumu palielināšanās veicināja naudas aprites ātruma krišanos (līdz 2.3; 2004. gadā – 2.6).

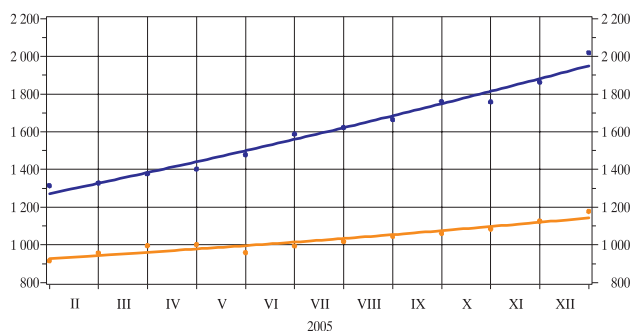
Noguldījumu atlikuma pieaugumu ietekmēja vairāki faktori, t.sk. iedzīvotāju reālo ienākumu palielināšanās, MFI attīstība un arvien plašāka elektronisko maksāšanas

līdzekļu lietošana, vispārēja tautsaimniecības izaugsme, kā arī straujais izsniegto kredītu atlikuma pieaugums. Tāpēc rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums 2005. gadā pieauga par 975.8 milj. latu jeb 43.9% (sk. 3. att.; 2004. gadā – par 564.8 milj. latu jeb 34.1%). Lai gan strauji kāpa skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) apjoms (šā rādītāja pieauguma temps 2005. gadā gandrīz trīs reizes pārsniedza 2004. gada rādītāju), skaidrās naudas īpatsvars plašajā naudā M3 2005. gada beigās samazinājās līdz 20.0% (2004. gada beigās – 22.9%), atbilstoši pieaugot noguldījumu īpatsvaram. Noguldījumu struktūrā noguldījumu uz nakti īpatsvars palielinājās līdz 63.2% (2004. gada beigās – 58.3%), nedaudz pieauga arī noguldījumu ar termiņu līdz 6 mēnešiem īpatsvars, bet no 23.9% līdz 18.8% saruka ilgāka termiņa noguldījumu īpatsvars. Mājsaimniecību noguldījumu daļa rezidentu noguldījumu atlikumā turpināja palielināties, sasniedzot 58.2% (2004. gada beigās – 57.9%) no visiem rezidentu noguldījumiem. Mājsaimniecību noguldījumu īpatsvars termiņnoguldījumos bija 68.0% un noguldījumos uz nakti – 52.6%.

3. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀŽU,
NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN
MĀJSAIMNIECĪBU NOGULDĪJUMI MFI
(IZŅEMOT LATVIJAS BANKU)**
(perioda beigās; milj. latu)

— Termiņnoguldījumi
— Noguldījumi uz nakti

Lai gan 2005. gadā nedaudz augstāks bija latos veikto noguldījumu ienesīguma līmenis, straujāk palielinājās ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma kāpums (latos veikto noguldījumu atlikums 2005. gadā pieauga par 38.4%, ārvalstu valūtā veikto – par 52.9%). Eiro nozīmes palielināšanās Latvijā tautsaimniecībā, tā dominānce kreditēšanā un šīs valūtas nemainīgais kurss attiecībā pret latu būtiski palielināja tieši šajā valūtā veikto noguldījumu atlikuma pieaugumu. 2005. gadā rezidentu ne-MFI eiro veikto noguldījumu atlikums pieauga par 65.6%. Savukārt ASV dolāra kursa svārstības un tā arvien ierobežotāka izmantošana iekšzemes darījumos noteica to, ka ASV dolāros veikto noguldījumu atlikums gadā pieauga tikai par 17.9%. 2004. gada beigās ASV dolāros veikto noguldījumu atlikums veidoja 42.0% no rezidentu ne-MFI ārvalstu valūtās veikto noguldījumu atlikuma, bet 2005. gada beigās – 34.1%. Eiro daļa noguldījumu atlikumā attiecīgi pieauga no 55.8% līdz 63.6%. Kopumā latos veikto noguldījumu īpatsvars 2005. gada beigās bija 59.4% no noguldījumu atlikuma (2004. gada beigās – 61.8%).

Kopējā naudas piedāvājuma pieaugums un saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju aprēķinātā naudas rādītāja M2X kāpums (38.9%; 2004. gadā – 27.0%) būtiski neatšķīrās no M3 dinamikas.

MFI tiro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs gada laikā palielinājās par 1 095.6 milj. latu, lai gan Latvijas Bankas tirie ārējie aktīvi turpināja pieaugt, gada beigās sasniedzot rekordaugstu līmeni – 1 390.2 milj. latu. Tiro ārējo aktīvu negatīvā rādītāja palielināšanos noteica no nerezidentu bankām (galvenokārt mātesbankām) saņemto aizņēmumu izmantošana kredītresursiem iekšzemē. MFI (izņemot Latvijas Banku) ārzemju pasīvi 2005. gadā pieauga par 1 812.0 milj. latu, t.sk. saistības pret ārvalstu MFI – par 1 594.4 milj. latu (t.sk. pret saistītajām un radniecīgajām MFI –

par 1 088.8 milj. latu) un nerezidentu ne-MFI noguldījumi – par 176.6 milj. latu. MFI (izņemot Latvijas Banku) ārzemju aktīvu palielinājums bija ievērojami mazāks (365.5 milj. latu), prasībām pret ārvalstu ne-MFI pieaugot par 240.2 milj. latu (t.sk. izsniegto kredītu atlikumam – par 156.4 milj. latu un ieguldījumiem privātā sektora parāda vērtspapīros – par 54.0 milj. latu). Savukārt prasības pret nerezidentu MFI palielinājās par 103.8 milj. latu (t.sk. ieguldījumi ārvalstu MFI parāda vērtspapīros – par 120.3 milj. latu un noguldījumi uz nakti – par 85.3 milj. latu). Tādējādi MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais apjoms 2005. gada beigās bija par 1 446.5 milj. latu lielāks nekā 2004. gada beigās.

Par naudas piedāvājuma kāpuma noteicošo faktoru arvien vairāk kļuva iekšzemes kredītu atlikuma pieaugums. Rezidentiem izsniegto kredītu atlikums 2005. gadā palielinājās par 2 409.3 milj. latu jeb 57.6%, t.sk. finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikums – par 2 402.7 milj. latu jeb 64.3% (2004. gadā – par 1 194.5 milj. latu jeb 47.0%). Tas ir straujākais kredītu atlikuma gada pieauguma temps kopš 1997. gada. Straujais kreditēšanas kāpums, stimulējot pastiprinātu iekšzemes pieprasījuma veidošanos, veicinājis noturīgi augsta inflācijas līmeņa un maksājumu bilances tekošā konta deficīta saglabāšanos, radot bažas par tautsaimniecības nesabalansētas attīstības radīto risku pieaugumu. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu īpatsvars MFI (izņemot Latvijas Banku) aktīvos 2005. gada beigās sasniedza 56.0% (2004. gada beigās – 47.6%).

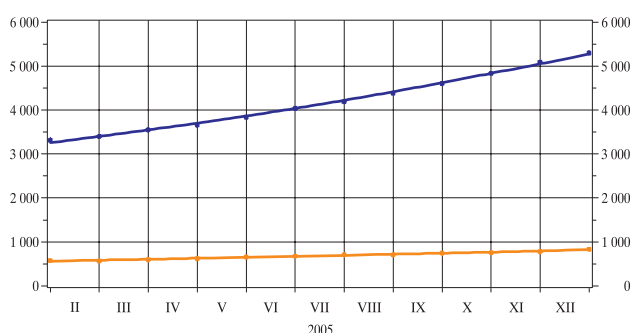
Augot valsts konsolidētā kopbudžeta deficītam, MFI neto prasības pret valdību palielinājās par 53.6% (līdz 266.3 milj. latu).

Nozīmīgākais kredīta veids 2005. gadā, turpinot strauji attīstīties nekustamā īpašuma tirgum un augot tā cenu līmenim, bija hipotēku kredīts, kas arī galvenokārt noteica ievērojamo ilgtermiņa kredītu pārsvaru izsniegto kredītu atlikumā. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto ilgtermiņa aizdevumu atlikums palielinājās par 2 116.3 milj. latu jeb 66.4%, bet īstermiņa kredītu atlikums – par 286.9 milj. latu jeb 52.2% (kredītu atlikumus katrā mēneša beigās sk. 4. att.). 2005. gada beigās 86.4% izsniegto kredītu bija ilgtermiņa kredīti (2004. gada beigās – 85.3%).

4. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTIE
KREDĪTI**
(perioda beigās; milj. latu)

— Īstermiņa
— Ilgtermiņa

Hipotēku kredīta atlikuma gada kāpuma temps 2005. gadā sasniedza 101.6% (2004. gadā – 80.2%), un šā kredīta veida atlikums palielinājās par 1 414.6 milj. latu (līdz 2 806.8 milj. latu jeb 45.7% no izsniegto kredītu atlikuma). Komerckredīta atlikuma gada pieaugums bija 617.4 milj. latu jeb 61.7% (2004. gadā – 30.1%). 2005. gadā nozīmīgi palielinājās arī industriālā kredīta atlikums (par 284.1 milj. latu jeb 39.5%; 2004. gadā – par 36.3%) un kredīta patēriņa preču iegādei atlikums (par 71.9 milj. latu jeb 37.2%; 2004. gadā – par 34.7%). Komerckredīta un patēriņa kredīta atlikuma kāpuma tempu ietekmēja statistiskās metodoloģijas maiņa – ar

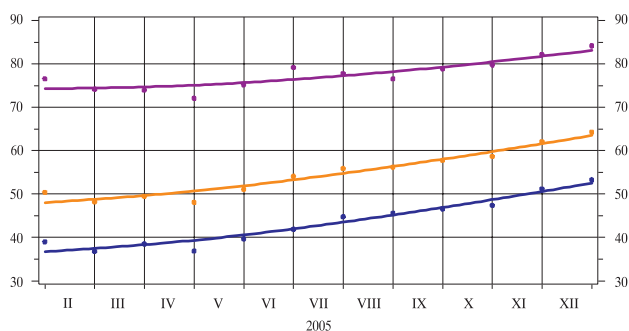
2005. gadu finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību norēķinu kontu debeta atlikumi tiek pieskaitīti komerc kredīta, bet mājsaimniecību norēķinu kontu debeta atlikumi – kredīta patēriņa preču iegādei atlikumam.

Strauji, bet vienmērīgi pieauga gan uzņēmējdarbībai (finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām), gan mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums (sk. 5. att.). Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma gada kāpuma temps pieauga no 35.1% 2004. gadā līdz 53.3% 2005. gadā. Atbilstošais mājsaimniecību kredītēšanas rādītājs palielinājās no 74.8% līdz 84.2%. Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma kāpums (1 282.1 milj. latu) par 161.5 milj. latu pārsniedza mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumu. Joprojām augsto mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma kāpuma tempu lielākoties nodrošināja būtiskais kredīta mājokļa iegādei atlikuma palielinājums (1.9 reizes; mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikums 2005. gada beigās – 1 749.7 milj. latu jeb 71.4% no mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma; 2004. gada beigās – 69.3%).

5. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO
KREDĪTU ATLIKUMU GADA PIEAUGUMA
DINAMIKA**
(%)

- Kredīti kopā
- Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti

Uzņēmējdarbībai izsniegto kredītu atlikuma pieaugumā 2005. gadā dominēja operācijas ar nekustamo īpašumu, noma un citi komercpakalpojumi (pieaugums – 499.2 milj. latu jeb 2.2 reizes) un finanšu starpniecība (313.1 milj. latu jeb 1.8 reizes), 2005. gada beigās kopā veidojot 43.7% no kredītu atlikuma kopapjoma. Nozīmīgs kredītu atlikuma pieaugums bija būvniecībā (128.8 milj. latu jeb 1.7 reizes), apstrādes rūpniecībā (98.2 milj. latu jeb 26.4%) un tirdzniecībā (78.6 milj. latu jeb 17.7%).

Zemāks kredītu procentu likmju līmenis noteica eiro izsniegto kredītu atlikuma pārsvaru kredītu atlikumā. 2005. gadā rezidentu ne-MFI nacionālajā valūtā izsniegto kredītu atlikums pieauga par 383.8 milj. latu jeb 25.8% (2004. gadā – par 27.7%), bet eiro izsniegto kredītu atlikums – par 2 436.0 milj. latu jeb 3.0 reizes (2004. gadā – 2.4 reizes). Savukārt augošās procentu likmes, kā arī lata piesaistes maiņa no SDR valūtu groza uz eiro krasi samazināja ASV dolāros izsniegto kredītu atlikumu – 2005. gadā tas saruka par 387.9 milj. latu jeb 35.7%. Tādējādi rezidentu ne-MFI latos izsniegto kredītu īpatsvars 2005. gadā samazinājās par 9.1 procentu punktu (2005. gada beigās – 30.1%) un ASV dolāros izsniegto – par 17.3 procentu punktiem (līdz 11.2%), bet eiro izsniegto kredītu īpatsvars palielinājās par 26.7 procentu punktiem un veidoja 58.6% no kredītu atlikuma.

KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

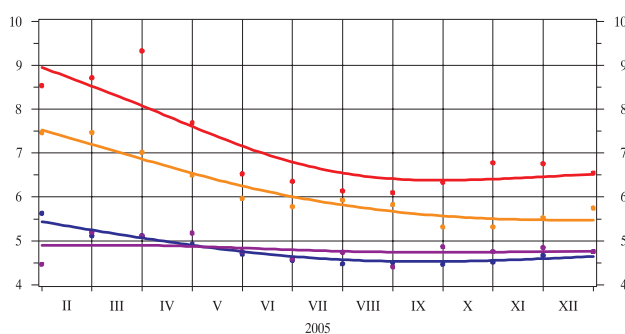
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām latos izsniegto kredītu un no šīs klientu grupas latos piesaistīto noguldījumu procentu likmes 2005. gadā kopumā bija zemākas nekā 2004. gadā. Savukārt ārvalstu valūtā izsniegto kredītu

un piesaistīto noguldījumu procentu likmes attīstījās nevienmērīgi: samazinājās eiro veikto darījumu likmes, bet pieauga ASV dolāros veikto darījumu likmes. Latos izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu procentu likmju īpaši straujš kritums bija vērojams 2. ceturksnī, tomēr lēnākā tempā tas turpinājās arī 2. pusgadā (sk. 6. un 7. att.). Latos veikto darījumu procentu likmju samazinājums saistīts ar lata piesaisti eiro un latu procentu likmju konvergenci ar eiro procentu likmēm. Tāpēc saruka latu naudas tirgus indeksi, kam piesaistīta lielākā daļa latos izsniegto kredītu procentu likmju. Ārvalstu valūtā izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu procentu likmes attīstījās atbilstoši tendencēm attiecīgo valūtu tirgū. Kopumā ārvalstu valūtā no jauna izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes 2005. gadā samazinājās, jo no jauna pārsvarā tika izsniegti kredīti eiro. Savukārt no jauna piesaistīto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes pieauga, jo ASV dolāros piesaistīto noguldījumu procentu likmes pieauga straujāk, nekā samazinājās eiro piesaistīto noguldījumu procentu likmes. ASV dolāros piesaistīto noguldījumu procentu likmju pieaugumu veicināja FRS īstenotā ierobežojošā monetārā politika, regulāri paaugstinot bāzes procentu likmes.

6. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM NO JAUNA IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

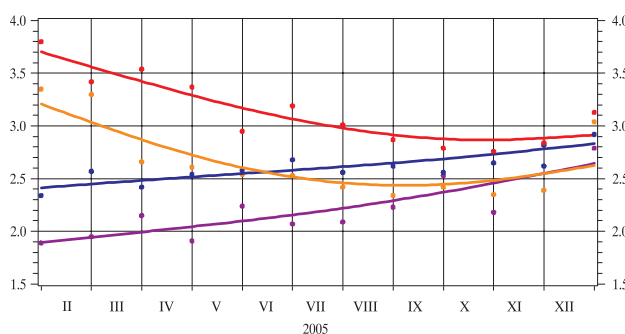
- Nefinanšu sabiedrībām latos izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām latos izsniegtie kredīti
- Nefinanšu sabiedrībām ārvalstu valūtā izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām ārvalstu valūtā izsniegtie kredīti

7. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN MĀJSAIMNIECĪBU TERMIŅNOGULDĪJUMU (JAUNIE DARĪJUMI) VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

- Nefinanšu sabiedrību latos veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību latos veiktie noguldījumi
- Nefinanšu sabiedrību ārvalstu valūtā veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību ārvalstu valūtā veiktie noguldījumi

Kredītu procentu likmju samazinājumu 2005. gadā veicināja banku konkurence, tāpēc bankas piedāvāja arvien izdevīgākus kredītu nosacījumus, t.sk. arī zemākas pievienotās kredītu procentu likmes. 2005. gadā banku pievienotās procentu likmes samazinājās visās valūtās izsniegtajiem kredītiem. Gan noguldījumu, gan kredītu darījumos ar mājsaimniecībām MFI piemērotās procentu likmes pārsvarā bija augstākas nekā darījumos ar nefinanšu sabiedrībām.

Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām latos no jauna izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes samazinājās par 1.6–2.9 procentu punktiem (nefinansu sabiedrībām – no 7.3% 2004. gada decembrī līdz 5.7% 2005. gada decembrī, mājsaimniecībām – attiecīgi no 9.5% līdz 6.6%).

Savukārt ārvalstu valūtā no jauna izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes 2005. gada decembrī bija par 0.4–0.5 procentu punktiem zemākas nekā iepriekšējā

gada atbilstošajā periodā (4.8% gan nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām izsniegtajiem kredītiem). Valūtu dalījumā gan nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām eiro izsniegto kredītu procentu likmes samazinājās par 0.6 procentu punktiem, savukārt ASV dolāros izsniegtajiem kredītiem pieauga attiecīgi par 1.3 un 2.3 procentu punktiem.

Arī 2005. gadā lielākā daļa (ap 90%) jauno kredītu tika izsniegti ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam. Pēc lata piesaistes eiro un lata valūtas riska samazināšanās attiecībā pret eiro strauji (aptuveni līdz 60%) pieauga eiro izsniegto kredītu īpatsvars no jauna izsniegtajos kredītos, ko daļēji noteica iepriekš ASV dolāros un latos izsniegto kredītu pārkreditēšana uz kredītiem eiro. Tāpēc no jauna izsniegtajos kredītos samazinājās latos un ASV dolāros izsniegto kredītu daļa.

No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām latos piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmes 2005. gada pirmajos 11 mēnešos samazinājās attiecīgi par 0.9 un 1.4 procentu punktiem (līdz 2.4% un 2.8%), bet decembrī tās būtiski pieauga (attiecīgi līdz 3.0% un 3.1%). Noguldījumu procentu likmju pieaugums decembrī bija saistīts ar latu procentu likmju pieaugumu naudas tirgū, ko veicināja Latvijas Bankas noteiktā pakāpeniskā banku rezervju normas paaugstināšana.

Ārvalstu valūtā piesaistīto termiņnoguldījumu vidējās svērtās procentu likmes 2005. gadā pieauga par 0.5–0.7 procentu punktiem (līdz 2.8% nefinanšu sabiedrību noguldījumiem un 2.9% – mājsaimniecību noguldījumiem). Valūtu dalījumā no nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām ASV dolāros piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmes gadā pieauga par 1.8 procentu punktiem, savukārt eiro piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmes samazinājās attiecīgi par 0.5 un 0.4 procentu punktiem.

Lielākā daļa (aptuveni 97%) rezidentu nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu tika piesaistīti uz termiņu līdz 1 gadam. Apmēram puse no tiem bija latos piesaistītie termiņnoguldījumi.

Saglabājoties samērā augstai inflācijai, latos izsniegto kredītu ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam reālās procentu likmes gada laikā strauji saruka, kļūstot negatīvas, bet kredītiem ar procentu likmes darbības sākotnējo periodu ilgāku par 1 gadu samazinājās par 0.4 procentu punktiem (līdz 2.5%). Savukārt latos piesaistīto termiņnoguldījumu reālās procentu likmes arī 2005. gadā bija negatīvas.

STARPBANKU TIRGUS

2005. gadā iekšzemes starpbanku tirgū izsniegto kredītu apjoms pieauga par 24.8% (līdz 15.6 mljrd. latu). Saglabājoties Latvijas finanšu tirgus stabilitātei, darījumu ar termiņu ilgāku par 1 dienu īpatsvars pieauga no 17.2% 2004. gadā līdz 21.2% 2005. gadā.

Pēc samērā straujā pieauguma 2004. gadā, Latvijas Bankai veicot apjomīgas intervences valūtas tirgū, 2005. gadā latos veikto iekšzemes starpbanku darījumu apjoms saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Tas saistīts ar būtisku banku obligāto rezervju prasību pieaugumu, tāpēc palielinājās latos veikto noguldījumu atlikums, kas bankām bija jātur norēķinu kontā Latvijas Bankā. Pēc lata piesaistes eiro 1.9 reizes pieauga iekšzemes starpbanku tirgū šajā valūtā izsniegto kredītu apjoms, bet darījumu apjoms ASV dolāros palielinājās 1.5 reizes. Latu īpatsvars iekšzemes starpbanku kredītos bija 44.0%, ASV dolāru īpatsvars – 35.0% un eiro īpatsvars – 18.0%.

Lēnāk nekā iepriekš (par 14.1%; līdz 160.5 mljrd. latu) pieauga nerezidentu MFI izsniegto kredītu apjoms.

Pēc lata piesaistes eiro 2005. gada sākumā pieauga eiro naudas tirgus procentu likmju ietekme uz latu naudas tirgus procentu likmēm. Tāpēc latos veikto darījumu procentu likmes iekšzemes starpbanku tirgū samazinājās un gada vidējā svērtā procentu likme aizdevumu iespējai uz nakti bija 2.53% jeb par 0.73 procentu punktiem zemāka nekā 2004. gadā. ECB lēmums paaugstināt bāzes likmi līdz 2.25%, kas jau iepriekš tika ietverta ilgāka termiņa eiro naudas tirgus instrumentu cenās, mazināja interesi par līdzvērtīgiem latu instrumentiem. RIGIBOR darījumiem ar 3 mēnešu termiņu 2005. gada decembrī vidēji bija 3.16% un darījumiem ar 6 mēnešu termiņu – 3.21% (attiecīgi par 1.23 un 1.12 procentu punktiem zemāks nekā 2004. gadā).

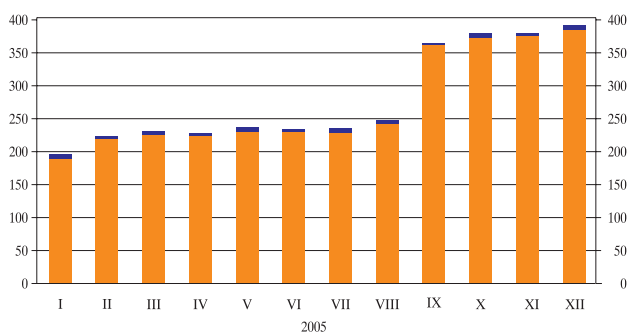
NAUDAS BĀZE

Latvijas Bankai paaugstinot banku rezervju normu un paplašinot rezervju bāzi, kā arī augot banku piesaistīto noguldījumu atlikumam, būtiski palielinājās obligāto rezervju apjoms banku norēķinu kontos Latvijas Bankā (sk. 8. att.). Tādējādi MFI un citu finanšu institūciju noguldījumu atlikums Latvijas Bankā 2005. gadā pieauga par 243.6 milj. latu jeb 2.1 reizi (2004. gadā – 1.8 reizes). Būtiski auga arī skaidrās naudas pieprasījums (skaidrā nauda apgrozībā 2005. gadā palielinājās par 149.9 milj. latu jeb 20.6%; 2004. gadā – par 6.6%). Tādējādi centrālās bankas naudas piedāvājums jeb naudas bāze M0 2005. gadā pieauga par 41.1% – ievērojami straujāk nekā 2004. gadā – un perioda beigās sasniedza 1 350.7 milj. latu (sk. 9. att.), bet skaidrās naudas īpatsvars naudas bāzē samazinājās līdz 65.0% (2004. gada beigās – 76.0%).

8. attēls

BANKU REZERVES LATVIJAS BANKĀ (milj. latu)

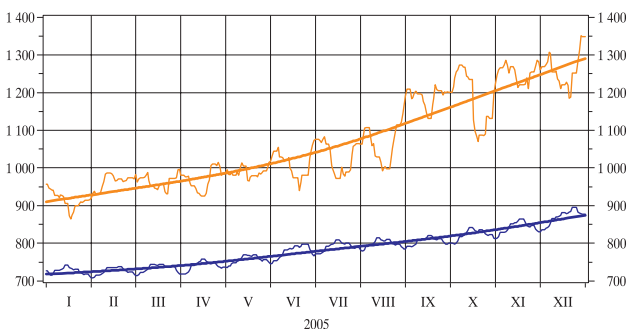
— Obligātās rezerves banku norēķinu kontos
Latvijas Bankā
— Virsrezerves

9. attēls

NAUDAS BĀZE (milj. latu)

— Naudas bāze
— Skaidrā nauda apgrozībā

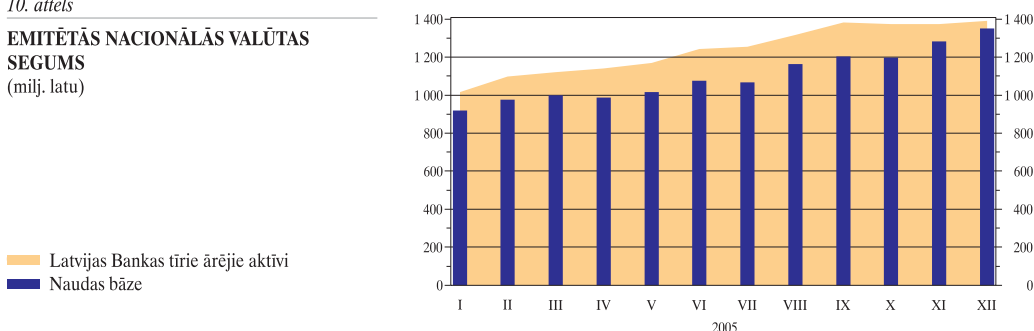
Naudas bāzes kāpumu galvenokārt nodrošināja Latvijas Bankas tīro ārējo aktīvu pieaugums (350.9 milj. latu jeb 33.8%), Latvijas Bankai pērkot ārvalstu valūtu

(nopirkta ārvalstu valūta 351.8 milj. latu apjomā). Apjomīgā ārvalstu valūtas pārdošana Latvijas Bankai saistīta ar vairākiem faktoriem. Latu konvertēšanu eiro noteica pēc lata piesaistes maiņas vērojamais straujais eiro izsniegto kredītu īpatnsvara pieaugums jaunajos darījumos un turpmākā šo kredītresursu konvertēšana latos, kā arī pārāk straujās kredītēšanas ierobežošanas nolūkā Latvijas Bankas veiktā banku obligāto rezervju prasību palielināšana, 2005. gada sākumā paplašinot rezervju bāzi, bet 2. pusgadā palielinot obligāto rezervju normu – sākumā no 4% uz 6% un vēlāk no 6% uz 8%, kas radīja papildu pieprasījumu pēc latu resursiem. Turklāt ārvalstu valūtas pārdošanu Latvijas Bankai veicināja ārvalstu investīciju un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu ieplūde tautsaimniecībā, kā arī pozitīvā starpība starp procentu likmēm darījumiem latos un darījumiem eiro.

Latvijas Banka piedāvāja bankām veikt arī valūtas mijmaiņas darījumus, tomēr tie netika pieprasīti. 2005. gada beigās Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi sedza apmēram 3.5 mēnešu (2004. gada beigās – 3.3 mēnešu) preču importa apjomu, bet emitētās nacionālās valūtas segums ar tīrajiem ārējiem aktīviem (sk. 10. att.) bija 102.9% (2004. gada beigās – 108.6%).

10. attēls

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS (milj. latu)

Kopējās Latvijas Bankas tīro iekšējo aktīvu pārmaiņas bija mazākas (to negatīvais rādītājs samazinājās par 42.6 milj. latu), pieaugot iekšzemes kredītu atlikumam. Iekšzemes kredītportfelī nedaudz (par 10.4 milj. latu) palielinājās bankām izsniegto kredītu atlikums, galvenokārt augot neto kredītam valdībai (valdības noguldījuma Latvijas Bankā atlikums saruka par 38.8 milj. latu un centrālās bankas valdības vērtspapīru portfelis pieauga par 5.6 milj. latu).

Tā kā bankas latu likviditāti galvenokārt nodrošināja, pārdodot ārvalstu valūtu, saruka pieprasījums pēc Latvijas Bankas aizdevumiem. Centrālās bankas MFI izsniegto kredītu kopapjoms (230.8 milj. latu) bija 9.4 reizes mazāks nekā 2004. gadā, krasi (11.3 reizes) samazinoties *repo* kredītu un 1.9 reizes sarūkot lombarda kredītu apjomam.

No MFI izsniegtajiem Latvijas Bankas kredītiem 79.0% (2004. gadā – 94.7%) bija *repo* kredīti un 21.0% – pieprasījuma lombarda kredīti, bet automātiskie lombarda kredīti netika pieprasīti (kredītu mēneša vidējos atlikumus sk. 3. tabulā). Galvenokārt tika izsniegti *repo* kredīti ar 7 dienu termiņu (122.1 milj. latu apjomā) un 28 dienu termiņu (60.2 milj. latu apjomā).

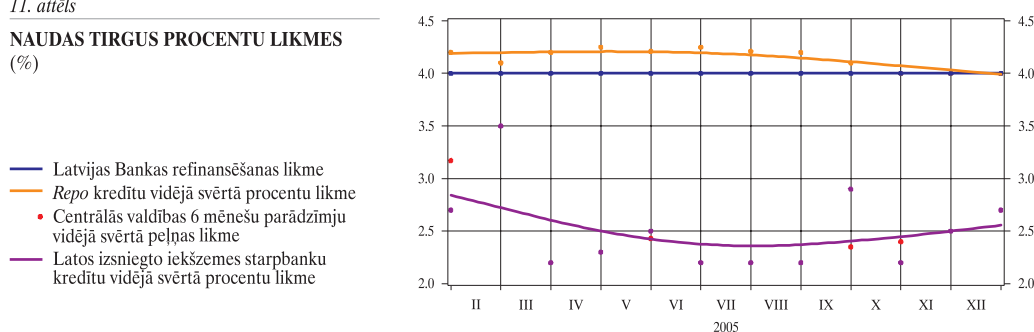
2005. gadā Latvijas Banka refinansēšanas likmi (4.0%) nemainīja. No tās būtiski neatšķīrās *repo* kredītu vidējā svērtā procentu likme. 1. pusgadā tā bija 4.2–4.3%, bet gada pēdējos mēnešos – 4.0% (sk. 11. att.).

3. tabula

LATVIJAS BANKAS KREDĪTI MFI
 (vidējais atlikums; milj. latu)

	2004	2005
Janvāris	55.9	8.9
Februāris	39.7	12.9
Marts	61.3	8.6
Aprīlis	50.4	9.7
Maijs	19.2	10.5
Jūnijs	10.0	7.4
Jūlijs	23.2	5.6
Augusts	71.7	3.7
Septembris	67.6	9.2
Oktobris	96.3	4.0
Novembris	38.6	2.8
Decembris	28.1	4.2

11. attēls

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES
 (%)

VALŪTAS TIRGUS UN LATVIJAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Pasaules valūtas tirgū 2005. gadā bija vērojams ASV dolāra kursa kāpums attiecībā pret citām nozīmīgākajām valūtām. To galvenokārt noteica īstermiņa procentu likmju pieaugums ASV procentu likmju tirgū, samērā veiksmīga tautsaimniecības attīstība un ASV komercsabiedrību ārvalstīs gūtās peļņas repatriācija. ES valstīs tautsaimniecības izaugsme bija samērā lēna. Pēc ilgstošās Japānas tautsaimniecības stagnācijas 2005. gadā valstī turpinājās pēdējos pāris gados vērojamā tautsaimniecības atveseļošanās tendence, tāpēc tuvākajā nākotnē deflāciju varētu nomainīt inflācija. Lielbritānijā, samazinoties iedzīvotāju tēriņiem, IKP pieauguma temps ievērojami palēninājās un 2005. gada 2. pusgadā strauji pieauga tekošā konta deficīts.

2005. gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās par 12.6% (no 1.3554 2004. gada beigās līdz 1.1849 2005. gada beigās), zemāko līmeni (1.1640) sasniedzot 15. novembrī. ASV dolāra kurss attiecībā pret Japānas jenu pieauga par 14.7% (no 102.63 2004. gada beigās līdz 117.75 2005. gada beigās), visaugstāko līmeni sasniedzot 5. decembrī (121.40). Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret ASV dolāru 2005. gadā samazinājās par 10.2% (no 1.9181 2004. gada beigās līdz 1.7230 2005. gada beigās), savu zemāko līmeni (1.7049) sasniedzot 28. novembrī.

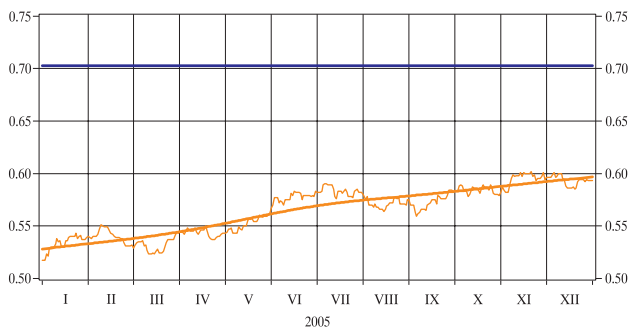
Iekšzemes valūtas tirgū ASV dolāra kurss attiecībā pret latu pieauga (no 0.5155 2004. gada beigās līdz 0.5877 2005. gada beigās; kāpums – 14.0%). Augstākais

ASV dolāra kurss (0.5983) bija 15. novembrī, bet zemākais (0.5131) – 3. janvārī (nozīmīgāko Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu dinamiku sk. 12. att. un 5. pielikumā).

12. attēls

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTAIS
ASV DOLĀRA UN EIRO KURSS

— ASV dolāra kurss
— Euro kurss

Saskaņā ar starptautisko investīciju bilances datiem Latvijas ārējais parāds nerezidentiem 2005. gadā pieauga par 2 124.0 milj. latu un gada beigās sasniedza 9 000.2 milj. latu (101.1% no IKP). Ārējie aktīvi bija 5 810.5 milj. latu un tīrais ārējais parāds – 3 189.7 milj. latu (35.8% no IKP). 2005. gadā Latvijas valdības un centrālās bankas saistības pret nerezidentiem samazinājās (par 26.5 milj. latu), palielinājās banku sektora saistības (par 1 846.6 milj. latu), citu sektoru saistības (par 225.1 milj. latu) un parādu radošās tiešās investīcijas (par 78.9 milj. latu). Tādējādi mainījās ārējā parāda struktūra sektoru dalījumā – pieauga banku saistību (līdz 67.7%; 2004. gadā – 61.8%) un samazinājās valdības un centrālās bankas (līdz 6.6%; 2004. gadā – 9.0%), kā arī citu sektoru (līdz 17.2%; 2004. gadā – 19.2%) īpatsvars ārējā parādā.

2005. gadā mainījās ārējā parāda instrumentu struktūra – pieaugot aizņēmumu īpatsvaram (no 39.1% līdz 49.9%), samazinājās pārējo parāda instrumentu īpatsvars. 2005. gada beigās parādu radošās tiešās investīcijas veidoja 8.6%, parāda vērtspapīri – 5.9%, nauda un noguldījumi – 28.1% un pārējās saistības – 7.5% no ārējā parāda. Ilgtermiņa parāds 2005. gada beigās bija 4 557.2 milj. latu un īstermiņa parāds – 4 443.0 milj. latu.

Banku sektora ārējais parāds 2005. gada beigās bija 6 092.7 milj. latu. Būtiski mainījās banku ārējo saistību termiņstruktūra: bankas par 133.9% palielināja piesaistītos ilgtermiņa finanšu resursus, un 2005. gada beigās tie sasniedza 2 363.5 milj. latu jeb 38.8% no banku ārējā parāda (2004. gada beigās – 23.8%). Lai gan naudas un noguldījumu īpatsvars joprojām bija liels (41.4%; 2004. gada beigās – 56.7%), ievērojami pieauga mātessabiedrību aizdevumu īpatsvars (līdz 32.9%; 2004. gada beigās – 21.6%). Banku sektora tīrais ārējais parāds 2005. gada beigās bija 2 793.0 milj. latu.

Citu sektoru ārējais parāds 2005. gada beigās bija 1 544.5 milj. latu (t.sk. ilgtermiņa saistības – 835.9 milj. latu un īstermiņa saistības – 708.6 milj. latu). Lai gan 2005. gadā ārējās saistības pieauga par 17.1%, to struktūra būtiski nemainījās. Citi sektori ārvalstu finanšu resursus piesaistīja galvenokārt aizņēmumu (59.1% no citu sektoru ārējā parāda) un tirdzniecības kredītu (39.4%) veidā. Pakāpeniski palielinājās arī citu sektoru un banku parādsaistības pret tiešajiem investoriem. 2005. gadā to apjoms sasniedza 769.7 milj. latu.

Saskaņā ar Valsts kases datiem valdības ārējais parāds ārvalstu valūtās 2005. gadā samazinājās par 17.6 milj. latu un gada beigās bija 534.4 milj. latu (6.0% no IKP). 2005. gadā valdība piesaistīja ārvalstu finanšu resursus 24.8 milj. latu apjomā. Ār-

valstu aizņēmumu apkalpošanai tika izlietoti 72.4 milj. latu (t.sk. 27.9 milj. latu – Pasaules Bankas un Japānas Eksporta un importa bankas aizdevumu pirmstermiņa atmaksai), kas līdzvērtīgi 1.7% no eksporta gada apjoma. Turpināja augt valdības saistību īpatsvars eiro (no 89.2% līdz 92.8%), bet saistību īpatsvars ASV dolāros samazinājās (no 9.2% līdz 7.1%).

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

Kopš 2005. gada jūlija Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru (tālāk tekstā – valdības vērtspapīri) sākotnējā izvietošana pilnībā notiek RFB (konkurējošās daudzscenu izsoles iepriekš tika organizētas Latvijas Bankā).

Valsts kases iekšzemes sākotnējā tirgū piedāvātais vērtspapīru apjoms 2005. gadā būtiski neatšķīrās no iepriekšējā gada piedāvājuma. Valdības vērtspapīru piedāvātais apjoms konkurējošās daudzscenu izsolēs bija 108.0 milj. latu. Banku pieprasījums bija 298.4 milj. latu (par 39.8% lielāks nekā 2004. gadā). Savukārt konkurējošās daudzscenu izsolēs pārdotais vērtspapīru apjoms (87.7 milj. latu) bija par 20.0% lielāks nekā iepriekšējā gadā. Banku pieprasījums palielinājās, jo latu naudas tirgū bija augsta likviditāte, tomēr gan valdības, gan privāto emitentu vērtspapīru kopapjoms Latvijā joprojām bija relatīvi mazs.

Fiksētās procentu likmes izsolēs piedāvājums bija 27.0 milj. latu, pieprasījums – 67.2 milj. latu, bet pārdotais apjoms – 25.2 milj. latu (visi rādītāji augstāki nekā 2004. gadā).

Kopējo valdības vērtspapīru peļņas likmju līmeni samazināja arī latu naudas tirgū vērojamā procentu likmju konverģence ar eiro procentu likmēm. Savukārt 2. pusgadā procentu likmju pieaugumu ietekmēja Latvijas Bankas monetārās politikas lēmumi par banku obligāto rezervju normas palielināšanu, kā arī eiro bāzes likmes palielinājums.

6 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme samazinājās no 3.46% 2004. gadā līdz 2.37% 2005. gadā. 12 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme samazinājās attiecīgi no 3.56% līdz 2.61%. Savukārt 10 gadu obligāciju vidējā peļņas likme saruka no 4.86% līdz 3.62%, bet 5 gadu obligāciju vidējā peļņas likme, kas 2003. gadā bija 4.65%, 2005. gadā samazinājās līdz 3.40%. Zemākais procentu likmju līmenis vērtspapīru sākotnējās izsolēs bija 2005. gada vasaras mēnešos, bet gada beigās vērtspapīru procentu likmes sākotnējā tirgū atkal palielinājās (piemēram, 12 mēnešu parādzīmēm, kuru izsoles 2005. gadā notika visbiežāk, vidējā svērtā diskonta likme decembrī salīdzinājumā ar jūliju palielinājās par 36 bāzes punktiem).

Valdības vērtspapīru atlikums 2005. gadā samazinājās par 0.6% (līdz 423.0 milj. latu). Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu Latvijas banku īpašumā esošo valdības vērtspapīru atlikums 2005. gada beigās saruka no 50.5% līdz 40.4% no kopējā atlikuma, bet Latvijas Bankas valdības vērtspapīru portfeļa īpatsvars pieauga no 23.5% līdz 27.3%, pārējo rezidentu īpašumā esošo valdības vērtspapīru īpatsvars – no 21.8% līdz 27.4% un nerezidentu īpašumā esošo valdības vērtspapīru īpatsvars – no 4.2% līdz 4.9%.

LCD reģistrēto un izplatīto latos denominēto korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums 2005. gadā pieauga par 6.3% (līdz 81.1 milj. latu). Tika dzēstas divas emisijas – VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" un AS "SEB Latvijas Unibanka" obligācijas kopā 10.9 milj. latu apjomā. No jauna tika izlaistas trīs AS "SEB Latvijas Unibanka" noguldījumu sertifikātu emisijas 3.6 milj. latu kopapjomā, kas tiks dzēstas 2006. gadā, kā arī pa vienai VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka"

(3 milj. latu), AS "Baltic Trust Bank" (3 milj. latu) un AS "Parex banka" (5 milj. latu) obligāciju emisijai. Šo triju pēdējo obligāciju termiņi bija 3–5 gadi; divas emisijas bija ar mainīgo procentu likmi, viena – ar fiksēto procentu likmi. Tā kā latu ilgtermiņa procentu likmes 2005. gadā ievērojami samazinājās, atsevišķas bankas ilgtermiņa latu resursus centās piesaistīt, emitējot obligācijas.

RFB parāda vērtspapīru apgrozījums 2005. gadā bija 5.1 milj. latu (2004. gadā – 103.0 milj. latu). Valdības vērtspapīri tika tirgoti 2.9 milj. latu apjomā, VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" ķīlu zīmes – 0.9 milj. latu apjomā, AS "Baltic Trust Bank" un AS "Parex banka" parāda vērtspapīri – attiecīgi 0.7 milj. latu un 0.6 milj. latu apjomā. Vislielākais apgrozījums bija valdības 5 gadu obligāciju emisijām – trešā 5 gadu obligāciju emisija tika tirgota 1.1 milj. latu apjomā, ceturtā emisija – 0.7 milj. latu apjomā.

Parāda vērtspapīru apgrozījuma samazināšanās RFB galvenokārt atspoguļoja divus faktorus: jaunās vienotās tirdzniecības sistēmas SAXESS ieviešanu 2004. gada septembrī un pensiju fondu īpašumā esošo parāda vērtspapīru atlikuma pieaugumu. SAXESS vairāk piemērota akciju tirdzniecībai, un pēc tās ieviešanas tirgus dalībnieku vēlme slēgt parāda vērtspapīru darījumus RFB sistēmā mazinājās. Savukārt pensiju fondu pārvaldīšanā esošo līdzekļu apjoms nosaka latu parāda vērtspapīru apjoma palielināšanos to aktīvos. Tā kā pensiju fondi pārsvarā ir ilgtermiņa investori, tas mazina brīvā tirdzniecībā esošo parāda vērtspapīru apjomu.

Valdības 10 gadu obligāciju (ar dzēšanas termiņu 2014. gadā) pirkšanas likme 2005. gadā samazinājās no 4.45% līdz 3.42%, bet valdības parādzīmju 12 mēnešu pirkšanas likme – no 3.38% līdz 2.77%. VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" 10 gadu obligāciju (ar dzēšanas termiņu 2013. gadā) pirkšanas likme samazinājās no 5.25% līdz 4.80%.

Likmju sarukumu noteica valdības ilgtermiņa vērtspapīru peļņas likmju samazināšanās sākotnējās izolēs un konverģences process ar eiro procentu likmēm. 2005. gadā eiro zonas valstu valdības vērtspapīriem ar 10 gadu termiņu peļņas likmes samazinājās, bet ar 5 gadu termiņu – nedaudz pieauga.

Latvijas eiroobligāciju (ar dzēšanas termiņu 2014. gadā) kotētā pirkšanas likme 2005. gadā samazinājās no 3.84% līdz 3.40%. Peļņas likmju starpība ar tāda paša termiņa Vācijas eiroobligācijām samazinājās no 25 līdz 20 bāzes punktiem.

2005. gadā turpinājās strauja akciju tirgus izaugsme, RFB kapitalizācijas indeksam *OMX Riga* (iepriekš – RIGSE) pieaugot par 63.5% (līdz 676.4 punktiem). Kopumā Latvijas akciju tirgus kapitalizācija palielinājās par 643 milj. latu (līdz 1 492 milj. latu). Nedaudz mērenāks kāpums bija Baltijas valstu akciju indeksam BALTIX, kas palielinājās par 49.9% (līdz 604.5 punktiem). Latvijas akciju tirgus attīstību veicināja sabiedrību labie finanšu rezultāti, kā arī to turpmākās attīstības plāni. Atsevišķas sabiedrības piesaistīja resursus papildu akciju emisiju veidā, tādējādi ne vien veicot ieguldījumus attīstībā, bet arī palielinot attiecīgo akciju potenciālo likviditāti.

RFB akciju tirgus apgrozījums bija par 8.0% mazāks nekā iepriekšējā gadā (54 milj. latu). Visaktīvāk tirdzniecība notika ar AS "Grindeks" (12 milj. latu) un AS "Latvijas Kuģniecība" (11 milj. latu) akcijām.

2005. gada beigās RFB kotēja 45 sabiedrību akcijas, t.sk. piecu sabiedrību akcijas – Oficiālajā sarakstā, septiņu – Otrajā sarakstā un 33 – Brīvajā sarakstā. RFB Oficiālajā sarakstā no Otrā saraksta tika iekļauta AS "Grindeks", bet no Brīvā saraksta tika svītrotā viena un tajā iekļautas septiņas sabiedrības. Likviditātes nodrošinātāju

sarakstu papildināja AS "SEB Latvijas Unibanka", tādējādi likviditāti kopumā 11 RFB kotētu sabiedrību akcijām nodrošināt apņēmušās četras finanšu starpniecības sabiedrības.

Ieva Iltnere
DIVAS VESTULES. 1998
Audeklis, eļļa. 80 x 93 cm

CENTRĀLĀS BANKAS DARBĪBA

LATVIJAS BANKA EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMĀ

Latvijas Banka 2005. gadā turpināja darboties ECBS. Latvijas Bankas prezidents regulāri piedalījās ECB Ģenerālpadomes darbā. ECB Ģenerālpadomes sēdēs atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem tika apspriesti ziņojumi par ES valstu makroekonomiku, pārskati par VKM II funkcionēšanu, precizētas nākamo konverģences ziņojumu sagatavošanas nostādnes, kā arī izskatīti citi jautājumi, kas attiecas uz visu ES valstu centrālajām bankām.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja strādāt ECBS 12 komitejās (sk. 8. pielikumu) un vairāk nekā 30 darba grupās, risinot ar monetāro politiku, banku uzraudzību, eiro banknotēm, statistiku, grāmatvedību, tirgus operācijām, maksājumu sistēmām, starptautiskajām attiecībām saistītus, kā arī citus jautājumus.

Latvijas Banka, FKTK un Latvijas Republikas Finanšu ministrija kopā ar citu ES valstu centrālajām bankām, uzraudzības institūcijām un finanšu ministrijām parakstīja "Saprašanās memorandu par sadarbību finanšu krīzes situācijās" (*Memorandum of Understanding on co-operation between the Banking Supervisors, Central Banks and Finance Ministries of the European Union in Financial Crisis situations*; spēkā ar 2005. gada 1. jūliju). Saprašanās memorands nosaka principu un procedūru kopumu, kas paredz informācijas, viedokļu un vērtējumu apmaiņu, lai iesaistītās valsts institūcijas varētu sekmēt finanšu sistēmas stabilitāti.

Latvijas Bankas speciālisti piedalījās arī vairākās ES Padomes un EK komitejās un darba grupās. Darbojoties ES Padomes Ekonomikas un finanšu komitejā un tās apakškomitejās, Latvijas Bankas pārstāvji regulāri piedalījās lēmumu pieņemšanā ES tautsaimniecības un finanšu attīstības jautājumos, sprieda par ES10 valstu gatavošanos eiro ieviešanai, par attiecībām ar trešajām valstīm un starptautisko finanšu institūciju politiku, kā arī kopā ar citām ES valstīm izstrādāja priekšlikumus par ekonomiskās politikas stratēģiju un instrumentiem.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja darboties EK un Eurostat darba grupās ar eiro monētām, maksājumu sistēmām, tautsaimniecības prognozēšanu un statistiku saistītajos jautājumos, kā arī līdzdarbojās CEBS, veidojot vienotus standartus banku uzraudzībai ES valstīs.

Latvijas Banka saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu prasībām nodrošināja ECB 2004. gada pārskata sagatavošanu publicēšanai latviešu valodā un ECB "Mēneša Biļetena" ceturkšņa versijas tulkošanu (tiek publiskots interneta versijā).

VALŪTAS MAIŅAS POLITIKA UN ĀRĒJĀS REZERVES

Ar 2005. gada 1. janvāri mainoties lata piesaistei no SDR valūtu groza uz eiro, tika noteikts lata piesaistes kurss (1 EUR = Ls 0.702804). 2005. gada 2. maijā Latvija ar šādu lata piesaistes kursu oficiāli pievienojās VKM II – daudzpusējam līgumam valūtas kursa stabilitātes un koordinācijas veicināšanai Eiropā. Dalība VKM II ir nepieciešams solis, lai Latvija kļūtu par pilntiesīgu EMS dalībnieci un ieviestu eiro. Saskaņā ar Māstrihtas kritērijiem vismaz divus gadus pirms eiro ieviešanas latam jābūt piesaistītam eiro un lata kurss attiecībā pret eiro drīkst svārstīties ne vairāk kā $\pm 15\%$ robežās attiecībā pret lata centrālo piesaistes kursu eiro. Latvijas Banka vienpusēji nodrošināja lata kursa attiecībā pret eiro svārstības $\pm 1\%$ robežās no centrālā piesaistes kursa. 2005. gadā eiro kurss attiecībā pret latu gandrīz nemainījās un svārstījās dažu santīma desmitdaļu robežās virs Latvijas Bankas noteiktā apakšējā intervences kursa (1 EUR = Ls 0.6958).

Latvijas Bankas ārējās rezerves, kas ietver zelta krājumus, ārvalstu konvertējamās

valūtas un SDR, 2005. gada beigās sasniedza 1 399,8 milj. latu (2004. gada beigās – 1 043,4 milj. latu). 2005. gadā Latvijas Banka veica nozīmīgas valūtas intervences, neto nopērkot par 63,3% vairāk ārvalstu valūtas nekā 2004. gadā. Latvijas Banka guva ienākumus, ieguldot ārējās rezerves ārvalstu finanšu tirgos saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām vadlīnijām. Ievērojami samazinājās valdības ārvalstu valūtu noguldījumu atlikums Latvijas Bankā.

Latvijas Banka ārējās rezerves pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām. Kopš 2005. gada 1. janvāra neitrālā portfeļa valūta ir eiro un neitrālā aktīvu struktūra ir 50% eiro, 40% ASV dolāru un 10% Japānas jenu aktīvu.

Latvijas Banka ārējās rezerves iegulda drošos un likvidos finanšu instrumentos, galvenokārt eiro zonas valstu valdību un ASV valdības, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētajos parāda vērtspapīros, kā arī augstas kvalitātes banku un komercsabiedrību emitētajos parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un atsaucamās obligācijās. Procentu riska indeksa (*duration*) regulēšanai tiek izmantoti biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi. Ienesīguma līkņu maiņas stratēģiju īstenošanai procentu likmju tirgū tiek izmantoti procentu likmju mijmaiņas darījumi, bet nepieciešamās ārējo rezervju valūtu struktūras nodrošināšanai – biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi.

Latvijas Bankas zelta rezerves tika noguldītas īstermiņa noguldījumos ārvalstu kredītiestādēs ar augstu kredītreitingu. Zelta rezervju pārvaldīšanā izmantoti arī biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi un procentu likmju mijmaiņas darījumi.

Latvijas Banka 2005. gadā izmantoja triju ārvalstu rezervju pārvaldītāju pakalpojumus Lielbritānijā un ASV. Tie pārvalda daļu no Latvijas Bankas ārējām rezervēm saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām.

Ārējo rezervju pārvaldīšanā liela uzmanība tiek pievērsta riska vadībai un kontrolei. Katru dienu tiek pārbaudīta ārējo rezervju portfeļa atbilstība vadlīnijām un kontrolēts riska sadalījums atbilstoši dažādiem investīciju lēmumiem.

MONETĀRĀS POLITIKAS INSTRUMENTI

Latvijas Banka turpināja īstenot savu monetāro politiku, lai nodrošinātu ekonomisko stabilitāti valstī.

Latvijas Bankas refinansēšanas likme netika mainīta (2004. gadā tā tika palielināta no 3,00% uz 4,00%). Lai gan ECB 2005. gada 6. decembrī palielināja eiro bāzes likmi no 2,00% uz 2,25%, joprojām saglabājās relatīvi liela lata un eiro bāzes likmju starpība un Latvijas Bankas refinansēšanas likmes paaugstināšana nebija nepieciešama. Netika mainītas arī banku termiņnoguldījumu un lombarda kredītu procentu likmes. Pastāvīgo aizņemšanās iespēju instrumentu procentu likmes 2005. gadā bija šādas: banku 7 un 14 dienu termiņnoguldījumu procentu likme bija attiecīgi 2,00% un 2,25%, bet procentu likme lombarda kredītiem ar termiņu līdz 10 dienām, no 11 līdz 20 dienām un ilgāku par 20 dienām – attiecīgi 5,00%, 6,00% un 7,00%.

Lai ierobežotu pārāk straujo kreditēšanas kāpuma tempu, sākot ar 2005. gada 24. janvāri, tika paplašināta banku obligāto rezervju bāze. Tajā tika ietvertas arī banku saistības pret ārvalstu bankām, tāpēc obligāto rezervju prasību apjoms pieauga par 21,6 milj. latu. Tā kā kreditēšanas apjoma kāpuma temps joprojām bija augsts, ar 24. augustu Latvijas Banka palielināja rezervju normu no 4% uz 6%, bet ar 24. decembri – līdz 8%. Palielinoties banku piesaistīto līdzekļu apjomam un rezervju normai, obligāto rezervju prasību apjoms 2005. gadā pieauga 2,7 reizes

(līdz 508.9 milj. latu). 2005. gada beigās obligāto rezervju prasību izpildei bija pakļautas 22 bankas un viena ārvalstu bankas filiāle.

Latvijas Banka 2005. gadā, emitējot latus, nopirka vēsturiski lielāko eiro apjomu (neto – 351.8 milj. latu). Konvertējot ārvalstu valūtu, bankas kompensēja obligāto rezervju prasību pieauguma dēļ radušos latu resursu pieprasījumu. Visu 2005. gadu latu naudas tirgū bija likviditātes pārpalikums, jo bankas bija iegādājušās centrālajā bankā vairāk latu, nekā nepieciešams obligāto rezervju prasību izpildei. Tikai februārī banku termiņnoguldījumu dienas beigu vidējais atlikums Latvijas Bankā bija mazāks par 1 milj. latu, bet pārējos mēnešos tas bija lielāks par 20 milj. latu. Banku termiņnoguldījumu dienas beigu vidējais atlikums 2005. gadā bija 60.7 milj. latu (16.9 reizes lielāks nekā 2004. gadā). Palielinājās 14 dienu termiņnoguldījumu izmantošana – 2004. gadā tie veidoja 52.8%, bet 2005. gadā – 97.9% no banku termiņnoguldījumu atlikuma.

Procentu likmju konverģence un kapitāla ieplūdes, aktīvā eiro pārdošana latu resursu iegūšanai un likviditātes pārpalikuma veidošanās starpbanku latu naudas tirgū veicināja latos veikto īstermiņa darījumu procentu likmju samazināšanos līdz Latvijas Bankas noteikto termiņnoguldījumu procentu likmju līmenim.

2005. gadā apjomīgu valūtas intervenču un latu pārpalikuma naudas tirgū ietekmē ievērojami samazinājās *repo* kredītu pieprasījums. 2004. gadā *repo* kredīti tika pieprasīti 2 683.0 milj. latu un izsniegti 2 053.2 milj. latu apjomā, bet 2005. gadā – attiecīgi 189.0 milj. latu un 182.3 milj. latu apjomā. Latvijas Banka piedāvāja *repo* darījumus ar 7 un 28 dienu termiņu. 2005. gadā *repo* kredīti ar 7 dienu termiņu veidoja 67.0% no izsniegto *repo* kredītu kopapjoma (2004. gadā – 94.9%). *Repo* darījumu dienas beigu vidējais atlikums 2005. gadā bija tikai 7.1 milj. latu (2004. gadā – 46.5 milj. latu). Vidējā svērtā procentu likme *repo* kredītiem ar 7 dienu termiņu palielinājās līdz 4.01% (2004. gadā – 3.54%), atspoguļojot Latvijas Bankas refinansēšanas likmes paaugstināšanu 2004. gada novembrī.

Bankas 2005. gadā neveica valūtas mijmaiņas darījumus ar Latvijas Banku. 2004. gadā veikto valūtas mijmaiņas darījumu atlikums saglabājās tikai janvārī un februārī, tādējādi šo darījumu dienas beigu vidējais atlikums 2005. gadā bija tikai 0.6 milj. latu (2004. gadā – 24.1 milj. latu).

Lombarda kredītu dienas beigu vidējais atlikums 2005. gadā bija 0.2 milj. latu (divas reizes mazāks nekā iepriekšējā gadā). Pieprasījuma lombarda kredīti tika izsniegti aprīlī un septembrī, kad īslaicīgi strauji pieauga latu pieprasījums rezervju prasību izpildei. Lombarda kredītu vidējā svērtā procentu likme 2005. gadā bija 5.00%.

2005. gadā Latvijas Bankas vērtspapīru portfelī tika dzēsti valdības vērtspapīri 17.8 milj. latu apjomā. Latvijas Bankas valdības vērtspapīru portfeļa dienas beigu vidējais atlikums 2005. gadā bija 98.1 milj. latu.

Valsts vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu (*reverse repo*) darījumi 2005. gadā, tāpat kā 2004. gadā, netika veikti.

Latvijas Banka turpināja aprēķināt RIGIBID (starpbanku noguldījumu procentu likmēm) un RIGIBOR (starpbanku kredītu procentu likmēm), saskaņā ar Latvijas Bankas "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumiem" kotēšanas sarakstā iekļaujot bankas, kas ir aktīvas starpbanku tirgus dalībnieces un spēj veikt tirgus operācijas atbilstoši to kotētajām naudas tirgus procentu likmēm darījumiem latos. 2005. gadā to banku saraksts, kuru naudas tirgus kotācijas tiek izmantotas RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanai, netika mainīts – AS "Baltic Trust Bank", AS "Hansabanka", AS "Latvijas Krājbanka", AS "SEB Latvijas Unibanka" (iepriekšējais nosaukums – AS "Latvijas Unibanka"), AS "Parex banka", AS "HVB Bank Latvia"

(iepriekšējais nosaukums – AS "Vereinsbank Rīga") un *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāle.

SKAIDRĀS NAUDAS APGROZĪBA

Skaidrā nauda apgrozībā 2005. gadā palielinājās par 20.6% (no 727.4 milj. latu līdz 877.3 milj. latu). Piecu gadu laikā apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoms pieaudzis 2.1 reizi.

No banku sektora saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi nodrošināja automātiskās naudas apstrādes sistēmas. 2005. gadā apstrādātā nauda (2 201.3 milj. latu) 2.5 reizes (2004. gadā – 2.6 reizes) pārsniedza apgrozībā esošās skaidrās naudas apjomu. Šajā procesā no apgrozības izņemtās naudas kopējā vērtība bija 322.0 milj. latu jeb 14.6% no apstrādātās naudas (2004. gadā – 250.3 milj. latu jeb 13.3%).

2005. gadā atklāto viltojumu nominālvērtību summa bija 18.1 tūkst. latu, veidojot tikai 0.002% no apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoma.

2005. gadā Latvijas Banka sāka īstenot monētu programmas "Latvija. Laikmetu grieži un laikmetu vērtības" trešo sēriju "Cilvēki", laižot apgrozībā 1 lata sudraba jubilejas monētu "Rainis" (apgrozībā ar 17.11.2005.). Ņemot vērā gaidāmos nozīmīgos sporta notikumus un sporta tēmai veltīto monētu popularitāti, 2005. gadā izlaistas trīs sportam veltītas 1 lata sudraba monētas – "FIFA. Pasaules kauss 2006" (apgrozībā ar 07.02.2005.), "Ziemas olimpiskās spēles 2006" (apgrozībā ar 09.09.2005.) un "Pasaules čempionāts hokejā Rīga 2006" (apgrozībā ar 14.11.2005.). Lai dažādotu Latvijas monētu tēmu klāstu, ar īpašu, 100 santīmu nominālvērtības sudraba monētu (apgrozībā ar 23.05.2005.) tika atzīmēta barona Minhauzena 285. jubileja. Starptautiskās monētu programmas "Hanzas pilsētas" ietvaros apgrozībā laista jau piektā Latvijas Bankas 1 lata sudraba monēta – "Koknese" (apgrozībā ar 27.10.2005.). Latvijas Banka turpināja piedalīties arī starptautiskajā programmā "Pasaules mazākās zelta monētas", izlaižot 1 lata zelta piemiņas monētu "Jugendstils. Rīga" (apgrozībā ar 13.12.2005.).

Apgrozības monētu klāsts papildināts ar jaunām 1 lata monētām "Pētergailis" (apgrozībā ar 25.05.2005.) un "Kliņģeris" (apgrozībā ar 14.12.2005.).

GATAVOŠANĀS EIRO IEVIEŠANAI

Kopš pievienošanās ES Latvija kopā ar citām ES10 valstīm iekļāvusies arī EMS, kas ir augstākā ES valstu ekonomiskās integrācijas pakāpe ar vienotu valūtu – eiro. Līdz eiro ieviešanai šīm valstīm, arī Latvijai, EMS piešķirts izņēmuma statuss.

Latvijas valdība 2003. gada 9. decembrī akceptēja sagatavošanās grafiku pārejai uz eiro – lata piesaistes maiņas un Māstrihtas kritēriju izpildes mērķa datumus (attiecīgi 2005. gada 1. janvāris un 2007. gada 1. janvāris). Valdības izstrādātais eiro ieviešanas laika grafiks paredz Latvijas pilntiesīgu dalību EMS ar 2008. gada 1. janvāri. Euro Latvijā paredzēts ieviest vienlaikus bezskaidrās un skaidrās naudas norēķinos.

Kopš pievienošanās VKM II Latvijas monetārajai sistēmai tā ietvaros jādarbības vismaz divus gadus, bet šā perioda ilgums ir atkarīgs no Māstrihtas kritēriju izpildes. Latvijai jānodrošina valūtas kursa stabilitāte un jāizpilda vairāki ekonomiski nosacījumi, kas attiecas uz inflāciju, procentu likmēm, budžeta deficītu, valdības parādu. Inflācijas kritērija izpilde ir nopietnākais pārbaudījums Latvijas valdībai pašreizējā eiro ieviešanas grafika īstenošanā.

2005. GADĀ KALTĀS LATVIJAS BANKAS MONĒTAS

1 SANTĪMA MONĒTA

Izmēri: diametrs – 15.65 mm, svars – 1.60 g
 Materiāls: kaparota dzelzs
 Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
 Mākslinieki: Gunārs Lūsis (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Monētas priekšpuse (averss)

Centrā Latvijas mazā valsts ģerboņa attēls. Tam apkārt lokveidā uzraksts LATVIJAS REPUBLIKA • 2005.

Monētas aizmugure (reverss)

Centrā skaitlis 1, apakšā puslokā uzraksts SANTĪMS. Skaitļa labajā un kreisajā pusē etnogrāfiska saulīte. Monētas augšpusē no saulītes līdz saulītei pieci pusloki (darba cēliena simbols).

Monētas josta – gluda.

ĪPAŠAS APGROZĪBAS MONĒTAS AR IEROBEŽOTU TIRĀŽU

PĒTERGAILIS

Nominālvērtība: 1 lats
 Izmēri: diametrs – 21.75 mm, svars – 4.80 g
 Materiāls: vara un niķeļa sakausējums
 Kalta *Royal Mint* (Lielbritānija)
 Mākslinieki: Valdis Villerušs (grafiskais dizains),
 Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

KLIŅĒRIS

Nominālvērtība: 1 lats
 Izmēri: diametrs – 21.75 mm, svars – 4.80 g
 Materiāls: vara un niķeļa sakausējums
 Kalta *Münze Oesterreich* (Austrija)
 Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

NACIONĀLĀS PIEMIŅAS MONĒTU PROGRAMMAS "LATVIJA. LAIKMETU GRIEŽI UN LAIKMETU VĒRTĪBAS" SĒRIJAS "CILVĒKI" MONĒTA

RAINIS

Nominālvērtība: 1 lats
 Svārs: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm, metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
 Mākslinieces: Arta Ozola-Jaunarāja (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

BARONS MINHAUZENS

Nominālvērtība: 1 lats (100 santīmu)
 Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Koninklijke Nederlandse Munt*
 (Nīderlande)
 Mākslinieki: Arvīds Priedīte
 (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

**ZIEMAS OLIMPISKĀS SPĒLES
2006**

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Staatliche Münze Berlin* (Vācija)
 Mākslinieki: Henrihs Vorkals
 (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

**PASAULES ČEMPIONĀTS HOKEJĀ
RĪGA 2006**

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Staatliche Münze Berlin* (Vācija)
 Mākslinieki: Artis Rutks (grafiskais
 dizains), Ligita Franckeviča
 (plastiskais veidojums)

**STARPTAUTISKĀS MONĒTU PROGRAMMAS
"PASAULES MAZĀKĀS ZELTA MONĒTAS" PIEMIŅAS MONĒTA**

JŪGENDSTILS. RĪGA

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 1.2442 g, diametrs: 13.92 mm
 Metāls: 999.9° zelts, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Valcambi SA* (Šveice)
 Mākslinieki: Guntars Sietiņš (grafiskais dizains),
 Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

**STARPTAUTISKĀS MONĒTU PROGRAMMAS "HANZAS PILSĒTAS"
JUBILEJAS MONĒTA**

KOKNESE

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
 Mākslinieki: Gunārs Krollis
 (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Lai nodrošinātu efektīvu eiro ieviešanas procesu Latvijā, Latvijas valdība 2005. gada 19. jūlijā izveidoja Vadības komiteju, kuras galvenie uzdevumi ietver eiro ieviešanas stratēģijas un rīcības plāna izstrādāšanu. Izvērtējot vairāku eiro zonas valstu pieredzi, Vadības komitejas ietvaros izveidotas piecas darba grupas konkrētu uzdevumu veikšanai noteiktā jomā (valsts administrācija, nauda un maksājumu sistēma, finanšu sistēma, nefinanšu sabiedrības un patērētāji un sabiedrības informēšana un komunikācija).

Centrālā banka aktīvi piedalās Vadības komitejas un darba grupu darbā. Latvijas Bankas prezidenta vietnieks ir Vadības komitejas loceklis un Naudas un maksājumu sistēmas darba grupas vadītājs. Šīs grupas pārraudzībā ir eiro skaidrās naudas ieviešana, maksājumu sistēmas un finanšu statistika, kas būs Latvijas Bankas galvenie uzdevumi eiro ieviešanas procesā. Arī citās darba grupās iekļauti Latvijas Bankas darbinieki.

Vadības komitejas sagatavotajā pasākumu plānā vienotās Eiropas valūtas ieviešanai Latvijā ieskicēti galvenie darbības virzieni. Latvijas Bankā izveidotā eiro norēķinu ieviešanas darba grupa izstrādājusi un aktualizē detalizētu pasākumu plānu eiro norēķinu ieviešanai un Latvijas Bankas iekšējo procesu nodrošināšanai pēc valūtas maiņas.

STATISTIKA

2005. gadā tika turpināta metodoloģijas pilnveide ECB prasību izpildē Latvijas maksājumu bilances un finanšu statistikas sagatavošanas jomā, galveno uzmanību veltot 2004. gadā apstiprināto Latvijas Bankas noteikumu grozījumu ieviešanai un statistisko datu kvalitātes uzlabošanai.

Latvijas Banka uzsāka MFI (t.sk. centrālās bankas) bilances statistikas rādītāju sagatavošanu saskaņā ar ECB Regulas (EK) Nr. 2423/2001 "Par monetāro finanšu iestāžu sektora konsolidēto bilanci" (ECB/2001/13) prasībām, kas piemērojamas eiro zonas valstīm, tādējādi ievērojami paplašinot līdz šim sagatavoto statistisko datu klāstu. Lai šos statistiskos datus nosūtītu ECB, Latvijas Banka pievienojās ECBS datu pārraides sistēmai *ESCB Net*. Izpildot 2004. gadā grozīto Latvijas Bankas "Monetāro finanšu iestāžu mēneša bilances pārskata un pielikumu sagatavošanas noteikumu" jaunās prasības (spēkā ar 01.01.2005.), tika identificēti jauni MFI sektora dalībnieki (viens naudas tirgus fonds un divas elektroniskās naudas institūcijas), kas tika iekļauti MFI sarakstā, un sākta statistisko datu vākšana.

Turpinot ECB CFS statistikas projektu, Latvijas Banka organizēja divas aptaujas, lai noskaidrotu ieguldījumu fondu statistikas vākšanas iespējas, atsevišķu datu nozīmīgumu, kā arī respondentu iespējamās izmaksas saistībā ar statistisko datu sniegšanu. Papildus tam tika apzināts citu institūciju apkopotās informācijas klāsts un novērtētas kopējās datu sagatavošanas izmaksas un iespēja izveidot pilnīgu ieguldījumu fondu sarakstu.

Tika apgūta un ieviesta jauna ECB metodoloģija un sākta datu gatavošana divās jaunās statistikas jomās – strukturālajā un maksājumu sistēmu statistikā. Minētie statistikas dati un to laikrindas sagatavotas ECB ziņojumam *EU Banking Structures* un publikācijai *Blue Book*.

ECB vajadzībām Latvijas Banka veica finanšu instrumentu (piemēram, sindicēto kredītu, kredītkaršu produktu, kredītu, aktīvu pārvēršanas vērtspapīros (*securitisation*) operāciju) atsevišķu aspektu, kā arī grāmatvedības principu izpēti Latvijā.

Latvijas Bankas interneta lapa papildināta ar metodoloģisku aprakstu par banku

un monetārās statistikas nolūkā izmantoto tautsaimniecības sektoru klasifikāciju.

Saskaņā ar 2005. gada sākumā ieviesto jauno ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskatu informācija par tiešajām investīcijām, portfeļieguldījumiem un citiem ieguldījumiem atbilstoši starptautiskajiem standartiem tiek apkopota ne tikai atlikumu, bet arī plūsmu rādītāju (darījumu radītās pārmaiņas, cenu pārmaiņas, valūtas kursa svārstību radītās pārmaiņas u.c. pārmaiņas) veidā. Latvijas Banka turpināja dalību arī ECB Centralizētās vērtspapīru datu bāzes izveidē, sākot regulāru no LCD saņemto datu nosūtīšanu uz ECB, kā arī iesaistoties no ECB saņemto emitentu datu kvalitātes kontrolē.

Lai uzlabotu valdības finanšu statistikas sagatavošanas kvalitāti, 2005. gadā Latvijas Bankas speciālisti piedalījās valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas sagatavošanas starpinstitūciju darba grupā, kā arī starpinstitūciju darba grupās Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumu "Noteikumi par budžetu finansēšanas klasifikāciju", "Noteikumi par vispārējā valdības parāda klasifikāciju" un "Noteikumi par institucionālo sektoru klasifikāciju" sagatavošanai.

Latvijas Banka turpināja piedalīties ECB un *Eurostat* darba grupu sanāksmēs un semināros statistikas jomā. Tika uzsākts darbs *Eurostat* izveidotajā Maksājumu bilances komitejā. Viens no tās galvenajiem uzdevumiem ir ES maksājumu bilances, starptautisko pakalpojumu tirdzniecības un ārvalstu tiešo investīciju datu sagatavošanai izvirzīto prasību ievērošanas pārraudzība.

Statistikas jomā Latvijas Banka turpināja sadarbību arī ar citām starptautiskajām institūcijām. Tā uzsāka statistisko datu pārraidi uz SNB, izmantojot SNB datu pārraides programmatūru un tiešo pieslēgumu SNB datu bankai. Latvijas Banka turpināja piedalīties SVF projektā par finanšu stabilitātes rādītāju sagatavošanu, veicot šā projekta koordinatora pienākumus Latvijā un sagatavojot atsevišķus rādītājus un metodoloģiskos aprakstus. Latvijas Banka turpināja publicēt Latvijas maksājumu bilances un finanšu statistikas datus gan savos periodiskajos izdevumos un interneta lapā, gan SVF izdevumos *International Financial Statistics* un *Balance of Payments Statistics Yearbook*, gan ar SNB un *Eurostat* starpniecību, gan SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta ietvaros. Latvijas Banka turpināja sagatavot ekonomisko norišu kopsavilkumu ECB publikācijai *Green Book* un informāciju par atsevišķiem makroekonomiskajiem rādītājiem ECB publikācijai *Orange Book*.

MAKSĀJUMU SISTĒMAS UN FINANŠU STABILITĀTE

Latvijas Banka turpināja nodrošināt divu maksājumu sistēmu darbību (SAMS, kas nodrošina gan starpbanku, gan steidzamu klientu maksājumu norēķinus, un EKS, kas veic tikai klientu maksājumu apstrādi un klīringu jeb tīrvērti).

2005. gada beigās (tāpat kā 2004. gada beigās) Latvijas Bankas maksājumu sistēmu dalībnieki bija 22 bankas, viena ārvalstu bankas filiāle un Latvijas Banka. 2005. gadā SAMS apstrādāto maksājumu kopskaits pieauga par 11.9%, sasniedzot 166.1 tūkst., savukārt kopapjoms bija 37.1 mljrd. latu (par 7.1% lielāks nekā 2004. gadā). Šādu kāpumu galvenokārt noteica klientu maksājuma skaita un apjoma pieaugums SAMS (attiecīgi 26.6% un 51.0%). Banku maksājumu skaits un apjoms būtiski nemainījās. Klientu maksājumu skaitam pieaugot līdz 94.8 tūkst., to īpatsvars bija 65.8%. Klientu maksājumu kopapjoms bija 8.5 mljrd. latu (24.6% no visiem SAMS maksājumiem).

2005. gadā EKS tika apstrādāti 21.8 milj. maksājumu (par 26.6% vairāk nekā 2004. gadā). Sākot ar jūliju, strauji palielinājās maksājumu skaits. Pieaugumu galvenokārt noteica jaunā VSAA klientu pabalstu izmaksas kārtība (spēkā ar 2005. gada 1. jūliju), veicot maksājumus katram VSAA klientam individuāli no

Valsts kases kontiem Latvijas Bankā. EKS apstrādāto maksājumu kopapjoms pieauga par 23.2% (līdz 8.4 mljrd. latu).

SAMS un EKS pārraudzības ietvaros tika vērtēta SAMS un EKS nozīmība latos veiktajos maksājumos. Izmantojot SAMS, 2005. gadā tika veikti 83.7% banku starpbanku maksājumu latos (2004. gadā – 77.8%). To apjoms bija 87.9% no banku latos veikto starpbanku kredīta pārvedumu kopapjoma (2004. gadā – 90.0%). EKS tika apstrādāti 77.2% no klientu latos veikto starpbanku maksājumu kopskaita un 72.2% to kopapjoma (2004. gadā – attiecīgi 72.5% un 73.6%).

2005. gada 2. pusgadā būtiski pieauga Valsts kases budžeta maksājumu skaits (no 8 074 līdz 34 272 vidēji dienā EKS nosūtīto maksājumu), tāpēc, lai nodrošinātu liela maksājumu skaita maksimāli ātru apstrādi, Latvijas Banka veica uzlabojumus EKS un Latvijas Bankas uzturētajā KMAS. Latvijas Banka pilnveidoja klientiem piedāvātos pakalpojumus, ieviešot jaunu klientu kontu monitorēšanas sistēmu, kas Latvijas Bankas klientiem ļauj kontrolēt sava konta atlikumu un caurskatīt kontā veiktās transakcijas reālajā laikā.

2004. gada beigās stājās spēkā "Kredītiestāžu likuma" grozījumi, saskaņā ar kuriem likumā tika iekļauta daļa prasību elektroniskās naudas izlaišanai un apkalpošanai, tāpēc Latvijas Banka atbilstoši grozīja "Elektroniskās naudas izlaišanas un apkalpošanas noteikumus" (spēkā ar 01.04.2005.).

Latvijas Bankas darbinieki turpināja piedalīties ECBS darba grupās, kas risināja ar maksājumu sistēmām, t.sk. topošo vienoto Eiropas liela apjoma reālā laika bruto norēķinu sistēmu TARGET2, saistītus jautājumus. Darba grupas pabeidza izstrādāt TARGET2 sistēmas funkcionālo aprakstu un TARGET2 pamatpakalpojumu cenu struktūru. 2005. gadā notika vairākas banku TARGET2 projekta darba grupas tikšanās, kurās tika apspriesta projekta attīstības gaita, laika plāns, sistēmas testēšana u.c. Šo tikšanos nozīme pieauga pēc Latvijas iekļaušanas to valstu grupā, kuras migrēs uz jauno sistēmu pirmajā migrācijas grupā 2007. gada beigās. Latvijas Bankas darbinieki piedalījās TARGET2 tehniskajā seminārā, kuru organizēja sistēmas izstrādātājbankas un kurā centrālo banku eksperti tika iepazīstināti ar detalizētu sistēmas uzbūvi un darbības principiem. 2005. gada beigās tika izstrādāta un Latvijas Komerčbanku asociācijas Maksājumu komitejā apspriesta TARGET2 ieviešanas Latvijā stratēģija.

2005. gadā Latvijas Banka piedalījās ECB kārtējā apsekojumā, lai apkopotu informāciju par eiro veiktajiem korespondentbanku darījumiem. Apsekojumā piedalījās 21 banka un viena ārvalstu bankas filiāle. Tās sniedza informāciju par korespondentbanku skaitu un dienas vidējo pārvedumu skaitu un apjomu attiecīgajos korespondentbanku kontos. Lai precīzāk novērtētu kopējās maksājumu plūsmas valstī Latvijas maksājumu sistēmas pārraudzības ietvaros, Latvijas Banka papildus informācijai par eiro veiktajiem darījumiem apkopēja datus par korespondentbanku veiktajiem darījumiem latos un citās ārvalstu valūtās. Korespondentbanku darījumu nozīmīgumu katras bankas sniegtajos pakalpojumos raksturoja ECB ierosinātais rādītājs – loro kontu apgrozījuma attiecība pret banku pašu kapitālu un rezervēm. Saskaņā ar aptauju Latvijas bankās šis rādītājs vidēji bija 25%. Vienā dienā visu banku loro kontos veikto pārvedumu kopskaits vidēji bija 1 685 un kopapjoms – 187.8 milj. latu. Salīdzinot korespondentbanku darījumus latos, eiro un citās valūtās, apsekojumā konstatēts, ka 56.7% no loro kontu pārvedumu kopskaita un 44.6% no loro kontu pārvedumu kopapjoma veikti latos un eiro.

Lai sniegtu iespējami pilnīgu informāciju par maksājumu karšu apkalpošanu Latvijā saskaņā ar jauno ECB metodoloģiju, Latvijas Banka veica aptauju bankās par maksājumiem ar norēķinu kartēm dalījumā pa karšu veidiem, darījumiem Latvijā

un ārvalstīs ar Latvijā izsniegtām norēķinu kartēm, kā arī par ārvalstīs izsniegtu karšu lietošanu Latvijā. Aptaujā piedalījās visas Latvijas bankas, kuras izlaiž un apkalpo maksājumu kartes, t.i., 21 banka un viena ārvalstu bankas filiāle. 2005. gada 1. pusgada beigās 1.4 milj. no Latvijā izsniegtajām norēķinu kartēm bija debetkartes un 84.8 tūkst. – kredītkartes. Saskaņā ar aptaujas datiem ar debetkartēm tika veikti 17.3 milj. maksājumu 217.5 milj. latu apjomā, bet ar kredītkartēm – 1.4 milj. maksājumu 72.9 milj. latu apjomā. Ar Latvijā izsniegtajām norēķinu kartēm Latvijā tika veikti 17.7 milj. maksājumu 187.9 milj. latu apjomā, bet ārvalstīs – 860.1 tūkst. maksājumu 91.3 milj. latu apjomā. Savukārt ar ārvalstīs izsniegtajām norēķinu kartēm Latvijā 2005. gada 1. pusgadā tika veikti 471.8 tūkst. maksājumu 22.7 milj. latu apjomā (attiecīgi 2.6% un 10.8% no visu Latvijā veikto maksājumu kopskaita un kopapjoma).

Ar 2005. gada 1. novembri Latvijas Bankā tika izveidota Monetārās politikas pārvaldes Finanšu stabilitātes daļa. Tās uzdevums ir veikt banku makrouzraudzību, lai laikus identificētu un novērtētu makroriskus, kas varētu apdraudēt banku stabilitāti. Finanšu stabilitātes vērtējumi regulāri tiek sniegti Latvijas Bankas padomei. Divreiz gadā publicētais "Finanšu Stabilitātes Pārskats" tiek sagatavots ciešā sadarbībā ar FKTK.

Īpaša uzmanība tika pievērsta to risku izvērtēšanai, kuri saistīti ar kredītēšanas, īpaši hipotekārās kredītēšanas, pieauguma straujo tempu. Augošais mājāsaimniecību parāds norādīja uz risku palielināšanos šajā segmentā, savukārt kredītriska pieaugums korporatīvajā sektorā nebija vērojams, jo bija strauja tautsaimniecības izaugsme, zemas procentu likmes un augsta kredītu kvalitāte lielākajās nozarēs.

Informācija par kredītu atlikuma un nodrošinājuma vērtības attiecību un kredītu procentu likmju starpībām liecināja, ka, strauji augot kredītu atlikumam, saglabājās konservatīvi kredītu standarti. Banku kredītportfeļu stresa testu rezultāti atbilstoši vairākiem scenārijiem liecināja par Latvijas banku sektora izturību pret iespējamām šokiem, tomēr banku spēja absorbēt šokus nedaudz samazinājās. Būtiska ir turpmākā nekustamā īpašuma parāda attīstība, banku ieguldījumi šajā segmentā un attiecīgo kredītu kvalitātes pārmaiņas.

Lata piesaiste eiro ievērojami samazināja banku valūtas risku. Tiešā valūtas riska novērtēšanai tika izmantota VaR (*Value-at-Risk*) metode, kā arī stresa testi. Aprēķini liecināja, ka pat būtisku valūtas kursu svārstību ietekme uz banku peļņit-spēju joprojām bija neliela (salīdzinājumā ar 2004. gadu tā samazinājās).

Procentu likmju risku analīzes rezultāti liecināja, ka procentu likmju pārmaiņu ietekme uz banku darbības rezultātiem ir ierobežota. Analizējot finanšu sektora stabilitāti, tika veikta kārtējā banku aptauja par lielo banku galvenajiem riskiem un attīstību gada laikā.

INFORMĀCIJAS SISTĒMAS

2005. gadā tika pabeigta Vērtspapīru uzskaites un novērtēšanas informācijas sistēmas izstrāde un ieviešana, tādējādi nodrošinot vērtspapīru tirgus cenu apkopšanu un novērtēšanu pirms tālākas izmantošanas Latvijas Bankas monetārajās operācijās.

Paplašināta Parādnieku reģistra informācijas sistēma, iekļaujot tajā jaunus dalībniekus – apdrošināšanas sabiedrības un līzingu un faktoringa sabiedrības.

Būtiski pilnveidota valsts maksājumu bilances sagatavošanas informācijas sistēma, tādējādi ļaujot daudz detalizētāk apkopot komercsabiedrību ceturkšņa informāciju,

kā arī izveidojot apsekojamo komercsabiedrību datubāzi un pilnveidojot tās informācijas sistēmas funkcionalitāti, ar kuru nebankas var iesniegt nepieciešamo informāciju elektroniskā veidā.

Latvijas Banka Valsts kasei un citiem klientiem nodrošināja iespēju attālināti monitorēt savus kontus Latvijas Bankā, būtiski atvieglojot tajos esošo finanšu resursu pārvaldīšanu.

Tika ieviestas papildu drošības sistēmas, lai aizsargātu Latvijas Bankas datortīklu un informācijas sistēmu vidi no jaunāko datorvīrusu, kaitīgu un traucējošu programmu nesankcionētas iekļūšanas un citiem ārējiem vai iekšējiem apdraudējumiem.

Veiksmīgi īstenots Latvijas Bankas centralizētās datu glabāšanas un pārvaldīšanas sistēmas modernizācijas projekts, nodrošinot arvien pieaugošā informācijas apjoma ātru un kvalitatīvu apstrādi.

Sākta tautsaimniecības un finanšu statistikas informācijas sistēmas izstrāde, lai nodrošinātu Latvijas finanšu sektoru un starptautiskās institūcijas ar detalizētāku un precīzāku statistisko informāciju.

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

2005. gadā Latvijas Banka informēja sabiedrību par savu darbību un Latvijas tautsaimniecības attīstību Latvijas Bankas izdevumos, internetā, presē, televīzijā un radio, kā arī rīkojot seminārus un konferences.

Pēc Latvijas Bankas pievienošanās ECBS sadarbība ar ECB un ES valstu centrālajām bankām kļuva ciešāka un informatīvi bagātāka.

Lai informētu sabiedrību par savas politikas īstenošanas gaitu un monetāro un tautsaimniecības rādītāju attīstību, Latvijas Banka regulāri publicē vairākus izdevumus ar plašu informāciju par Latvijas finanšu sektoru un tautsaimniecību. 2005. gada sākumā publicētajā Latvijas Bankas 2004. gada pārskatā sniegta informācija par Latvijas Bankas darbību un tās finanšu rezultātiem. Pasaules ekonomiskās attīstības kontekstā analizēta Latvijas tautsaimniecības attīstība. Nozīmīgas ir Latvijas Bankas publikācijas "Monetārais Apskats. Monetary Review", "Monetārais Biļetens", "Latvijas Maksājumu Balance. Latvia's Balance of Payments", "Latvijas Maksājumu Balance (Pamatrādītāji)" un "Finanšu Stabilitātes Pārskats". Biļetena "Averss un Reverss" publikācijās analizēts triju Baltijas valstu ceļš uz EMS, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas makroekonomiskās attīstības tendences un atšķirības, Māstrihtas kritēriju izpilde, īpaši – patēriņa cenu pieauguma cēloņi un tā ietekme uz tautsaimniecības attīstības tempu. Biļetenā aplūkota arī Latvijas un Latvijas Bankas starptautiskā darbība, t.sk. SVF ietvaros, kas dod iespēju vērtēt savu tautsaimniecību pasaules kontekstā un tādējādi mērķtiecīgāk darboties šajā starptautiskajā institūcijā. Analītiķu, studentu un citu interesei rīcībā nodoti vairāki Latvijas Bankas darbinieku pētījumi (sk. 9. pielikumu).

Plašsaziņas līdzekļi tika regulāri informēti par Latvijas Bankas padomes un valdes lēmumiem un Latvijas Bankas darbību. Latvijas un ārvalstu presē tika publicēti Latvijas Bankas speciālistu sagatavotie materiāli par centrālās bankas kompetencē esošajiem jautājumiem. Kā aktuālākie jautājumi 2005. gadā jāmin straujais cenu kāpums un to noteicošie faktori, kā arī makroekonomisko risku pieaugums valstī.

Latvijas Bankas prezidents informēja plašsaziņas līdzekļu pārstāvjus par Latvijas Bankas padomes lēmumiem, tautsaimniecības attīstību, kā arī sniedza atbildes uz žurnālistu jautājumiem Latvijas Bankas preses konferencēs.

2005. gada septembrī Latvijas Banka organizēja gadskārtējo konferenci "Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīga attīstība – aktualitātes, riski, risinājumi". Latvijas Bankas speciālisti kopā ar citu valsts un starptautisko institūciju pārstāvjiem, uzņēmējiem, finansistiem, akadēmisko aprindu pārstāvjiem diskutēja par Latvijas tautsaimniecības attīstību ceļā uz valsts izvirzīto mērķi – eiro ieviešanu. Valsts un privātā sektora pārstāvji pauda savu redzējumu par iespējamiem sabalansētas tautsaimniecības attīstības riskiem un rīcību to ierobežošanai.

2005. gada sākumā Latvijas Banka izsludināja trešo Latvijas augstskolu studentu zinātnisko darbu konkursu, kura mērķis ir veicināt topošo tautsaimniecības speciālistu pievēršanos ekonomiskajai analīzei, rosināt interesi par aktuālu finanšu un ekonomikas tēmu pētniecību. Konkursa darbos studenti tika aicināti izvērtēt Latvijas makroekonomisko attīstību un integrācijas ES ietekmi uz dažādām valsts tautsaimniecības jomām. Labāko darbu autori saņēma Latvijas Bankas prēmijas.

Iespējas sasniegt plašu auditoriju nodrošina sadarbība televīzijas raidījuma "Kā bankā" un radioraidījuma "Lata spoguļi" veidošanā. Šajos raidījumos sabiedrība tika izglītota monetārās politikas un citos ekonomikas jautājumos, analizējot ieguvumus un zaudējumus pēc Latvijas pirmā darbības gada ES, inflācijas gaidas, to bīstamību, inovatīvas komercdarbības idejas Latvijā un citus aktuālus jautājumus.

Gada sākumā Latvijas Bankas ēkā Rīgā, K. Valdemāra ielā 2A, bijušajās naudas glabātavas telpās tika atklāts Latvijas Bankas apmeklētāju centrs "Naudas pasaule". Tādējādi bankas ēka, kurai 2005. gadā apritēja 100 gadu, atvērusi durvis plašam apmeklētāju lokam. "Naudas pasaule" organiski iekļaujas Latvijas Bankas līdzšinējā finanšu un ekonomiskās izglītības darbā. Tā trīs galvenie virzieni ir palīdzība ekonomikas apgūvē vidusskolās, makroekonomiskās izpētes stimulēšana augstskolās un plašas sabiedrības izpratnes veicināšana centrālās bankas darbības un finanšu jautājumos. 10 mēnešos "Naudas pasaule" uzņēmusi vairāk nekā 6.6 tūkst. apmeklētāju, galvenokārt vispārīzglītojošo un vidējo speciālo skolu audzēkņus.

Domu apmaiņai par apmeklētāju centru saturiskās, metodiskās un organizatoriskās attīstības jautājumiem Latvijas Banka 2005. gada 6. un 7. oktobrī organizēja starptautisku semināru "Centrālo banku apmeklētāju centru iespējas un risinājumi". Seminārā 12 Eiropas valstu centrālo banku apmeklētāju centru un muzeju darbinieki, Starptautiskās muzeju asociācijas un Latvijas skolu un augstskolu pārstāvji apsprieda, kā veidot mūsdienīgus informācijas centrus.

Sabiedrības atbalstu guva Latvijas Bankas aptauja par 2004. gadā tapušajām jubilejas un piemiņas monētām "Latvijas gada monēta 2004". Aptaujā piedalījās vairāk nekā 5 tūkst. dalībnieku, kas ar ievērojamu balsu vairākumu par "Latvijas gada monētu 2004" atzina "Laika monētu", kuras grafisko dizainu veidojis Laimonis Šēnbergs un ģipša modeli – Jānis Strupulis. Plaša informācija tika sagatavota par visām 2005. gadā klajā laistajām Latvijas Bankas jubilejas un piemiņas, kā arī īpašajām aprozības monētām.

Latvijas Bankas interneta lapā pieejami visi Latvijas Bankas izdevumi. Tajā regulāri tika papildināta un atjaunota informācija par Latvijas Banku, tās normatīvajiem dokumentiem, finanšu statistiku, maksājumu un norēķinu sistēmām, Latvijas naudu un citiem jautājumiem. 2005. gadā paplašināta publikāciju un statistiskās informācijas sadaļa, lai pildītu ECB un citu starptautisko institūciju prasības. Latvijas Bankas interneta lapā izveidota Latvijas Bankas apmeklētāju centra sadaļa un apmeklētāju elektroniskās reģistrācijas un uzskaites sistēma.

ORGANIZATORISKĀ ATTĪSTĪBA

Latvijas Bankas padome 2005. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

- prezidents **Ilmārs Rimšēvičs;**
- prezidenta vietnieks **Andris Ruselis;**
- padomes locekļi: **Harijs Bušs,
Leonīds Gricenko,
Vita Pilsuma,
Arvils Sautiņš,
Aivars Skopiņš,
Valentīna Zeile.**

Latvijas Bankas valde 2005. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

- valdes priekšsēdētāja **Māra Raubiško;**
- valdes priekšsēdētāja vietnieki: **Reinis Jakovļevs,
Helmūts Ancāns;**
- valdes locekļi: **Māris Kālis,
Andris Ņikitins,
Harijs Ozols.**

Latvijas Bankas padome 2005. gada 14. jūlijā par Latvijas Bankas valdes locekli apstiprināja Tehniskās pārvaldes vadītāju Andri Ņikitinu, vienlaikus sakarā ar darba Latvijas Bankā pārtraukšanu atbrīvojot no šā amata Robertu L. Gravu.

Latvijas Bankā 2005. gada beigās strādāja 648 darbinieki, t.sk. 23 darbinieki, ar kuriem darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku (2004. gada beigās – attiecīgi 698 un 22 darbinieki). 2005. gada beigās 57% no Latvijas Bankas darbiniekiem bija vīrieši un 43% – sievietes.

Lai nodrošinātu informācijas apmaiņu starp Latvijas Banku un ES institūcijām, 2005. gadā darbu turpināja Latvijas Bankas specializētais atašejs Latvijas pastāvīgajā pārstāvniecībā ES.

Turpinājās Latvijas Bankas struktūras pilnveide. Lai uzlabotu stratēģiskās vadības procesus, Latvijas Bankā tika apstiprināts Latvijas Bankas stratēģiskās vadības procesa vadītājs, bet, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktības procesu pārvaldīšanu, – Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības vadītājs.

Pēc Latvijas pievienošanās ES un EMS īpaša uzmanība tika veltīta stratēģiskajiem pētījumiem un analīzei, kā arī finanšu stabilitātes jautājumiem. Tāpēc 2005. gadā, veicot strukturālas pārmaiņas Monetārās politikas pārvaldē, tika izveidota Finanšu stabilitātes daļa.

Lai uzturētu un pilnveidotu Parādnieku reģistra sistēmu, 2005. gada sākumā Maksājumu sistēmu pārvaldē tika izveidota Parādnieku reģistra daļa.

Lai optimizētu bankas informācijas sistēmas *Globus* tālāko uzturēšanu un attīstību, Informācijas sistēmu pārvaldē tika izveidota Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļa.

Lai atspoguļotu veicamo uzdevumu loka paplašināšanos, aptverot finanšu tirgus statistikas jautājumus, tika precizēts Statistikas pārvaldes daļas nosaukums (sk. 6. pielikumu).

Paplašinoties sadarbībai ar SVF un ES institūcijām, t.sk. ar ECB, palielinājās Ārējo sakaru pārvaldes ekonomistu un Komunikācijas pārvaldes tulku un redaktoru skaits.

2005. gadā sāka darboties Latvijas Bankas apmeklētāju centrs "Naudas pasaule" – interaktīvs finanšu izglītības un informācijas centrs.

Pilnveidojot drošības sistēmas un uzlabojot darba organizāciju, samazinājās apsardzes darbinieku skaits. Paplašinot ārpakalpojumu izmantošanu, saruka atbalsta funkciju veicošo tehnisko darbinieku skaits.

Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt akadēmiskās zināšanas, kā arī paugstināt profesionālo zināšanu līmeni, piedaloties semināros,ursos un konferencēs Latvijā un ārvalstīs, tā gūstot jaunāko informāciju monetārās politikas, finanšu stabilitātes, makroekonomikas, ekonometrijas, valūtas operāciju, maksājumu sistēmu, statistikas, banku grāmatvedības un informācijas tehnoloģiju jomā. Vairāki Latvijas Bankas darbinieki sekmīgi piedalījās starptautiskās profesionālās sertifikācijas programmās.

2005. gadā ar darbinieku mācībām saistītie izdevumi veidoja 3.6% no kopējā darba algas un pārējo maksājumu personālam apjoma (2004. gadā – 3.3%).

Latvijas Bankas darbinieku profesionālajā izaugsmē joprojām īpaša uzmanība tika veltīta prasmju pilnveidei, lai nodrošinātu Latvijas Bankas darbinieku veiksmīgu sadarbību ar ECB un citu ES valstu centrālajām bankām. Darbiniekiem, kuri iesaistīti ECBS komitejās un darba grupās, tika dota iespēja pilnveidot angļu biznesa valodas rakstības prasmi un starptautisko tikšanos iemaņas. Turpinājās zināšanu padziļināšana lietišķās prezentācijas, komunikācijas, saskarsmes psiholoģijas un efektīvas laika vadības jomā, biznesa un lietišķās etiķetes, stresa vadības, kā arī datorzinību un svešvalodu apguves jomā. Dažādu līmeņu vadītāju attīstības programma ietvēra zināšanu papildināšanu efektīvā personāla un sanāksmju vadībā, kā arī konfliktu psiholoģijā.

Darbinieku mācības bieži tika organizētas Latvijas Bankas Mācību un atpūtas centrā, kurā ir kvalitatīvs mācību tehniskais nodrošinājums. Mācību un atpūtas centrā 2005. gadā notika divi ārvalstu pasniedzēju vadīti semināri. Viens seminārs bija veltīts starptautisko tikšanos un prezentāciju iemaņu pilnveidei, un tajā piedalījās Baltijas centrālo banku vadošie darbinieki. Savukārt juridiskās terminoloģijas zināšanas angļu valodā papildināja Latvijas Bankas un FKTK juristi.

Jaunie darbinieki speciālos semināros guva priekšstatu par Latvijas Bankas uzdevumiem un tos īstenojošo struktūrvienību funkcijām. Aktuālu informāciju par ES institūcijām, sadarbību ar ECB, ECBS un citām starptautiskajām finanšu institūcijām Latvijas Bankas darbiniekiem sniedza Ārējo sakaru pārvaldes darbinieki. Tirgus operāciju pārvaldes speciālisti divos semināros iepazīstināja ar savas struktūrvienības darba virzieniem un saturu.

Latvijas Bankas speciālistiem bija iespēja kandidēt uz brīvajām īstermiņa amata vietām ECB un *Eurostat*. 2005. gadā divi Latvijas Bankas darbinieki izmantoja iespēju pilnveidot profesionālās zināšanas, piedaloties ECB īstermiņa norīkojumos, viens darbinieks piedalījās ECBS darbinieku apmaiņas programmā, bet viens darbinieks nacionālā eksperta amatā turpināja stažēšanos *Eurostat*.

Pēc Latvijas pievienošanās ES Latvijas Bankas darbiniekiem ir iespēja piedalīties arī ECBS organizētajos semināros. Dalība šajos pasākumos sniedz zināšanas par aktuāliem ECBS jautājumiem un procesiem. 2005. gadā Latvijas Bankai pirmo reizi tika uzticēts organizēt ECBS semināra "Mainīgā līdervadība Eiropas kon-

tekstā" 2. daļu (1. daļu organizēja Itālijas centrālā banka). Seminārā piedalījās 10 ES valstu centrālo banku vadošie darbinieki.

RISKU PĀRVALDĪŠANA UN KVALITĀTES VADĪBA

2005. gadā Latvijas Bankas valde turpināja pilnveidot risku pārvaldīšanu atbilstoši "Latvijas Bankas drošības politikā" noteiktajiem pamatprincipiem, ievērojot finanšu tirgus un Latvijas Bankas darbības attīstību. Apstiprinot "Latvijas Bankas drošības politiku", Latvijas Bankas padome noteica arī tās pārraudzības kārtību. To veic Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija, kuras sastāvā ir četri Latvijas Bankas padomes locekļi.

Latvijas Bankas finanšu riski tiek pārvaldīti saskaņā ar "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijām", kuras Latvijas Bankas padome pārskata ne retāk kā reizi gadā un, ja nepieciešams, veic tajās grozījumus.

Balsoties uz adaptētu *Information Security Forum* metodoloģiju, tika veikta padziļināta visu svarīgāko Latvijas Bankas informācijas sistēmu risku analīze. Latvijas Banka piedalījās *Information Security Forum* pētījumā, kurā reizi divos gados tiek vērtēta šīs organizācijas dalībnieku informācijas sistēmu vides sakārtotība un drošība, un saņēma ļoti augstu novērtējumu.

Latvijas Bankas pamatdarbības risku pārvaldīšanu koordinēja Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas darba grupa, kas izvērtēja un apkopoja Latvijas Bankas struktūrvienību sagatavotos risku pārskatus un klasificēja riskus, uzturot un pilnveidojot Latvijas Bankas risku matricu.

2005. gada aprīlī Latvijas Bankas valde izskatīja un apstiprināja Latvijas Bankas risku pārskatu, kā arī sniedza ziņojumu Latvijas Bankas padomei par situāciju risku pārvaldīšanā. Notika arī darbinieku mācības informācijas un informācijas sistēmu drošības jomā.

2005. gadā Latvijas Bankā tika īstenoti Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības procesa pilnveides pasākumi (izstrādāti darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas kārtību reglamentējošie dokumenti, ieviestas organizatoriskas procedūras, norīkots par darbības nepārtrauktības procesu atbildīgais darbinieks). Šo pasākumu kopums pašlaik veido Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas sistēmu, kas nodrošina savlaicīgu incidentu un ārkārtas situāciju apstākļu apzināšanu un novēršanu, priekšlikumu izstrādāšanu incidentu un ārkārtas situāciju novēršanai nākotnē, darbinieku mācības, kā arī rīcības plānu darbības nepārtrauktības nodrošināšanai testēšanu un aktualizēšanu.

Latvijas Bankā kopš 2000. gada darbojas kvalitātes vadības sistēma. 2005. gadā notika divi Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas iekšējie auditi un divi Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas ārējie uzraudzības auditi. Uzraudzības auditu laikā neatbilstības standartam ISO 9001:2000 netika atklātas.

IEKŠĒJAIS UN ĀRĒJAIS AUDITS

Iekšējais audits sniedz Latvijas Bankas vadībai neatkarīgu un objektīvu vērtējumu un konsultācijas par Latvijas Bankas darbības procesu efektivitāti. Iekšējo auditu Latvijas Bankā veic Iekšējā audita pārvalde. Latvijas Bankā darbojas revīzijas komiteja, kas pārrauga un palīdz pilnveidot iekšējo auditu.

Iekšējais audits tiek organizēts un veikts atbilstoši Latvijas Bankas padomes apstiprinātajai "Latvijas Bankas iekšējā audita politikai", ievērojot Iekšējo auditoru

institūta izstrādātos "Iekšējā audita profesionālās prakses standartus", "Ētikas kodeksu", kā arī *CobiT (Control Objectives for Information and Related Technology)* un *ISACA (Information System Audit and Control Association)* standartus.

Iekšējais audits aptver visas Latvijas Bankas darbības jomas. Iekšējie auditi tiek plānoti un veikti, pamatojoties uz risku novērtējumu un saskaņā ar ECB auditu plānu. Par katra iekšējā audita rezultātiem tiek ziņots Latvijas Bankas prezidentam. Reizi ceturksnī Latvijas Bankas revīzijas komiteja tiek informēta par iekšējo auditu rezultātiem, ieteikumiem un to īstenošanas gaitu. Par veiktajiem iekšējiem auditiem un būtiskākajiem atzinumiem reizi gadā tiek ziņots Latvijas Bankas padomei.

2005. gadā Iekšējā audita pārvalde piedalījās ECB Iekšējā audita komitejas (IAC) darbā un veica ECB plānotos iekšējos auditus Latvijas Bankā.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas pārskata gada saimnieciskās darbības un finanšu pārskatu revīziju veic revīzijas komisija, kuras personālsastāvu apstiprina Latvijas Republikas Valsts kontrole. Lai īstenotu ECB prasības un precizētu revidenta izvēles kritērijus un nosacījumus, Latvijas Bankas padome 2005. gada maijā apstiprināja "Latvijas Bankas saimnieciskās darbības un finanšu pārskatu ārējā revidenta izvēles un sadarbības vadlīnijas".

GRĀMATVEDĪBA UN BUDŽETA VADĪBA

Latvijas Bankas grāmatvedības sistēma izveidota un tiek pārvaldīta atbilstoši Latvijas Bankas valdes apstiprinātajai "Latvijas Bankas grāmatvedības rokasgrāmatai" un citiem Latvijas Bankas normatīvajiem dokumentiem, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu Latvijas Bankai saistošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības.

Latvijas Banka publicē katra mēneša slēguma bilanci, gada finanšu pārskatus un citu finanšu informāciju, kas pieejama arī Latvijas Bankas interneta lapā. Integrētā bankas informācijas sistēma nodrošina standartizētu, automatizētu, drošu un efektīvu Latvijas Bankas finanšu darījumu veikšanu, to vienotu uzskaiti un finanšu pārskatu sagatavošanu. Katru darbadienu Latvijas Bankas vadībai un citiem darbiniekiem pieejama jaunākā informācija par Latvijas Bankas finansiālo stāvokli, darbības rezultātiem un budžeta izpildes gaitu. Iekšējās finanšu kontroles sistēmas ietvaros Latvijas Bankas padome un valde regulāri izvērtē Latvijas Bankas aktīvu un saistību, kā arī ienākumu un izdevumu pārmaiņas, īpašu uzmanību pievēršot gan ārvalstu valūtas un zelta rezervju pārvaldīšanas rezultātiem, gan administratīvo izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstībai apstiprinātajam Latvijas Bankas budžetam.

2005. gadā Latvijas Bankas izdevumi un ilgtermiņa ieguldījumi tika veikti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprināto Latvijas Bankas 2005. gada budžetu. Latvijas Bankas valde kopā ar attiecīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem regulāri pārbaudīja izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstību apstiprinātajam budžetam un sniedza Latvijas Bankas padomei un Latvijas Bankas budžeta komisijai pārskatu par Latvijas Bankas 2005. gada budžeta izpildes gaitu. Latvijas Bankas izdevumi un ilgtermiņa ieguldījumi nepārsniedza budžetā plānoto apjomu.

Latvijas Bankas budžeta vadība tika īstenota atbilstoši Latvijas Bankas padomes apstiprinātajiem "Latvijas Bankas budžeta vadības noteikumiem", kuru mērķis ir nodrošināt Latvijas Bankas finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu un kuros noteikta Latvijas Bankas budžeta sagatavošanas, apstiprināšanas un izpildes kontroles kārtība. 2005. gadā Latvijas Bankas budžeta vadības principi netika būtiski mainīti.

SADARBĪBA AR STARPTAUTISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM

Latvijas Banka – vadošā institūcija Latvijas sadarbībā ar SVF – turpināja pārstāvēt Latvijas intereses SVF Pilnvaroto sanāksmēs un ikdienas jautājumu koordinēšanā.

Latvijas intereses SVF tika pārstāvētas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā, kurā ietilpst Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija. Šo valstu grupu SVF Izpilddirektoru valdē pārstāvēja viens izpilddirektors, un tai kopumā bija 3.52% balsu.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja piedalīties Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas darbā, kas izveidota stratēģisko virzienu un vadlīniju noteikšanai un saskaņota viedokļa izstrādei SVF darbības jautājumos.

Turpinājās sadarbība ar SVF, pamatojoties uz SVF Vienošanās līguma IV panta konsultācijām. SVF Izpilddirektoru valde 2005. gada 27. jūlijā izskatīja pārskatu par Latvijas tautsaimniecības, monetārās un finanšu politikas īstenošanu.

Latvija kā dalībvalsts 2005. gadā turpināja darboties Starptautiskajā Rekonstrukcijas un attīstības bankā, Starptautiskajā Attīstības asociācijā un Starptautiskajā Finanšu korporācijā, kā arī ERAB. Latvijas Banka turpināja līdzdalību SNB.

SADARBĪBA AR ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM UN TEHNISKĀ PALĪDZĪBA

2005. gadā turpinājās Latvijas Bankas sadarbība un pieredzes un informācijas apmaiņa ar citu valstu centrālajām bankām.

Martā Monetārās politikas pārvaldes un Tirgus operāciju pārvaldes darbinieki apmeklēja Baltkrievijas centrālo banku, lai sniegtu tehnisko palīdzību monetārās politikas un nacionālās valūtas piesaistes jomā. Savukārt Iekšējā audita pārvaldes darbinieki uzņēma Moldovas centrālās bankas darbinieku, lai dalītos pieredzē informācijas sistēmu iekšējā audita jautājumos.

Maijā Grāmatvedības pārvaldes, Juridiskās pārvaldes un Maksājumu sistēmu pārvaldes darbinieki piedalījās gadskārtējā Baltijas valstu centrālo banku darbinieku pieredzes apmaiņas seminārā.

Turpinot iepriekš uzsākto sadarbību, jūnijā Latvijas Bankas apmeklētāju centrā "Naudas pasaule" notika nodarbības Uzbekistānas Banku augstskolas maģistrantu grupai. Viesi iepazīnās ar ekspozīciju un diskutēja par to, kā arī noklausījās lekcijas monetārās politikas, maksājumu sistēmu un iekšējā audita jomā un iepazīnās ar Latvijas Bankas izstrādāto eiro ieviešanas stratēģiju.

Jūlijā Lietuvas centrālās bankas darbinieki apguva Statistikas pārvaldes pieredzi ceturkšņa finanšu kontu sagatavošanā un Sabiedrisko attiecību pārvaldes pieredzi sabiedrisko attiecību jomā, kā arī iepazīnās ar Latvijas Bankas apmeklētāju centra ekspozīcijas saturisko un tehnisko risinājumu, tapšanas gaitu un organizāciju.

Septembrī Maksājumu sistēmu pārvaldes pārstāvis sniedza ieskatu maksājumu sistēmu attīstības jomā Kazahstānas Nacionālās bankas rīkotajā seminārā "Maksājumu sistēmas kā finanšu sistēmas sastāvdaļa".

Oktoobrī Iekšējā audita pārvaldes darbinieki organizēja semināru Gruzijas, Krievijas, Kazahstānas, Moldovas, Melnkalnes un Lietuvas centrālās bankas iekšējā audita darbiniekiem. Grāmatvedības pārvaldes pārstāvis piedalījās SVF tehniskās palīdzības programmā, Baltkrievijas centrālajai bankai sniedzot konsultācijas ar grāmatvedību un finanšu pārskatu sagatavošanu saistītos jautājumos.

Latvijas Banka organizēja vairākas starptautiskās sanāksmes. Aprīlī Rīgā notika Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas sanāksme, kurā apsprieda stratēģiskus SVF politikas jautājumus. Augustā Latvijas Banka organizēja gadskārtējo Baltijas valstu un Ziemeļvalstu centrālo banku tikšanos par maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu jautājumiem. Sanāksmē piedalījās astoņu Baltijas valstu un Ziemeļvalstu centrālo banku pārstāvji, kā arī FKTK darbinieki. Sanāksmē tika diskutēts par Baltijas valstu pievienošanos TARGET sistēmai, sadarbību starp finanšu tirgus uzraudzības un sistēmu pārraudzības institūcijām, ES10 valstu uzdevumiem, iekļaujoties vienotajā eiro norēķinu telpā (SEPA) un pievienojoties eiro zonai, Baltijas valstu un Ziemeļvalstu vērtspapīru tirgu integrāciju un ES normatīvo aktu pārmaiņām vērtspapīru norēķinu jomā.

Starptautiskās finanšu organizācijas un ārvalstu centrālās bankas sniedza atbalstu Latvijas Bankai, piedāvājot iespēju piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros unursos, kā arī saņemt konsultācijas ar centrālās bankas darbību saistītos jautājumos.

2005. gada vasarā šīs programmas ietvaros Mācību un atpūtas centrā Austrijas Nacionālās bankas speciālisti vadīja starptautisku semināru, kas bija veltīts monetārās politikas jautājumiem EMS paplašināšanās kontekstā. Seminārā piedalījās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas centrālās bankas speciālisti.

Latvijas Bankas darbinieki piedalījās arī vairākos ECB, SVF Institūta un Apvienotā Vīnes institūtaursos, kā arī Čehijas, Francijas, Itālijas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Šveices un Vācijas centrālās bankas rīkotajos semināros. Decembrī Statistikas pārvaldes darbinieki iepazinās ar Lietuvas Bankas pieredzi ceturkšņa finanšu kontu sagatavošanas jomā.

Sandra Krastiņa
LIDZSVARS. 1998
Audekls, akrils. 110 x 175 cm

LATVIJAS BANKAS 2005. GADA FINANŠU PĀRSKATI

LATVIJAS BANKAS BILANCE

56

(gada beigās; tūkst. latu)

AKTĪVI	Skaidrojumi ¹	2005	2004
ĀRZEMJU AKTĪVI		1 513 427	1 170 605
Zelts	4	76 170	56 901
Speciālās aizņēmuma tiesības	6	85	77
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5	1 323 520	986 458
Starptautiskais Valūtas fonds	6	107 633	101 144
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	7	760	760
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	8	1 763	1 000
Pārējie ārzemju aktīvi	9	3 496	24 265
VIETĒJIE AKTĪVI		159 487	145 283
Kredīti kredītiestādēm	10	23 300	12 880
Valdības vērtspapīri	11	98 817	93 208
Pamatlīdzekļi	12	34 878	35 931
Pārējie vietējie aktīvi	13	2 492	3 264
KOPĀ AKTĪVI		1 672 914	1 315 888

¹ No 62. lappuses līdz 89. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

(turpinājums)		(gada beigās; tūkst. latu)	
PASĪVI	Skaidrojumi	2005	2004
ĀRZEMJU SAISTĪBAS		123 196	131 291
Ārvalstu konvertējamās valūtas	14	3 295	2 445
Starptautiskais Valūtas fonds	6	107 875	101 773
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	15	1 105	21 515
Ārvalstu banku noguldījumi latos		486	396
Nekonvertējamās valūtas		40	36
Pārējās ārzemju saistības	16	10 395	5 126
LATI APGROZĪBĀ	17	877 274	727 354
VIETĒJĀS SAISTĪBAS		578 680	362 500
Kreditiestāžu noguldījumi	18	502 669	228 872
Valdības noguldījumi	19	68 389	107 156
Citu finanšu institūciju noguldījumi		2 004	1 300
Pārējās vietējās saistības	20, 21	5 618	25 172
KAPITĀLS UN REZERVES		93 764	94 743
Pamatkapitāls	22	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	22	54 898	48 089
Pārvērtēšanas konts	23	13 333	21 121
Eiropas Savienības dāvinājums		533	533
KOPĀ PASĪVI		1 672 914	1 315 888
ĀRPUSBILANCES POSTEŅI	30		

Latvijas Bankas valde 2006. gada 2. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 56. lappuses līdz 89. lappusei.

LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Raubiško

R. Jakovļevs

H. Ancāns

M. Kālis

A. Ņikitins

H. Ozols

LATVIJAS BANKAS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

58

LATVIJAS BANKAS 2005. GADA PĀRSKATS

(tūkst. latu)

	Skaidrojumi	2005	2004
PROCENTU UN TAMLĪDZĪGI IENĀKUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās		2 452	1 504
Ienākumi par parāda vērtspapīriem		31 021	20 076
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes		200	180
KOPĀ par ārzemju operācijām		33 673	21 760
Vietējās operācijas			
Procenti par kredītiem kredītiestādēm		308	1 698
Ienākumi par tranzītkredītiem		–	8
Ienākumi par valdības vērtspapīriem		4 772	5 299
KOPĀ par vietējām operācijām		5 080	7 005
PROCENTU IZDEVUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem		9	8
KOPĀ par ārzemju operācijām		9	8
Vietējās operācijas			
Procenti par kredītiestāžu noguldījumiem		6 954	1 120
Procenti par valdības noguldījumiem		3 032	4 134
Procenti par citu finanšu institūciju noguldījumiem		32	28
KOPĀ par vietējām operācijām		10 018	5 282
TĪRIE PROCENTU UN TAMLĪDZĪGI IENĀKUMI	24	28 726	23 475

(turpinājums)		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2005	2004
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI			
		577	447
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI			
Darba algas un pārējie maksājumi personālam		9 294	9 497
Sociālās apdrošināšanas izdevumi		1 788	1 880
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	12, 13	2 780	2 645
Informācijas sistēmu uzturēšana		1 059	896
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas darbības finansēšana	25	600	960
Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi		296	888
Pārējie bankas darbības izdevumi	26	3 760	3 867
KOPĀ citi bankas darbības izdevumi		19 577	20 633
PEĻŅA PIRMS SADALES		9 726	3 289
PEĻŅAS SADALE			
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa		2 918	987
Rezerves kapitāla palielinājums		6 808	2 302

LATVIJAS BANKAS KOPEJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

60

LATVIJAS BANKAS 2005. GADA PĀRSKATS

		(tūkst. latu)	
Skaidrojumi		2005	2004
PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTS			
Zelta rezervju tirgus vērtības pieaugums	4	19 242	1 358
Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās pārvērtēšanas rezultāts	23	-13 666	1 402
Atvasināto biržā netirgoto līgumu patiesās vērtības pieaugums/samazinājums (-)	23	-5 128	1 990
Vērtspāpīru tirgus vērtības samazinājums	23	-8 236	-3 341
TĪRAIS PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTS		-7 788	1 409
PEĻŅA PIRMS SADALES		9 726	3 289
KOPĀ		1 938	4 698

LATVIJAS BANKAS NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2005	2004
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	27 (1)	57 401	37 609
Eiropas Centrālās bankas kapitāla daļu iegāde		-	-760
Starptautisko norēķinu bankas akciju iegāde		-763	-
Pamatlīdzekļu iegāde		-1 058	-3 719
Nemateriālo aktīvu iegāde		-321	-452
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde	27 (2)	55 259	32 678

1. PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka ir Latvijas centrālā banka. Tā dibināta 1990. gada 31. jūlijā un darbojas saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par Latvijas Banku".

Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti valstī. Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" tās svarīgākie uzdevumi ir:

- noteikt un īstenot monetāro politiku;
- pārvaldīt ārvalstu valūtas un zelta rezerves;
- emitēt nacionālo valūtu – banknotes un monētas;
- organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību un veicināt maksājumu sistēmas raitu darbību Latvijā;
- apkopot un publicēt finanšu statistikas datus un Latvijas maksājumu bilanci;
- pārstāvēt Latviju ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam.

Latvijas Banka, pildot savus uzdevumus, nav pakļauta valdības vai citu institūciju lēmumiem un rīkojumiem. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka nepiedalās komercdarbībā un savu darbību tās uzdevumu izpildes ietvaros galvenokārt finansē no ārvalstu valūtas un zelta rezervju pārvaldīšanas ienākumiem.

Latvijas Bankas centrālais birojs atrodas Rīgā, K. Valdemāra ielā 2A. Skaidrās naudas glabāšanu, apstrādi un apriti Latvijas Banka nodrošina, izmantojot tās filiāli Rīgā un reģionālās filiāles Daugavpilī, Liepājā un Rēzeknē.

2. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un pamatdarbības risks. Tāpēc Latvijas Bankas valde izveidojusi Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem un vadlīnijām atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, kas nepārtraukti tiek pilnveidota, ievērojot finanšu tirgus un Latvijas Bankas darbības attīstību. Latvijas Bankas finanšu risku un pamatdarbības riska pārvaldīšanu pārbauda Iekšējā audita pārvalde. Minēto risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija un Latvijas Bankas revīzijas komiteja, kurās darbojas Latvijas Bankas padomes locekļi.

FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks.

Latvijas Banka ar tās ārvalstu valūtas un zelta rezervēm (tālāk tekstā – ārvalstu rezerves) saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijām" (tālāk tekstā – vadlīnijas). Ārvalstu rezervju pārvaldīšana tiek veikta atbilstoši vadlīnijās noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ārvalstu rezervju vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenākot pretrunā ar Latvijas Bankas īstenotās monetārās politikas mērķiem.

Ārvalstu rezerves tiek pārvaldītas, tās sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto rezervju portfeļos ietver ārvalstu rezervju daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret citām institūcijām. Atsevišķos ieguldījumu

portfeļos tiek pārvaldītas zelta rezerves, Latvijas Bankas pašas pārvaldītās ārvalstu valūtas rezerves, kā arī katram ārējam ārvalstu rezervju pārvaldītājam nodotās ārvalstu valūtas rezerves.

Katram ieguldījumu portfeļa veidam vadlīnijās noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa ienesīguma mērķi un finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni), kā arī atspoguļo minēto ieguldījumu mērķa struktūru. Tirdzniecības operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu kontrolē ārvalstu rezervju atbilstību vadlīnijās noteiktajām prasībām.

Finanšu risku pārvaldīšanai Latvijas Bankā izveidota Investīciju komiteja, kas vadlīniju ietvaros izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus. Investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē ārvalstu rezervju ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās nākotnes attīstības prognozes, kā arī apstiprina ārvalstu rezervju pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai.

TIRDZniecības RISKS

Tirdzniecības risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirdzniecības faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ. Procentu likmju risku, kas rodas galvenokārt no procentu likmju maiņai pakļautajiem finanšu instrumentiem, Latvijas Banka pārvalda, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto modificētā procentu likmju riska indeksa (*modified duration*) limitu.

Latvijas Banka kontrolē valūtas risku, nosakot atklāto ārvalstu valūtu pozīciju limitus. Ārvalstu rezervju portfeļu, izņemot piesaistīto rezervju portfeļu, neitrālā portfeļa valūta ir eiro. Piesaistīto rezervju portfeļiem neitrālo valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem. Novirzes no neitrālās valūtas struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Tirdzniecības operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu kontrolē ieguldījumu portfeļu modificētā procentu likmju riska indeksa un atklāto valūtu pozīciju atbilstību vadlīnijām un attiecīgajiem Investīciju komitejas lēmumiem.

Ārvalstu valūtas rezervju portfeļu, izņemot piesaistīto rezervju portfeļus, kopējais tirdzniecības risks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo portfeļa ienesīguma sekošanas novirzi (*tracking error*). To aprēķina, pamatojoties uz ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa ienesīguma starpības standartnovirzi.

Latvijas Banka ar ārvalstu rezervēm saistīto tirdzniecības risku ierobežo, veicot ieguldījumus tikai OECD valstu valūtās denominētajos finanšu instrumentos.

Latvijas Banka neierobežo ar vietējiem finanšu aktīviem saistīto procentu likmju risku, lai nenonāktu pretrunā ar tās īstenotās monetārās politikas mērķiem.

Latvijas Bankas pakļautība tirdzniecības riskam (stāvoklis 2005. gada beigās) atspoguļota 32. un 33. skaidrojumā.

KREDĪTRISKS

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu parāda vērtspapīros un naudas un zelta īstermiņa noguldījumos, kā arī izsniedzot īstermiņa kredītus iekšzemes kredītiestādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu parāda vērtspapīros un naudas un zelta īstermiņa noguldījumos saistīto kredītrisku, vadlīnijās nosakot limitus ie-

guldījumiem ar dažādu kredītkvalitāti. Kredītkvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service* un *Standard & Poor's* noteiktajiem kredītreitingiem. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī ar vienu partneri noslēgto un viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam. Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ārzemju operācijām saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu uzrauga esošā kredītriska atbilstību vadlīnijām.

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegtie īstermiņa kredīti nodrošināti ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem (tālāk tekstā – valdības vērtspapīri) un tādiem privātā sektora parāda vērtspapīriem, kuri iekļauti Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja apstiprinātā vērtspapīru sarakstā un kuru emitentiem starptautisko kredītreitingu aģentūru piešķirtais reitings nav zemāks par Latvijas Bankas padomes noteiktajām reitingu prasībām šādu vērtspapīru emitentu ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā. Monetārās politikas pārvalde regulāri kontrolē minētajā vērtspapīru sarakstā iekļauto vērtspapīru emitentu reitingu atbilstību Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām, kā arī attiecīgo kredītu nodrošinājuma pietiekamību. Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2005. gada beigās) atspoguļota 34.–36. skaidrojumā.

LIKVIDITĀTES RISKS

Likviditātes risks raksturo iespēju, ka saistības netiks izpildītas laikus un nebūs iespējams atsavināt aktīvus tuvu to patiesajai vērtībai. Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, ārvalstu valūtas rezerves ieguldot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību un korporatīvā sektora emitētajos parāda vērtspapīros un citos finanšu instrumentos, bet zelta rezerves – īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās. Ieguldījumi tiek veikti tā, lai nodrošinātu Latvijas Bankas saistību savlaicīgu izpildi. Latvijas Bankas naudas un tās ekvivalentu struktūra atspoguļota 27. skaidrojumā.

Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, arī nosakot ierobežojumus ieguldījumu maksimālajam apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī viena emitenta finanšu instrumentu apjomam.

PAMATDARBĪBAS RISKS

Pamatdarbības risks raksturo iespēju ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus sakarā ar darbības neparedzētu pārtraukšanu, informācijas nesankcionētu izmantošanu vai Latvijas Bankas darbinieku, informācijas, informācijas sistēmu vai materiālo vērtību fiziskajiem apdraudējumiem. Lai ierobežotu ar drošību un informācijas sistēmām saistīto pamatdarbības risku, Latvijas Bankā darbojas Latvijas Bankas darbības risku ekspertu grupa, kuras galvenais uzdevums ir sniegt Latvijas Bankas valdei atzinumus par identificētajiem Latvijas Bankas darbības riskiem, ierosinot pasākumus minēto risku ierobežošanai, un Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja, kas regulāri izvērtē ar informācijas sistēmām saistītā pamatdarbības riska vadības sistēmu.

Lai nodrošinātu nepārtrauktu un drošu Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu, Latvijas Bankas padome 2005. gadā apstiprināja "Latvijas Bankas drošības politiku". Šī politika nosaka Latvijas Bankas drošības politikas mērķi un pamatprincipus. Tā aptver risku pārvaldīšanu, darbības nepārtrauktības pārvaldīšanu, informācijas un informācijas sistēmu drošību un fizisko drošību.

Latvijas Bankas valdes apstiprinātie "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas noteikumi" nosaka Latvijas Bankas darbības risku apzināšanas, dokumentēšanas,

novērtēšanas un ierobežošanas kārtību. Latvijas Bankas pamatdarbības riska pārvaldīšanu koordinē Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas darba grupa.

Iekšējās kontroles sistēmas ietvaros tiek klasificēta informācija un tās tehniskie resursi, lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti, pieejamību un integritāti. Latvijas Bankā noteikti informācijas un informācijas sistēmu īpašnieki, kas atbild par attiecīgās informācijas vai informācijas sistēmu klasificēšanu, risku analīzi, aizsardzību un pieejas tiesību un lietošanas kārtības noteikšanu.

2005. gadā Latvijas Bankā tika īstenoti Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības procesa pilnveides pasākumi. Šo pasākumu kopums pašlaik veido Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas sistēmu, kas nodrošina savlaicīgu incidentu un ārkārtas situāciju apstākļu apzināšanu un novēršanu, priekšlikumu izstrādāšanu incidentu un ārkārtas situāciju novēršanai nākotnē, darbinieku mācības un izglītošanu, kā arī rīcības plānu darbības nepārtrauktības nodrošināšanai testēšanu un aktualizēšanu.

Latvijas Bankas padome 2005. gadā apstiprināja "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas kārtību", kurā noteikta darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas vispārējā kārtība. Lai nodrošinātu incidentu un ārkārtas situāciju savlaicīgu apzināšanu un saskaņotu efektīvu Latvijas Bankas struktūrvienību rīcību incidentu un ārkārtas situāciju pārvaldīšanai, Latvijas Bankas valde 2005. gadā apstiprināja "Latvijas Bankas incidentu un ārkārtas situāciju pārvaldīšanas kārtību".

Latvijas Bankā ir noteiktas Latvijas Bankas funkcijas, kuru izpildes piespiedu pārtraukums var apdraudēt Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, šo funkciju maksimāli pieļaujamie piespiedu pārtraukuma laiki un kritiskie resursi, kas tiek izmantoti funkciju izpildes nodrošināšanai. Latvijas Bankas vadība periodiski novērtē bankas darbības nodrošināšanai ārkārtas situācijā nepieciešamo resursu pietiekamību un pieejamību.

Lai uzlabotu Latvijas Bankas darba organizāciju un mazinātu pamatdarbības risku, Latvijas Banka izveidojusi un nepārtraukti attīsta kvalitātes vadības sistēmu atbilstoši kvalitātes vadības sistēmas standartam ISO 9001:2000.

Kopējā pamatdarbības riska ierobežošanas ietvaros Latvijas Banka ir apdrošināta pret noteiktiem pamatdarbības riska veidiem.

3. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts. Pieņemtie grāmatvedības principi konsekventi lietoti 2005. gada un 2004. gada finanšu pārskatu sagatavošanā.

FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējo izmaksu grāmatvedības principu, kas lietots, ietverot finanšu pārskatu skaidrojumos norādīto atsevišķu aktīvu un saistību pārvērtēšanas rezultātu.

APLĒŠU IZMANTOŠANA

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas aplēses un izdarīti pieņēmumi, kas ietekmē atsevišķu finanšu pārskatos uzrādīto aktīvu, saistību un iespējamo saistību apmēru. Notikumi nākotnē var ietekmēt minētās aplēses un pieņēmumus. Šādu aplēšu un pieņēmumu maiņas ietekme tiek uzrādīta pārskata gada un turpmāko gadu, uz kuriem tā attiecas, finanšu pārskatos.

ĀRVALSTU VALŪTU NOVĒRTĒJUMS

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Nemonetārie posteņi, kas novērtēti sākotnējo vai amortizēto izmaksu vērtībā, izteikti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Sākot ar 2005. gadu, Latvijas Bankas noteiktais valūtas kurss tiek aprēķināts, ņemot vērā lata piesaisti eiro, pamatojoties uz informācijas sistēmā *Reuters* kotēto ASV dolāra kursu attiecībā pret eiro un pārējo ārvalstu valūtu kursiem attiecībā pret ASV dolāru (līdz 2004. gada beigām Latvijas Bankas noteiktais valūtas kurss tika aprēķināts, ņemot vērā lata piesaisti SDR valūtu grozam). Peļņa un zaudējumi, kas radušies, monetāros aktīvus un saistības ārvalstu valūtās pārrēķinot latos, ietverti bilances posteņi "Pārvērtēšanas konts".

2005. gada un 2004. gada bilances sagatavošanā izmantotie Latvijas Bankas noteiktie nozīmīgāko ārvalstu valūtu un zelta kursi latos ir šādi.

	(gada beigās)		
	2005	2004	Pārmaiņas (%)
EUR	0.702804	0.703	0
USD	0.593	0.516	14.9
GBP	1.021	0.996	2.5
JPY	0.00504	0.00499	1.0
XAU	306.27	228.90	33.8
XDR	0.851	0.7997	6.4

FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU ATZĪŠANA UN ATZĪŠANAS PĀRTRAUKŠANA

Finanšu aktīvi un finanšu saistības tiek atzītas bilancē tad, kad Latvijas Banka kļuvusi par attiecīgajā finanšu darījumā iesaistīto personu. Finanšu aktīvu pirkšana vai pārdošana parastajā veidā tiek atzīta un atzīšana tiek pārtraukta norēķinu dienā.

Finanšu aktīvu atzīšana tiek pārtraukta, kad beidzas vai ir nodotas līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām, kas izriet no attiecīgā finanšu aktīva, tādējādi ar to saistītie riski un tiesības uz atlīdzību ir nodotas un Latvijas Banka nesaglabā kontroli pār aktīvu. Finanšu saistību atzīšana tiek pārtraukta, kad attiecīgās saistības tiek dzēstas.

FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir aplēstā naudas summa, par kādu finanšu aktīvus iespējams apmainīt vai finanšu saistības iespējams dzēst darījumā, kas atbilst savstarpēji neiesaistītu personu darījumu nosacījumiem un ir noslēgts starp labi informētām un ieinteresētām personām.

Finanšu instrumentu patieso vērtību Latvijas Banka nosaka, pamatojoties uz tirgus cenām vai diskontētajām naudas plūsmām. Diskontētās naudas plūsmas tiek modelētas, pamatojoties uz kotētajām finanšu instrumentu tirgus cenām un naudas tirgus procentu likmēm.

Latvijas Bankas finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesā vērtība 2005. gada un 2004. gada beigās būtiski neatšķīrās no bilancē uzrādītās vērtības.

FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU IESKAITS

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu veic un finanšu pārskatos tīro atlikumu

uzrāda tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

ZELTS

Zelta rezerves bilancē uzrādītas to tirgus vērtībā. Zelta rezervju pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas kants".

VĒRTSPAPĪRI

Ārvalstu emitentu parāda vērtspapīri un Latvijas valdības vērtspapīri atspoguļoti bilancē to patiesajā vērtībā. Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātās vērtības korekcijas līdz šo vērtspapīru atsavināšanai uzrādītas bilances postenī "Pārvērtēšanas kants". Pēc attiecīgo vērtspapīru atsavināšanas, pamatojoties uz to vidējo svērto iegādes vērtību, uzkrātais vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts grāmatots no bilances posteņa "Pārvērtēšanas kants" peļņas un zaudējumu aprēķina attiecīgajā vērtspapīru ienākumu postenī.

LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē to nominālvērtībā attiecīgi kā prasības pret iekšzemes kredītiestādēm vai kā prasības pret ārvalstu kredītiestādēm un citām ārvalstu finanšu institūcijām.

Starpība starp vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē to nominālvērtībā kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Starpība starp vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM, NOGULDĪJUMI UN TAMLĪDŽĪGAS FINANŠU PRASĪBAS UN FINANŠU SAISTĪBAS

Kredīti kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un finanšu saistības bilancē uzrādītas to nominālvērtībā.

LĪDZDALĪBA KAPITĀLĀ

Līdzdalība kapitālā ietver Latvijas Bankas ilgtermiņa ieguldījumus pašu kapitāla instrumentos. Latvijas Bankai nevienā institūcijā nav kontroles vai būtiskas ietekmes, tāpēc līdzdalība kapitālā netiek uzskaitīta kā ieguldījums meitassabiedrībā vai asociētajā sabiedrībā. Šiem pašu kapitāla instrumentiem nav kotētas tirgus cenas aktīvā tirgū un to patieso vērtību nevar ticami novērtēt, tāpēc tie atspoguļoti bilancē sākotnējo izmaksu vērtībā.

ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, biržā tirgotajiem pro-

centu likmju nākotnes līgumiem un iespējas līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances posteņos. Pēc šo atvasināto finanšu instrumentu atzišanas attiecīgos finanšu aktīvus un finanšu saistības regulāri pārvērtē un uzrāda bilancē to patiesajā vērtībā.

Biržā tirgoto procentu likmju nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātā gūtā peļņa vai radušies zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā attiecīgo norēķinu veikšanas brīdī. Pārējo atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances posteņi "Pārvērtēšanas konts".

UZKRĀTIE PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Uzkrātie procentu ienākumi par ārvalstu emitentu parāda vērtspapīriem un Latvijas valdības vērtspapīriem uzrādīti attiecīgi bilances posteņi "Ārvalstu konvertējamās valūtas" vai "Valdības vērtspapīri". Uzkrātie procentu ienākumi un izdevumi par pārējiem finanšu instrumentiem uzrādīti bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi ir materiāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru iegādes vērtība nav mazāka par 50 latiem un kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par vienu gadu. Šie aktīvi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai, kā arī citu pamatlīdzekļu uzturēšanas un Latvijas Bankas administrācijas vajadzībām.

Pamatlīdzekļi uzrādīti bilancē to sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums.

Nolietojumu aprēķina noteiktajā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas priekšmetiem nolietojums netiek rēķināts.

Pamatlīdzekļu nolietojums aprēķināts atbilstoši šādām gada likmēm.

	(%)	
	2005	2004
Ēkas	1–3	1–3
Transportlīdzekļi	10–20	20
Biroja mēbeles	10	10
Datortehnika	20–33	25–33
Pārējā biroja elektrotehnika	20	20
Naudas apstrādes iekārtas	10–20	20
Darbarīki	50	50
Pārējie pamatlīdzekļi	10–20	14–20

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem atsevišķu pamatlīdzekļu sākotnējo izmaksu vērtībā ietverts ar to izveidi saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvais rezultāts.

Pamatlīdzekļu uzturēšanas un remonta izdevumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

Pamatlīdzekļu atsavināšanas zaudējumi noteikti, pamatojoties uz pamatlīdzekļu uzskaites vērtību to atsavināšanas brīdī, un ietverti peļņas un zaudējumu aprēķina posteņi "Pārējie bankas darbības izdevumi".

NEMATERIĀLIE AKTĪVI

Nemateriālie aktīvi, kas ietver informācijas sistēmu programmatūru lietošanas tiesības un citas tiesības, uzrādīti bilancē to sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīta uzkrātā amortizācija.

Attiecīgo tiesību iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina līgumos noteiktajā tiesību lietošanas laikā, bet ne ilgāk par 10 gadiem, izmantojot lineāro metodi.

Ar Latvijas Bankas veikto programmatūru izstrādi saistītās izmaksas tiek atzītas par peļņas un zaudējumu aprēķinā kā informācijas sistēmu uzturēšanas izdevumi to rašanās brīdī. Informācijas sistēmu programmatūru uzturēšanas izdevumi tiek atzīti attiecīgā perioda peļņas un zaudējumu aprēķinā.

AKTĪVU VĒRTĪBAS SAMAZINĀŠANĀS

Latvijas Bankas attiecīgās struktūrvienības regulāri novērtē Latvijas Bankas aktīvu kvalitāti. Atklājot aktīvu vērtības samazināšanos, attiecīgajam aktīvam tiek izveidoti atbilstoši uzkrājumi. Šie uzkrājumi tiek atzīti par peļņas un zaudējumu aprēķinā, attiecīgi samazinot aktīva uzskaites vērtību.

LATI APGROZĪBĀ

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās latu banknotes un monētas, izņemot zelta apgrozības monētas, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā" to nominālvērtībā. Bilances postenis "Lati apgrozībā" atspoguļo Latvijas Bankas saistības pret šo banknošu un monētu turētājiem.

ZELTA APGROZĪBAS MONĒTAS

Latvijas Bankas naudas glabātavās esošās 999. raudzes zelta apgrozības monētas uzrādītas bilances postenī "Pārējie vietējie aktīvi", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts. Bilancē šīs monētas uzrādītas tajās esošā zelta tirgus vērtībā.

Emitētās zelta apgrozības monētas tiek izslēgtas no bilances posteņa "Pārējie vietējie aktīvi" to emisijas brīdī. Apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts.

JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

Emitētās jubilejas un piemiņas monētas, par kurām Latvijas Bankai ir saistības pret šo monētu turētājiem, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā". Emitētās jubilejas un piemiņas monētas, kuras nav apgrozības nauda, netiek ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā".

NAUDA UN TĀS EKVIVALENTI

Naudas plūsmas pārskatā nauda un tās ekvivalenti ietver ārvalstu konvertējamo valūtu kasē, pieprasījuma noguldījumus ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās un ārvalstu parāda vērtspapīrus, kurus iespējams atsavināt dienakts laikā tuvu to patiesajai vērtībai, no kuriem atskaitīti ārvalstu institūciju, Latvijas valdības, iekšzemes kredītiestāžu un citu iekšzemes finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi.

PROCENTU UN TAMLĪDŽĪGI IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti par peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu. Dividendes atzītas to saņemšanas brīdī.

Procentu un tamlīdzīgi ienākumi ietver procentus par iegādātajām obligācijām, izsniegtajiem kredītiem un veiktajiem noguldījumiem, kā arī parāda vērtspapīru atsavināšanas rezultātu, biržā tirgoto procentu likmju nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātu un SNB akciju dividendes.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem Latvijas valdības, iekšzemes kredītiestāžu, kā arī citu finanšu institūciju noguldījumiem un ārvalstu finanšu institūciju aizdevumiem.

MAKSĀJUMI PAR PAKALPOJUMIEM

Maksājumi par pakalpojumiem atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI

Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

4. ZELTS

Zelta rezervju pārmaiņas 2005. gadā bija šādas.

	Trojas unces	Tūkst. latu
2004. gada 31. decembrī	248 583	56 901
Tirās pārmaiņas zelta noguldīšanas un noguldījumu izņemšanas rezultātā	118	27
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	19 242
2005. gada 31. decembrī	248 701	76 170

5. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvi ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt ieguldīti augsti likvīdos parāda vērtspapīros.

Ienākumus nesošo parāda vērtspapīru vērtībā ietverti vērtspapīru iegādes brīdī uzkrātie procentu ienākumi un pēc šo vērtspapīru iegādes uzkrātie procentu ienākumi (18 610 tūkst. latu 2005. gada beigās un 12 225 tūkst. latu 2004. gada beigās).

Bilances aktīvu posteņa "Ārvalstu konvertējamās valūtas" sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un nefinanšu sabiedrību parāda vērtspapīri	1 255 689	803 601
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu centrālajās bankās, kredītiestādēs un starptautiskajās institūcijās	67 632	165 565
Termiņnoguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās finanšu institūcijās	-	16 718
Ārvalstu valūta kasē	199	574
Kopā	1 323 520	986 458

6. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Prasības pret SVF ietver SDR un Latvijas kvotu SVF. SDR ir SVF izveidoti starptautiskie rezervju aktīvi, kas tiek izmantoti darījumos starp SVF un tā dalībvalstīm. Kvota SVF atspoguļo attiecīgās valsts dalības apjomu SVF. Latvijas kvota SVF nodrošināta ar tam izsniegto Latvijas valdības parādzīmi un izteikta SDR. Latvijas kvotas SVF daļa atspoguļota Latvijas Bankas aktīvos 126 478 tūkst. SDR (107 633 tūkst. latu) apjomā. Latvijas kopējā kvota SVF ir 126 800 tūkst. SDR.

Saistības pret SVF veido SVF turējumi latos, kas ir SVF rīcībā esoši resursi, kuri izvietoti SVF kontos Latvijas Bankā un tiek izmantoti SVF darījumu veikšanai.

Tirās prasības pret SVF gada beigās bija šādas.

	(tūkst. latu)		(tūkst. SDR)	
	2005	2004	2005	2004
Latvijas kopējā kvota SVF	107 907	101 402	126 800	126 800
SVF turējumi latos	-107 875	-101 371 ¹	-126 762	-126 762
t.sk. konts Nr. 2	15	14	17	17
Rezerves pozīcija SVF	47	45	55	55
Speciālās aizņēmuma tiesības	85	77	100	97
Tirās prasības pret SVF	132	122	155	152

Rezerves pozīcija SVF ir starpība starp Latvijas kopējo kvotu SVF un SVF turējumiem latos, izņemot kontu Nr. 2, kas tiek izmantots SVF administratīvo izmaksu segšanai un maksājumu saņemšanai.

Prasības un saistības pret SVF izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā SDR kursa gada beigās.

7. LĪDZDALĪBA EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS KAPITĀLĀ

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES Latvijas Banka kļuva par ECB kapitāla daļu turētāju. Latvijas Bankas daļa ECB kapitālā ir 0.2978%, kas atbilst 16 572 tūkst. eiro. Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjoms atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem aprēķināts, pamatojoties uz datiem par Latvijas iedzīvotāju skaitu un IKP apjomu, un tiek koriģēts ik pēc pieciem gadiem. Tā kā Latvija neietilpst eiro zonā, ievērojot ECBS un ECB Statūtos noteiktos pārejas noteikumus, Latvijas Banka ir veikusi minimālo ieguldījumu 1 160 tūkst. eiro (760 tūkst. latu) jeb 7% apjomā no tās kopējās daļas reģistrētajā ECB kapitālā (sk. arī 31. skaidrojumu).

8. LĪDZDALĪBA STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS KAPITĀLĀ

2005. gada beigās Latvijas Bankai piederēja 1 070 SNB akciju (2004. gada beigās – 1 000 akciju), kas veidoja 0.20% no kopējā SNB parakstītā un apmaksātā kapitāla. Saskaņā ar 2001. gadā veiktajiem grozījumiem SNB Statūtos, nosakot, ka turpmāk par SNB akcionāriem varēs būt vienīgi centrālās bankas, SNB pārņēma savā pārvaldībā tās akcijas, kuras iepriekš piederēja privātajiem akcionāriem, un 2005. gada janvārī izteica piedāvājumu centrālajām bankām, t.sk. Latvijas Bankai, iegādāties neizpirktās akcijas. 2005. gada martā Latvijas Banka nolēma papildus iegādāties 70 SNB akciju (vienas akcijas cena – 23 977.56 Šveices franki). Minētās akcijas Latvijas Banka iegādājās 2005. gada maijā. Šāds solis atspoguļo Latvijas Bankas atbalstu SNB darbībai un ļauj saglabāt tās daļu SNB kapitālā.

Latvijas Bankas īpašumā esošo SNB akciju nominālvērtība noteikta 5 350 tūkst. SDR (katras akcijas nominālvērtība ir 5 tūkst. SDR), kas apmaksāta 1 338 tūkst. SDR jeb 25% apjomā (sk. arī 31. skaidrojumu). Latvijas Bankas bilancē 2005. gada beigās uzrādīta šo akciju apmaksātā daļa 1 763 tūkst. latu apjomā.

¹ Summa atšķiras no bilancē uzrādītās latu ekvivalenta summas, kas izteikta latos pēc SVF noteiktā SDR kursa.

9. PĀRĒJIE ĀRZEMJU AKTĪVI

Pārējo ārzemju aktīvu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi	3 281	23 805
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	207
Nākamo periodu izdevumi	207	182
Pārējie ārzemju aktīvi	8	71
Kopā	3 496	24 265

10. KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegto kredītu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
<i>Repo</i> kredīti sākotnējo termiņu dalījumā		
7 dienas	23 300	5 980
28 dienas	–	6 900
Kopā	23 300	12 880

11. VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI

Latvijas Bankai gada beigās piederēja Latvijas valdības vērtspapīri ar šādu atlikušo dzēšanas termiņu.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Atlikušais dzēšanas termiņš		
Līdz 3 mēnešiem	36 030	20 062
No 3 līdz 6 mēnešiem	1 255	272
No 6 līdz 12 mēnešiem	4 819	–
No 1 līdz 3 gadiem	25 146	53 568
Ilgāks par 3 gadiem	31 567	19 306
Kopā	98 817	93 208

12. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļu pārmaiņas 2005. gadā bija šādas.

	(tūkst. latu)					
	Ēkas un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
2004. gada 31. decembrī						
Izmaksas	31 401	6 078	3 857	1 176	4 454	46 966
Uzkrātais nolietojums	-1 676	-3 959	-1 939	-689	-2 772	-11 035
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	29 725	2 119	1 918	487	1 682	35 931
2005. gadā						
Pieaugums	50	582	270	55	101	1 058
Klasifikācijas maiņa	-213	58	-	-	155	0
Atsavinātie pamatlīdzekļi	-114	-469	-27	-21	-194	-825
Izmaksu tīrās pārmaiņas	-277	171	243	34	62	233
Nolietojums	-441	-649	-233	-93	-604	-2 020
Klasifikācijas maiņa	2	-6	-	-	4	0
Atsavināto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	31	463	27	21	192	734
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	-408	-192	-206	-72	-408	-1 286
2005. gada 31. decembrī						
Izmaksas	31 124	6 249	4 100	1 210	4 516	47 199
Uzkrātais nolietojums	-2 084	-4 151	-2 145	-761	-3 180	-12 321
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	29 040	2 098	1 955	449	1 336	34 878

2005. gadā Latvijas Banka mainīja gada nolietojuma likmes atsevišķām pamatlīdzekļu grupām. Palielinoties atsevišķu pamatlīdzekļu grupu lietderīgās lietošanas laikam, 2005. gadā pamatlīdzekļu nolietojuma izdevumi bija par 369 tūkst. latu mazāki nekā saskaņā ar iepriekš spēkā esošajām nolietojuma gada likmēm aprēķinātie. Kopumā pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo aktīvu amortizācijas izdevumi 2005. gadā pieauga par 135 tūkst. latu galvenokārt 2004. gadā veiktās naudas apstrādes iekārtu iegādes un papildu ieguldījumu nemateriālajos aktīvos dēļ.

13. PĀRĒJIE VIETĒJIE AKTĪVI

Pārējo vietējo aktīvu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Nemateriālie aktīvi	2 243	2 682
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas mijmaiņas līgumi	-	183
Ar Valsts kasi noslēgtie biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi	-	141
Nākamo periodu izdevumi	142	159
Pārējie vietējie aktīvi	107	99
Kopā	2 492	3 264

Nemateriālie aktīvi atspoguļo Latvijas Bankas iegūtās informācijas sistēmu programmatūru lietošanas un citas tiesības.

Šo aktīvu pārmaiņas 2005. gadā bija šādas.

	(tūkst. latu)
2004. gada 31. decembrī	
Izmaksas	4 078
Uzkrātā amortizācija	-1 396
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	2 682
2005. gadā	
Pieaugums	321
Norakstītie nemateriālie aktīvi	-281
Izmaksu tīrās pārmaiņas	40
Amortizācija	-760
Norakstīto nemateriālo aktīvu uzkrātā amortizācija	281
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	-479
2005. gada 31. decembrī	
Izmaksas	4 118
Uzkrātā amortizācija	-1 875
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	2 243

14. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Saistības ārvalstu konvertējamās valūtās veido līdzekļi EK kontā norēķiniem eiro, kas tiek izmantots ES valstu budžeta līdzekļu pārdalei (sk. arī 15. skaidrojumu), kā arī saistības pret citām institūcijām.

Bilances saistību posteņa "Ārvalstu konvertējamās valūtas" sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Eiropas Komisijas pieprasījuma noguldījumi	2 844	2 313
Pārējās saistības ārvalstu konvertējamās valūtās	451	132
Kopā	3 295	2 445

15. CITU STARPTAUTISKO INSTITŪCIJU NOGULDĪJUMI LATOS

Citu starptautisko institūciju noguldījumus latos veido līdzekļi EK kontā norēķiniem latos, kas tiek izmantots Latvijas valdības maksājumu veikšanai ES budžetā (sk. arī 14. skaidrojumu), kā arī saistības pret citām starptautiskajām institūcijām.

Citu starptautisko institūciju noguldījumu latos sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Eiropas Komisijas pieprasījuma noguldījumi	571	21 185
Pārējie noguldījumi	534	330
Kopā	1 105	21 515

16. PĀRĒJĀS ĀRZEMJU SAISTĪBAS

Pārējo ārzemju saistību sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi	10 193	4 476
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi	-	391
Uzkrātie izdevumi	202	238
Pārējās ārzemju saistības	0	21
Kopā	10 395	5 126

17. LATI APGROZĪBĀ

Gada beigās apgrozībā bija šādas latu (Ls) un santīmu (s) naudas zīmes.

Nominālvērtība	Summa (tūkst. latu)		Skaitis (tūkst.)		Īpatsvars (%)	
	2005	2004	2005	2004	2005	2004
Banknotes						
Ls 500	145 212	128 188	290	256	16.5	17.6
Ls 100	166 744	147 413	1 667	1 474	19.0	20.3
Ls 50	47 826	44 294	957	886	5.5	6.1
Ls 20	344 418	249 473	17 221	12 474	39.3	34.3
Ls 10	72 385	70 627	7 239	7 063	8.3	9.7
Ls 5	59 120	52 347	11 824	10 469	6.7	7.2
Pavisam banknotes	835 705	692 342	x	x	95.3	95.2
Monētas						
Ls 100	395	359	4	4	0	0
Ls 10	144	144	14	14	0	0
Ls 5	92	88	18	18	0	0
Ls 2	7 187	6 585	3 594	3 293	0.8	0.9
Ls 1	18 762	14 551	18 762	14 551	2.1	2.0
50 s	5 757	5 261	11 514	10 522	0.7	0.7
20 s	3 234	2 799	16 167	13 995	0.4	0.4
10 s	2 027	1 749	20 264	17 493	0.2	0.3
5 s	1 472	1 315	29 430	26 298	0.2	0.2
2 s	1 373	1 200	68 665	60 004	0.2	0.2
1 s	1 126	961	112 641	96 158	0.1	0.1
Pavisam monētas	41 569	35 012	x	x	4.7	4.8
Pavisam lati apgrozībā	877 274	727 354	x	x	100.0	100.0

Emitēto 999. raudzes zelta 100 latu apgrozības monētu kopējā nominālvērtība 2005. gada beigās bija 1 984 tūkst. latu (2004. gada beigās – 1 981 tūkst. latu). Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts.

2005. gada beigās bija emitētas arī jubilejas un piemiņas monētas, par kurām Latvijas Bankai nav saistību pret šo monētu turētājiem, ar 1 024 tūkst. latu nominālvērtību (2004. gada beigās – 994 tūkst. latu). Šīs monētas nav ietvertas bilances posteņi "Lati apgrozībā".

18. KREDĪTIESTĀŽU NOGULDĪJUMI

Kredītiestāžu noguldījumi ietver iekšzemes kredītiestāžu Latvijas Bankā atvērto norēķinu kontu atlikumus, kā arī no šīm finanšu institūcijām pieņemtos termiņnoguldījumus latos. Minētās kredītiestādes izvieto līdzekļus Latvijas Bankā tās noteikto obligāto rezervju prasību izpildes nodrošināšanai, kā arī starpbanku un klientu maksājumu, Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju un citu norēķinu veikšanai Latvijas Bankas maksājumu sistēmās.

Iekšzemes kredītiestāžu noguldījumu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Pieprasījuma noguldījumi latos	471 669	228 872
Termiņnoguldījumi latos	31 000	–
Kopā	502 669	228 872

Iekšzemes kredītiestāžu noguldījumu pieaugumu ietekmēja arī Latvijas Bankas 2005. gadā veiktā rezervju normas pakāpeniska palielināšana no 4% līdz 8% (2004. gadā rezervju norma tika palielināta no 3% līdz 4%).

19. VALDĪBAS NOGULDĪJUMI

Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumi ietver Latvijas Bankas pieņemtos Valsts kases pieprasījuma noguldījumus un termiņnoguldījumus latos un ārvalstu valūtās, Latvijas Bankai veicot Latvijas valdības finanšu aģenta funkcijas.

Latvijas valdības noguldījumu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Pieprasījuma noguldījumi latos	8 022	677
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtās	45 481	58 174
Termiņnoguldījumi latos	–	32 000
Termiņnoguldījumi ārvalstu valūtās	14 886	16 305
Kopā	68 389	107 156

20. PĀRĒJĀS VIETĒJĀS SAISTĪBAS

Pārējo vietējo saistību sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā Latvijas Bankas peļņas daļa	2 918	987
Uzkrātie izdevumi un tamlīdzīgas saistības	1 943	1 475
Atliktās saistības pret būvuzņēmējiem	688	766
Nodokļu saistības	59	133
Ar Valsts kasi noslēgtie biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi	–	20 970
Ar Valsts kasi noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	207
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas mijmaiņas līgumi	–	121
Pārējās vietējās saistības	10	513
Kopā	5 618	25 172

21. NODOKĻI

Latvijas Bankas 2005. gadā aprēķinātie un samaksātie nodokļi bija šādi.

	(tūkst. latu)				
	Saistības gada beigās	Samaksāts	Atlikto saistību pieaugums	Aprēķināts	Saistības gada beigās
	2005				2004
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	–	1 982	–	1 982	–
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (darba devējs)	6	1 791	–3	1 788	6
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (darba ņēmējs)	2	676	–	676	2
Nekustamā īpašuma nodoklis	–	443	–	443	–
Pievienotās vērtības nodoklis	51	354	–	280	125
Pārējie nodokļi	0	1	0	1	0
Kopā	59	5 247	–3	5 170	133

Papildus šajā skaidrojumā uzrādītajiem nodokļu maksājumiem Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu un maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu (2005. gadā – 2 918 tūkst. latu; 2004. gadā – 987 tūkst. latu; sk. 20. un 22. skaidrojumu).

22. PAMATKAPITĀLS UN REZERVES KAPITĀLS

Latvijas Bankas pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi. Latvijas Bankas pamatkapitāls sasniedz likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos 25 milj. latu.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka to, ka Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 15% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas.

2005. gada un 2004. gada beigās spēkā esošā Latvijas rezidenti noteiktā uzņēmuma ienākuma nodokļa likme bija 15%. Tādējādi valsts ieņēmumos ieskaitāmi 30% no Latvijas Bankas 2005. gadā gūtās peļņas.

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

23. PĀRVĒRTĒŠANAS KONTS

Pārvērtēšanas konta sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)		
	2005	Pārmaiņas	2004
Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās un zelta pārvērtēšanas rezultāts	34 948	5 576	29 372
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	-14 658	-8 236	-6 422
Biržā netirgoto valūtas maiņas tagadnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts	-	250	-250
Biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts	-7 765	-5 063	-2 702
Biržā netirgoto procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	808	-254	1 062
Biržā netirgoto valūtas mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	-	-61	61
Kopā	13 333	-7 788	21 121

24. TĪRIE PROCENTU UN TAMLĪDZĪGI IENĀKUMI

Latvijas Bankas tīrie procentu un tamlīdzīgi ienākumi 2005. gadā sasniedza 28 726 tūkst. latu (2004. gadā – 23 475 tūkst. latu). Šos ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no ārvalstu valūtu rezervju ieguldījumiem un ienākumi no Latvijas valdības vērtspapīriem un darījumiem naudas tirgū.

Procentu un tamlīdzīgi ienākumi no ārzemju operācijām bija par 11 913 tūkst. latu lielāki nekā 2004. gadā. Kaut arī procentu likmju kāpums ASV, eiro zonas un Japānas finanšu tirgos 2005. gadā negatīvi ietekmēja parāda vērtspapīru tirgus vērtību, ienākumu pieaugumu galvenokārt nodrošināja Latvijas Bankas ievērojamās intervences ārvalstu valūtu tirgū (to rezultātā Latvijas Bankas ārvalstu valūtas rezerves 2005. gadā palielinājās par 352 milj. latu).

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegto kredītu procentu ienākumi samazinājās par 1 390 tūkst. latu, jo bankas pieprasījumu pēc latu resursiem nodrošināja, pārdodot Latvijas Bankai eiro valūtas maiņas tagadnes darījumus, tāpēc salīdzinājumā ar 2004. gadu saruka *repo* darījumu apjoms. Ienākumi par Latvijas valdības vērtspapīriem samazinājās par 527 tūkst. latu, jo 2005. gadā, būtiski nemainoties Latvijas valdības vērtspapīros veikto ieguldījumu apjomam un šo vērtspapīru ienesīgumam, tika dzēsti vērtspapīri, kuru vērtības samazinājums iepriekš atzīts bilances postenī "Pārvērtēšanas konts".

Procentu un tamlīdzīgu ienākumu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Ārzemju operācijas		
Procenti par pieprasījuma noguldījumiem	1 825	1 000
Procenti par termiņnoguldījumiem	746	593
Parāda vērtspapīru fiksētie ienākumi	40 121	29 012
Parāda vērtspapīru atsavināšanas rezultāts	-9 725	-7 188
Biržā tirgoto procentu likmju nākotnes līgumu rezultāts	1 094	-1 311
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes	200	180
Ar ārvalstu rezervju pārvaldīšanu saistītie izdevumi	-588	-526
Vietējās operācijas		
Procenti par kredītiem kredītiestādēm	308	1 698
Ienākumi par tranzītkredītiem	-	8
Valdības vērtspapīru fiksētie ienākumi	5 869	5 213
Valdības vērtspapīru atsavināšanas rezultāts	-1 097	86
Kopā	38 753	28 765

Procentu izdevumus (10 027 tūkst. latu; 2004. gadā – 5 290 tūkst. latu) galvenokārt veidoja procenti par iekšzemes kredītiestāžu un Latvijas valdības noguldījumiem. Procentu par kredītiestāžu noguldījumiem izdevumu pieaugumu par 5 834 tūkst. latu galvenokārt noteica ievērojamais obligāto rezervju, kas noguldītas Latvijas Bankā, atlikuma kāpums rezervju normas paaugstināšanas rezultātā. Latvijas Banka noguldījumos piesaistīja mazāku Latvijas valdības līdzekļu apjomu nekā 2004. gadā, tāpēc procentu izdevumi par valdības noguldījumiem 2005. gadā samazinājās par 1 102 tūkst. latu.

25. FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS DARBĪBAS FINANSĒŠANA

Saskaņā ar "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma" pārejas noteikumu 5. punktu FKTK darbību finansē no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku, valsts budžeta un Latvijas Bankas maksājumiem. Ar kredītiestāžu uzraudzību saistītos izdevumus 600 tūkst. latu apjomā 2005. gadā sedza Latvijas Banka (2004. gadā – 960 tūkst. latu). Latvijas Bankai šādi maksājumi jāveic arī 2006. gadā 240 tūkst. latu apjomā.

26. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI

2005. gadā Latvijas Bankas pārējie bankas darbības izdevumi bija par 107 tūkst. latu mazāki nekā 2004. gadā. Salīdzinājumā ar 2004. gadu pieauga ēku, teritorijas un inventāra uzturēšanas izdevumi, ko galvenokārt noteica banknošu apstrādes sistēmu uzturēšanas izdevumu palielinājums. Juridisko un citu profesionālo pakalpojumu izdevumi pieauga saistībā ar Latvijas Bankas interešu aizstāvību tiesā. Citi izdevumi 2005. gadā samazinājās vai bija aptuveni iepriekšējā gada izdevumu apjomā.

Pārējie bankas darbības izdevumi bija šādi.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	589	349
Nekustamā īpašuma nodoklis	443	446
Dienesta komandējumi	436	473
Komunālie pakalpojumi un noma	365	404
Telekomunikāciju pakalpojumi	320	351
Sabiedrības informēšanas izdevumi	268	369
Apdrošināšana	187	212
Mazvērtīgā inventāra iegāde	154	190
Juridiskie un citi profesionālie pakalpojumi	154	45
Personāla profesionālā pilnveide	148	155
Autotransporta uzturēšana	90	103
Renovācijas un remonta izdevumi	53	278
Pārējie bankas darbības izdevumi	553	492
Kopā	3 760	3 867

27. NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

(1) Peļņas pirms sadales saskaņošana ar tīro naudas un tās ekvivalentu ieplūdi pamatdarbības rezultātā.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Peļņa pirms sadales	9 726	3 289
Korekcijas		
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	2 780	2 645
Zaudējumi no pamatlīdzekļu atsavināšanas	91	4
Bilances posteņu tīrās pārmaiņas		
Zelta tīrais pieaugums	-27	-
Speciālo aizņēmuma tiesību tīrais pieaugums	-3	-2
Ārvalstu parāda vērtspapīru un citu ārvalstu ieguldījumu tīrais pieaugums	-65 082	-7 020
Kredītu iekšzemes kredītiestādēm tīrais pieaugums (-)/ samazinājums	-10 420	46 440
Tranzītkredītu samazinājums	-	3 018
Latvijas valdības vērtspapīru tīrais pieaugums	-4 958	-32 426
Pārējo aktīvu tīrais samazinājums	47	238
Saišību pret Starptautisko Valūtas fondu tīrais samazinājums	-	-3 049
Ārvalstu banku un citu starptautisko institūciju noguldījumu latos tīrais pieaugums	47	0
Aproģībā esošo latu apjoma tīrais pieaugums	149 920	45 209
Iekšzemes kredītiestāžu termiņnoguldījumu tīrais pieaugums	31 000	-
Latvijas valdības termiņnoguldījumu tīrais samazinājums	-33 419	-16 270
Citu finanšu institūciju termiņnoguldījumu tīrais samazinājums	-100	-570
Pārējo pasīvu tīrais samazinājums	-22 201	-3 897
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	57 401	37 609

(2) Naudas un tās ekvivalentu atlikumu un pārmaiņu analīze

	(gada beigās; tūkst. latu)		
	2005	Pārmaiņas	2004
Aktīvi			
Ārvalstu konvertējamā valūta kasē	199	-375	574
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	67 632	-97 933	165 565
Ārvalstu parāda vērtspapīri, kurus iespējams atsavināt diennakts laikā	999 150	372 304	626 846
Saistības			
Ārvalstu institūciju pieprasījuma noguldījumi	-4 472	19 516	-23 988
Iekšzemes kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumi	-471 669	-242 797	-228 872
Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumi	-53 503	5 348	-58 851
Citu iekšzemes finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi	-1 804	-804	-1 000
Kopā nauda un tās ekvivalenti	535 533	55 259	480 274

28. DARĪJUMI AR LATVIJAS VALDĪBU

Latvijas Banka, kuras kapitāls pilnībā pieder Latvijas valstij, veic darījumus ar Valsts kasi, darbojoties kā Latvijas valdības finanšu aģents, kā arī, īstenojot monetāro politiku, veic darījumus vērtspapīru otrreizējā tirgū ar valdības vērtspapīriem. Šo darījumu veikšanā Latvijas Banka nav pakļauta valdības vai tās institūciju lēmumiem un rīkojumiem un ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā.

Latvijas Bankas prasību un saistību pret Latvijas valdību sadalījums un attiecīgās procentu likmes gada beigās bija šādas.

	Summa (tūkst. latu)		Ienesīguma likme (%)	
	2005	2004	2005	2004
Aktīvi				
Valdības vērtspapīri	98 817	93 208	3.82-4.65	3.82-7.04
Biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi	-	141	x	x
Kopā aktīvi	98 817	93 349	x	x
Saistības				
Pieprasījuma noguldījumi	53 503	58 851	2.00-3.94	1.83-2.00
Termiņnoguldījumi	14 886	48 305	2.25-2.30	2.06-4.05
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā Latvijas Bankas peļņas daļa	2 918	987	x	x
Nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu saistības	59	133	x	x
Uzkrātie procentu izdevumi	10	37	x	x
Biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	-	21 177	x	x
Kopā saistības	71 376	129 490	x	x

Latvijas Banka ar Valsts kasi 2005. gada beigās nebija noslēgusi valūtas maiņas līgumus. 2004. gada beigās Latvijas Banka ar Valsts kasi bija noslēgusi šādus valūtas maiņas līgumus.

	(tūkst. latu)			
	Prasības		Saistības	
	2005	2004	2005	2004
Biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi	-	233 818	-	233 884
Biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi	-	212 848	-	233 818
Kopā valūtas maiņas līgumi	-	446 666	-	467 702

Latvijas Bankas ar Latvijas valdību saistīto ienākumu, izdevumu un valsts ieņēmumos ieskaitāmās Latvijas Bankas peļņas daļas sadalījums 2005. gadā un 2004. gadā bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2005	2004
Ienākumi		
Ienākumi par valdības vērtspapīriem	4 772	5 299
Ienākumi par tranzītkredītiem	-	8
Kopā ienākumi	4 772	5 307
Izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitāmā Latvijas Bankas peļņas daļa		
Procenti par valdības noguldījumiem	3 032	4 134
Aprēķinātie nodokļi	5 170	5 498
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa	2 918	987
Kopā izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitāmā Latvijas Bankas peļņas daļa	11 120	10 619

29. APGRŪTINĀTIE AKTĪVI

2005. gada beigās Latvijas Banka bija apgrūtinājusi vērtspapīrus, kuru tirgus vērtība bija 2 947 tūkst. latu (2004. gada beigās – 2 568 tūkst. latu), lai nodrošinātu biržā tirgto procentu likmju nākotnes darījumu veikšanu. Šie vērtspapīri iekļauti bilances aktīvu postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas".

30. ĀRPUSBILANCES POSTEŅI

Lai pārvaldītu procentu likmju un valūtas risku, kas saistīts ar Latvijas Bankas ārējām rezervēm, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, procentu likmju mijmaiņas līgumiem, biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes līgumiem un iespējas līgumiem. Īstenojot monetāro politiku, Latvijas Banka veic arī valūtas mijmaiņas darījumus. Lai pārvaldītu Latvijas valdības līdzekļu valūtas risku, Valsts kase ar Latvijas Banku veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem.

Latvijas Bankas ārpusbilances posteņu sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Patiesā vērtība			
			Aktīvi		Saistības	
	2005	2004	2005	2004	2005	2004
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas tagadnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	-	300 849	-	207	-	391
noslēgti ar Valsts kasi	-	233 884	-	141	-	207
Valūtas maiņas nākotnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	783 045	1 006 938	2 418	22 743	10 183	4 476
noslēgti ar Valsts kasi	-	233 818	-	-	-	20 970
Valūtas mijmaiņas līgumi						
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm	-	8 274	-	183	-	121
Zelta procentu likmju mijmaiņas līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	39 203	43 949	818	1 062	10	-
Pārējie procentu likmju līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	7 259	-	45	-	-	-
Kopā atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	x	x	3 281	24 012	10 193	4 867
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm un Valsts kasi	x	x	-	324	-	21 298
Atvasinātie biržā tirgotie līgumi						
Procentu likmju nākotnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	199 163	413 796	113	421	217	797
Pārējie darījumi						
Noslēgtie vērtspapīru parastā veida pirkšanas un pārdošanas darījumi	-	6 757	x	x	x	x
Noslēgtie termiņnoguldījumu parastā veida pieņemšanas un ieguldīšanas līgumi	3 479	3 044	x	x	x	x
Pamatlīdzekļu iegādes un nomas līgumsaistības	71	7	x	x	x	x

31. IESPĒJAMĀS SAISTĪBAS UN APNĒMŠANĀS

2005. gada maijā bankrotējušās AS "Banka Baltija" likvidators AS "BDO Invest Rīga" AS "Banka Baltija" kreditoru vārdā un interesēs Rīgas apgabaltiesā iesniedza prasības pieteikumu pret Latvijas Banku par zaudējumu piedziņu 185.6 milj. latu apjomā. Prasītājs apgalvo, ka Latvijas Banka kā bijusi banku uzraudzības institūcija ir atbildīga par zaudējumiem, kas radušies saistībā ar AS "Banka Baltija" bankrotu 1995. gadā. Latvijas Banka ir pārliecināta, ka prasība ir nepamatota, tāpēc finanšu pārskatos uzkrājumi nav izveidoti. Galīgais tiesas lēmums šajā lietā paredzams ne ātrāk kā 2007. gadā.

Latvijas Banka nav apmaksājusi 93% no tās kopējās daļas reģistrētajā ECB kapitālā, kas apmaksājama pēc attiecīga ECB lēmuma pieņemšanas. 2005. gada beigās neapmaksātā daļa reģistrētajā ECB kapitālā bija 15 412 tūkst. eiro (10 831 tūkst. latu).

Latvijas Bankai piederošo SNB akciju neapmaksātā daļa ir 75% no šo akciju nomi-

nālvērtības, kas apmaksājama pēc attiecīga SNB Padomes lēmuma pieņemšanas. 2005. gada beigās šo akciju neapmaksātā daļa bija 4 013 tūkst. SDR (3 415 tūkst. latu).

32. VALŪTU STRUKTŪRA

Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija 2005. gada un 2004. gada beigās vadlīnijās noteikto limitu ietvaros atbilda eiro struktūrai.

Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu struktūra gada beigās bija šāda.

(tūkst. latu)

	LVL	XDR	USD	EUR	GBP	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
2005. gada 31. decembrī									
Ārzemju aktīvi									
Zelts	-	-	-	-	-	-	76 170	-	76 170
Speciālās aizņēmuma tiesības	-	85	-	-	-	-	-	-	85
Ārvalstu konvertējamās valūtas	-	-	519 838	738 689	14 454	29 237	-	21 302	1 323 520
Starptautiskais Valūtas fonds	-	107 633	-	-	-	-	-	-	107 633
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	-	-	-	760 ¹	-	-	-	-	760
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	-	1 763 ¹	-	-	-	-	-	-	1 763
Pārējie ārzemju aktīvi	3 317	-	44	27	107	-	1	-	3 496
Vietējie aktīvi									
Kredīti kredītiestādēm	23 300	-	-	-	-	-	-	-	23 300
Valdības vērtspapīri	98 817	-	-	-	-	-	-	-	98 817
Pamatlīdzekļi	34 878	-	-	-	-	-	-	-	34 878
Pārējie vietējie aktīvi	2 485	-	-	7	-	-	-	-	2 492
KOPĀ AKTĪVI	162 797	109 481	519 882	739 483	14 561	29 237	76 171	21 302	1 672 914
Ārzemju saistības									
Ārvalstu konvertējamās valūtas	-	-	451	2 844	-	-	-	-	3 295
Starptautiskais Valūtas fonds	107 875 ²	-	-	-	-	-	-	-	107 875
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	1 105	-	-	-	-	-	-	-	1 105
Ārvalstu banku noguldījumi latos	486	-	-	-	-	-	-	-	486
Nekonvertējamās valūtas	-	-	-	-	-	-	-	40	40
Pārējās ārzemju saistības	10 192	-	137	66	-	-	-	-	10 395
Lati apgrozībā	877 274	-	-	-	-	-	-	-	877 274
Vietējās saistības									
Kredītiestāžu noguldījumi	502 669	-	-	-	-	-	-	-	502 669
Valdības noguldījumi	8 022	85	11 491	48 789	-	2	-	-	68 389
Citu finanšu institūciju noguldījumi	1 980	-	22	2	-	-	-	-	2 004
Pārējās vietējās saistības	4 957	-	2	659	-	-	-	-	5 618
KOPĀ SAISTĪBAS	1 514 560	85	12 103	52 360	-	2	-	40	1 579 150

¹ Šie aktīvi bilancē atspoguļoti sākotnējo izmaksu vērtībā, un Latvijas Banka nav pakļauta ar tiem saistītajam valūtas riskam.

² Latvijas Banka pakļauta ar SVF turējumiem latos saistītajam SDR valūtas riskam atbilstoši to pamatā esošo SDR vērtības pārmaiņām pēc SVF noteiktā valūtas kursa.

(turpinājums)	(tūkst. latu)								
	LVL	XDR	USD	EUR	GBP	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
Bilances tīrā pozīcija	-1 351 763	109 396	507 779	687 123	14 561	29 235	76 171	21 262	93 764
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	-	-	-503 841	638 276	-14 759	-27 733	-76 228	-22 627	-6 912
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-1 351 763	109 396	3 938 1 325 399	-198	1 502	-57	-1 365		86 852
Valūtas riskam pakļautā bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-1 241 365	-242	3 938 1 324 639	-198	1 502	-57	-1 365		86 852
Valūtas riskam pakļautās bilances un ārpusbilances ārvalstu valūtas tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	-0.02	0.30	99.73	-0.01	0.11	0	-0.10	100.0
2004. gada 31. decembrī									
KOPĀ AKTĪVI	169 294	102 221	372 678	582 281	735	31 661	56 907	111	1 315 888
KOPĀ SAISTĪBAS	1 143 243	77	167	77 618	-	-	-	40	1 221 145
Bilances tīrā pozīcija	-973 949	102 144	372 511	504 663	735	31 661	56 907	71	94 743
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	8 323	-	-375 768	451 271	-760	-31 136	-56 822	3 063	-1 829
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-965 626	102 144	-3 257	955 934	-25	525	85	3 134	92 914
Valūtas riskam pakļautā bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-862 093	-629	-3 257	955 174	-25	525	85	3 134	92 914
Valūtas riskam pakļautās bilances un ārpusbilances ārvalstu valūtas tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	-0.07	-0.34	100.02	0	0.05	0.01	0.33	100.0

33. PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅŠ UN SEKOŠANAS NOVIRZE

	Procentu likmju maiņai pakļauti					Bez procentiem	Kopā
	Līdz 3 mēn.	3-6 mēn.	6-12 mēn.	1-3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem		
2005. gada 31. decembrī							
Ārzemju aktīvi							
Zelts	16 854	-	-	-	-	59 316	76 170
Speciālās aizņēmuma tiesības	85	-	-	-	-	-	85
Ārvalstu konvertējamās valūtas	223 553	17 218	128 865	751 957	201 366	561	1 323 520
Starptautiskais Valūtas fonds	-	-	-	-	-	107 633	107 633
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	-	-	-	-	-	760	760
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	-	-	-	-	-	1 763	1 763
Pārējie ārzemju aktīvi	-	-	-	-	-	3 496	3 496
Vietējie aktīvi							
Kredīti kredītiestādēm	23 300	-	-	-	-	-	23 300
Valdības vērtspapīri	36 030	1 255	4 819	25 146	31 567	-	98 817
Pamatlīdzekļi	-	-	-	-	-	34 878	34 878
Pārējie vietējie aktīvi	-	-	-	-	-	2 492	2 492
KOPĀ AKTĪVI	299 822	18 473	133 684	777 103	232 933	210 899	1 672 914

	Procentu likmju maiņai pakļauti					Bez procentiem	Kopā
	Līdz 3 mēn.	3–6 mēn.	6–12 mēn.	1–3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem		
Ārzemju saistības							
Ārvalstu konvertējamās valūtas	–	–	–	–	–	3 295	3 295
Starptautiskais Valūtas fonds	–	–	–	–	–	107 875	107 875
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	–	–	–	–	–	1 105	1 105
Ārvalstu banku noguldījumi latos	414	–	–	–	–	72	486
Nekonvertējamās valūtas	–	–	–	–	–	40	40
Pārējās ārzemju saistības	–	–	–	–	–	10 395	10 395
Lati apgrozībā	–	–	–	–	–	877 274	877 274
Vietējās saistības							
Kredītiestāžu noguldījumi	502 669	–	–	–	–	–	502 669
Valdības noguldījumi	68 389	–	–	–	–	–	68 389
Citu finanšu institūciju noguldījumi	1 369	–	–	–	–	635	2 004
Pārējās vietējās saistības	–	–	–	–	–	5 618	5 618
KOPĀ SAISTĪBAS	572 841	–	–	–	–	1 006 309	1 579 150
Bilances tīrā pozīcija	–273 019	18 473	133 684	777 103	232 933	x	x
2004. gada 31. decembrī							
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu aktīvi	779 136	19 817	–	–	20 221	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	826 086	–	–	–	–	x	x
KOPĀ AKTĪVI	294 536	29 502	28 909	611 090	147 917	203 934	1 315 888
KOPĀ SAISTĪBAS	203 394	–	–	–	–	1 017 751	1 221 145
Bilances tīrā pozīcija	91 142	29 502	28 909	611 090	147 917	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu aktīvi	1 764 251	15 182	14 863	15 104	15 090	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	1 811 097	15 222	–	–	–	x	x

Tabulā atspoguļota Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu pakļautība procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie posteņi uzrādīti to uzskaites vērtībā, klasificējot pēc pārskata gada 31. decembrim tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

Ārvalstu valūtas rezervju portfeļu, izņemot zelta rezervju portfeļa un piesaistīto rezervju portfeļu, pakļautību kopējam tirgus riskam un kredītriskam var raksturot ar sekošanas novirzi, ko mēra kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa sagaidāmās gada ienesīgumu starpības standartnovirzi. Ārvalstu valūtas rezervju, izņemot zelta rezervju un piesaistīto rezervju portfeļu, neitrālais portfelis ir piesaistīts eiro zonas valstu, ASV un Japānas valdības 1–3 gadu vērtspapīru svērtajam indeksam, kas izteikts eiro, novēršot valūtas risku.

2005. gadā un 2004. gadā Latvijas Bankas ārvalstu valūtas rezervju portfeļu, izņemot zelta rezervju portfeļa un piesaistīto rezervju portfeļu, vidējā svērtā sekošanas novirze bija attiecīgi 31 bāzes punkts un 26 bāzes punkti, un gada laikā tā bija šādos bāzes punktu intervālos.

Sekošanas novirze (bāzes punktos)	Darbadienu skaits	
	2005	2004
10–20	1	2
20–30	135	193
30–40	69	58
40–50	48	1
Kopā	253	254

34. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

Latvijas Bankas aktīvu sektoru dalījums gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2005	2004	2005	2004
Prasības				
Ārvalstu centrālās valdības un citas valsts institūcijas	590 804	514 852	35.3	39.1
Ārvalstu vietējās valdības	62 107	16 807	3.7	1.3
Ārvalstu centrālās bankas un kredītiestādes	376 010	393 578	22.5	29.9
Citas ārvalstu finanšu institūcijas	286 874	73 287	17.1	5.5
Ārvalstu nefinanšu sabiedrības	57 589	38 080	3.4	2.9
Starptautiskās institūcijas	138 531	133 874	8.3	10.2
Latvijas centrālā valdība	122 125	106 242	7.3	8.1
Iekšzemes kredītiestādes	17	201	0	0
Neklasificēti aktīvi	38 857	38 967	2.4	3.0
Kopā	1 672 914	1 315 888	100.0	100.0

Lai analizētu kredītrisku, vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu rezultātā radušās prasības skaidrojumā uzrādītas saskaņā ar šo vērtspapīru emitenta piederību attiecīgajam sektoram. Tāpēc ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgto valdības vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu darījumu rezultātā radušās prasības 23 300 tūkst. latu (2004. gada beigās – 12 880 tūkst. latu) apjomā un ar tām saistītie uzkrātie procentu ienākumi 8 tūkst. latu (2004. gada beigās – 13 tūkst. latu) apjomā atspoguļoti sektorā "Latvijas centrālā valdība".

35. ĀRZEMJU AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc to atrašanās vai darījuma partneru rezidences vietas gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2005	2004	2005	2004
ES	873 878	527 356	57.7	45.0
ASV	337 601	265 028	22.3	22.6
Japāna	65 093	28 011	4.3	2.4
Pārējās valstis	98 324	216 336	6.5	18.6
Starptautiskās institūcijas	138 531	133 874	9.2	11.4
Kopā	1 513 427	1 170 605	100.0	100.0

36. AKTĪVI KREDĪTREITINGU DALĪJUMĀ

Latvijas Bankas aktīvu dalījums pēc darījuma partneru kredītreitingiem gada beigās bija šāds.

	Kredītreitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2005	2004	2005	2004
ĀRZEMJU AKTĪVI					
Zelts	AAA	39 351	34 586	2.4	2.6
	AA	36 819	22 315	2.2	1.7
Speciālās aizņēmuma tiesības	AAA	85	77	0	0
Ārvalstu parāda vērtspapīri	AAA	934 021	599 789	55.8	45.5
	AA+	45 996	61 957	2.7	4.7
	AA	41 384	32 748	2.5	2.5
	AA-	122 269	48 236	7.3	3.6
	A+	33 303	20 817	2.0	1.6
	A	70 442	33 408	4.2	2.5
	A-	8 274	6 646	0.5	0.5
	Noguldījumi ārvalstu finanšu institūcijās	AAA	52 727	152 514	3.2
	AA+	42	1 605	0	0.1
	AA	2 778	12 999	0.2	1.0
	AA-	4 391	5 227	0.3	0.4
	A+	3 037	1 008	0.2	0.1
	A	1 068	1 401	0.1	0.1
	A-	3 589	7 529	0.2	0.6
Ārvalstu valūta kasē	AAA	199	574	0	0
Starptautiskais Valūtas fonds	AAA	107 633	101 144	6.4	7.7
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	AAA	760	760	0	0.1
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	AAA	1 763	1 000	0.1	0.1
Atvasinātie finanšu instrumenti	AAA	44	-	0	-
	AA+	197	19	0	0
	AA	173	6 163	0	0.5
	AA-	1 362	4 819	0.1	0.4
	A+	1 072	12 999	0.1	1.0
	A-	433	12	0	0
Uzkrātie procentu ienākumi	Dažādi	1	45	0	0
Pārējie ārzemju aktīvi	Dažādi	214	208	0	0
VIETĒJIE AKTĪVI					
Kredīti kredītiestādēm	Dažādi	23 300	12 880	1.4	1.0
Valdības vērtspapīri	A-	98 817	93 208	5.9	7.1
Pārējie	Dažādi	37 370	39 195	2.2	3.0
KOPĀ		1 672 914	1 315 888	100.0	100.0

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc darījuma partneru kredītreitingu pamatkategorijām gada beigās bija šāds.

	Kredit-reitinga grupa	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2005	2004	2005	2004
Ārzemju aktīvi	AAA	1 136 583	890 444	75.1	76.1
	AA	255 411	196 088	16.9	16.7
	A	121 218	83 820	8.0	7.2
	Dažādi	215	253	0	0
Kopā		1 513 427	1 170 605	100.0	100.0

Tabulās atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc darījuma partneru kredītreitingiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskas kredītreitingu aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredītspējas novērtējums, kas apliecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredītspēju kā ļoti labu, bet "A" – kā labu. Ilgtermiņa kredītspējas novērtējumiem, kas mazāki par "AAA", pievienotās atzīmes "+" un "-" norāda attiecīgā novērtējuma vietu starptautiskās kredītreitingu aģentūras novērtējuma pamatkategorijā.

REVĪZIJAS KOMISIJAS ZIŅOJUMS LATVIJAS BANKAS PADOMEI

90

Mēs esam veikuši Latvijas Bankas 2005. gada 31. decembra bilances, kā arī 2005. gada peļņas un zaudējumu aprēķina, kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskata un naudas plūsmas pārskata, un attiecīgo skaidrojumu (tālāk tekstā – finanšu pārskati) revīziju. Par šiem finanšu pārskatiem, kas atspoguļoti no 56. lappuses līdz 89. lappusei, ir atbildīga Latvijas Bankas vadība. Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko izsakām par šiem finanšu pārskatiem, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju.

Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas izdotajiem Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāplāno un jāveic revīzija tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, ka finanšu pārskatos nav būtisku kļūdu. Revīzija ietver finanšu pārskatos norādīto summu un citas finanšu pārskatos ietvertās informācijas pamatojuma pārbaudi izlases veidā. Revīzija ietver arī lietoto grāmatvedības principu un nozīmīgu vadības izdarīto pieņēmumu, kā arī vispārēju finanšu pārskatu satura izvērtējumu. Uzskatām, ka veiktā revīzija devusi pietiekamu pamatojumu mūsu atzinuma izteikšanai.

Mūsaprāt, iepriekš minētie finanšu pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Latvijas Bankas finansiālo stāvokli 2005. gada 31. decembrī, kā arī tās 2005. gada darbības rezultātus un naudas plūsmu saskaņā ar Latvijas Bankas pieņemtajiem grāmatvedības principiem un likumu "Par Latvijas Banku".

ERNST & YOUNG

LATVIJAS REPUBLIKAS
VALSTS KONTROLE

Rīgā
2006. gada 2. martā

LATVIJAS BANKAS PADOMES LĒMUMS

Latvijas Bankas padome 2006. gada 27. aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 126/1 "Par Latvijas Bankas 2005. gada pārskatu".

Pēc Latvijas Bankas 2005. gada saimnieciskās darbības revīzijas rezultātu izskatīšanas

Latvijas Bankas padome nolemj:

1. Apstiprināt Latvijas Bankas 2005. gada pārskatu.
2. Latvijas Bankas 2005. gada peļņu sadalīt šādi:
 - 2.1. 2 918 tūkst. latu ieskaitīt valsts ieņēmumos;
 - 2.2. 6 808 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas rezerves kapitālā.

I. RIMŠĒVIČS
LATVIJAS BANKAS PREZIDENTS

Edvards Grūbe
RITMI. 1997
Audeklis, eļļa. 146 x 114 cm

PIELIKUMI

1. pielikums

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2005. GADĀ

(perioda beigās; milj. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LATVIJAS BANKA												
M0	918.7	975.3	997.7	988.4	1 016.3	1 075.2	1 068.5	1 164.0	1 202.7	1 198.5	1 284.3	1 350.7
Skaidrā nauda apgrozībā	712.3	718.7	717.8	736.7	749.3	766.7	788.6	784.8	800.6	813.7	830.8	877.3
Noguldījumi Latvijas Bankā	206.4	256.6	280.0	251.7	267.1	308.5	279.9	379.3	402.1	384.7	453.5	473.5
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	77.5	73.7	71.9	74.5	73.7	71.3	73.8	67.4	66.6	67.9	64.7	65.0
Tīrie ārējie aktīvi	1 015.9	1 097.2	1 120.6	1 140.2	1 169.8	1 244.4	1 254.8	1 317.8	1 382.4	1 372.6	1 373.4	1 390.2
Tīrie iekšējie aktīvi	-97.2	-121.9	-122.9	-151.9	-153.5	-169.1	-186.3	-153.8	-179.7	-174.1	-89.1	-39.5
Kredīti	-33.9	-59.3	-32.3	-26.9	-67.3	-40.6	-41.9	-61.7	-77.6	-72.3	-0.3	53.7
MFI	10.9	8.3	8.5	8.5	8.2	8.5	3.5	4.5	4.7	3.0	2.9	23.3
Valdībai (neto)	-44.8	-67.6	-40.8	-35.4	-75.5	-49.1	-45.4	-66.2	-82.3	-75.3	-3.2	30.4
Pārējie aktīvi (neto)	-63.3	-62.6	-90.6	-124.9	-86.1	-128.5	-144.5	-92.1	-102.1	-101.8	-88.8	-93.2
BANKU SISTĒMA												
M1	2 006.6	2 034.5	2 086.1	2 137.6	2 225.3	2 354.2	2 407.6	2 457.1	2 562.1	2 578.6	2 703.8	2 870.2
M2	2 811.2	2 878.3	2 964.1	3 019.8	3 061.5	3 224.9	3 297.2	3 369.1	3 487.9	3 525.9	3 692.0	3 905.8
M3	2 811.2	2 878.3	2 964.1	3 033.9	3 073.5	3 240.2	3 311.4	3 385.8	3 503.2	3 542.7	3 709.9	3 925.4
M2X	2 863.3	2 925.8	3 013.8	3 066.0	3 107.8	3 272.8	3 349.1	3 418.6	3 539.8	3 574.9	3 735.7	3 984.7
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	632.3	639.8	640.0	661.2	669.7	689.6	707.8	707.2	717.1	730.5	745.1	786.4
Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumi	2 231.1	2 285.9	2 373.8	2 404.8	2 438.1	2 583.2	2 641.3	2 711.5	2 822.7	2 844.4	2 990.6	3 198.3
Ārvalstu valūtās	864.9	887.8	908.9	925.3	971.7	1 030.6	1 080.8	1 114.0	1 190.5	1 162.6	1 223.4	1 299.2
Tīrie ārējie aktīvi	-358.5	-350.4	-397.6	-485.2	-572.8	-536.5	-631.3	-690.3	-784.1	-995.0	-1 158.1	-1 326.6
Tīrie iekšējie aktīvi	3 221.8	3 276.2	3 411.4	3 551.2	3 680.6	3 809.3	3 980.4	4 108.9	4 323.9	4 569.9	4 893.8	5 311.2
Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	3 897.4	3 972.3	4 150.7	4 285.6	4 496.8	4 717.0	4 902.8	5 095.7	5 353.1	5 592.5	5 875.5	6 139.7
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Latos veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tīrģū izsniegtie kredīti	2.7	3.5	2.2	2.3	2.5	2.2	2.2	2.2	2.9	2.2	2.5	2.7
Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam (jaunie darījumi)	7.4	7.5	7.3	6.4	5.8	5.7	5.5	5.5	5.4	5.5	5.6	5.7
Nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību termiņnoguldījumi (jaunie darījumi)	3.5	3.3	2.9	2.8	2.6	2.8	2.6	2.5	2.5	2.5	2.5	3.1

LATVIJAS BANKAS 2005. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
ĀRZEMJU AKTĪVI	1 157 168	1 216 036	1 241 507	1 261 370	1 305 626	1 376 037	1 382 318	1 439 896	1 509 652	1 495 653	1 512 611	1 513 427
Zelts	57 231	57 321	57 522	58 445	58 489	63 074	61 523	62 440	68 122	68 222	73 881	76 170
SDR	79	79	80	80	82	84	83	84	84	83	84	85
Ārvalstu konvertējamās valūtas	992 312	1 047 933	1 076 389	1 094 624	1 135 650	1 200 336	1 208 252	1 264 180	1 329 102	1 313 734	1 325 808	1 323 520
SVF	103 712	103 080	103 459	103 965	105 356	107 886	106 368	106 621	106 747	106 242	106 621	107 633
Līdzdalība ECB kapitālā	760	760	760	760	760	760	760	760	760	760	760	760
Līdzdalība SNB kapitālā	1 000	1 000	1 000	1 000	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763
Pārējie ārzemju aktīvi	2 074	5 863	2 297	2 496	3 526	2 134	3 569	4 048	3 074	4 849	3 694	3 496
VIETĒJIE AKTĪVI	143 161	139 982	145 840	146 148	145 662	146 280	140 054	141 086	141 541	139 893	138 521	159 487
Kredīti kredītiestādēm	10 930	8 290	8 500	8 500	8 200	8 500	3 500	4 500	4 700	3 000	2 900	23 300
Valdības vērtspapīri	93 387	92 969	98 730	99 053	99 232	99 581	98 451	98 582	99 004	99 226	98 159	98 817
Pamatlīdzekļi	35 694	35 533	35 444	35 291	35 141	35 264	35 150	35 116	35 008	34 941	34 865	34 878
Pārējie vietējie aktīvi	3 150	3 190	3 166	3 304	3 089	2 935	2 953	2 888	2 829	2 726	2 597	2 492
KOPĀ AKTĪVI	1 300 329	1 356 018	1 387 347	1 407 518	1 451 288	1 522 317	1 522 372	1 580 982	1 651 193	1 635 546	1 651 132	1 672 914
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	141 283	118 833	120 912	121 132	135 841	131 687	127 513	122 091	127 211	123 045	139 230	123 196
Ārvalstu konvertējamās valūtas	7 430	7 571	2 664	1 262	3 730	2 762	3 565	2 940	2 719	9 218	7 551	3 295
SVF	103 945	103 311	103 691	104 198	105 593	108 128	106 607	106 860	106 987	106 480	106 860	107 875
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	15 442	418	5 343	10 378	8 353	2 144	6 821	7 054	1 202	1 611	7 745	1 105
Ārvalstu banku noguldījumi latos	503	445	389	414	418	401	407	653	673	608	449	486
Nekonvertējamās valūtas	38	38	38	38	39	40	40	40	40	40	40	40
Pārējās ārzemju saistības	13 925	7 050	8 787	4 842	17 708	18 212	10 073	4 544	15 590	5 088	16 585	10 395
LATI APGROZĪBĀ	712 268	718 710	717 764	736 691	749 259	766 682	788 624	784 756	800 627	813 743	830 756	877 274
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	350 642	423 731	454 050	449 735	465 191	520 975	507 933	575 595	628 155	609 765	593 009	578 680
Kredītiestāžu noguldījumi	202 938	251 581	308 977	309 572	284 078	364 460	351 846	399 803	433 263	420 004	476 863	502 669
Valdības noguldījumi	138 181	160 589	139 506	134 490	174 779	148 726	143 801	164 771	181 340	174 544	101 373	68 389
Citu finanšu institūciju noguldījumi	3 783	5 307	1 282	1 971	1 595	2 038	4 215	1 648	2 059	2 424	3 047	2 004
Pārējās vietējās saistības	5 740	6 254	4 285	3 702	4 739	5 751	8 071	9 373	11 493	12 793	11 726	5 618
KAPITĀLS UN REZERVES	96 136	94 744	94 621	99 960	100 997	102 973	98 302	98 540	95 200	88 993	88 137	93 764
Pamatkapitāls	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	48 090	54 898
Pārvērtēšanas konts	22 513	21 121	20 998	26 337	27 374	29 350	24 679	24 917	21 577	15 370	14 514	13 333
ES dāvinājums	533	533	533	533	533	533	533	533	533	533	533	533
KOPĀ PASĪVI	1 300 329	1 356 018	1 387 347	1 407 518	1 451 288	1 522 317	1 522 372	1 580 982	1 651 193	1 635 546	1 651 132	1 672 914

3. pielikums

LATVIJAS BANKAS 2001.–2005. GADA BILANCES

(gada beigās; tūkst. latu)

	2001	2002	2003	2004	2005
ĀRZEMJU AKTĪVI	881 489	894 613	937 526	1 170 605	1 513 427
Zelts	44 443	51 025	55 543	56 901	76 170
SDR	54	41	75	77	85
Ārvalstu konvertējamās valūtas	732 799	737 313	774 834	986 458	1 323 520
SVF	101 144	101 144	101 144	101 144	107 633
Līdzdalība ECB kapitālā	–	–	–	760	760
Līdzdalība SNB kapitālā	1 043	1 197	1 000	1 000	1 763
Pārējie ārzemju aktīvi	2 006	3 893	4 930	24 265	3 496
VIETĒJIE AKTĪVI	98 121	146 321	162 716	145 283	159 487
Kredīti kredītiestādēm	18 833	30 690	59 320	12 880	23 300
Tranzitkredīti	18 612	11 749	3 018	–	–
Valdības vērtspapīri	24 715	64 382	62 273	93 208	98 817
Pamatlīdzekļi	32 819	32 798	34 200	35 931	34 878
Pārējie vietējie aktīvi	3 142	6 702	3 905	3 264	2 492
KOPĀ AKTĪVI	979 610	1 040 934	1 100 242	1 315 888	1 672 914
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	122 306	116 778	113 545	131 291	123 196
Ārvalstu konvertējamās valūtas	–	–	149	2 445	3 295
SVF	116 012	110 388	104 423	101 773	107 875
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos ¹	42	257	268	21 515	1 105
Ārvalstu banku noguldījumi latos ¹	412	422	409	396	486
Nekonvertējamās valūtas	41	37	36	36	40
Pārējās ārzemju saistības	5 799	5 674	8 260	5 126	10 395
LATI APGROZĪBĀ	556 003	622 632	682 145	727 354	877 274
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	226 374	209 676	213 521	362 500	578 680
Kredītiestāžu noguldījumi	82 433	134 223	123 810	228 872	502 669
Valdības noguldījumi	119 587	62 079	80 254	107 156	68 389
Citu finanšu institūciju noguldījumi	3 441	3 012	1 670	1 300	2 004
Pārējās vietējās saistības	20 913	10 362	7 787	25 172	5 618
KAPITĀLS UN REZERVES	74 927	91 848	91 031	94 743	93 764
Pamatkapitāls	10 100	25 000	25 000	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	5 512	37 928	45 787	48 089	54 898
Rīcības kapitāls	38 224	–	–	–	–
Pārvērtēšanas konts	20 567	28 389	19 712	21 121	13 333
ES dāvinājums	524	531	532	533	533
KOPĀ PASĪVI	979 610	1 040 934	1 100 242	1 315 888	1 672 914

¹ Citu starptautisko finanšu institūciju noguldījumi latos 2001.–2003. gada finanšu pārskatos ietverti postenī "Ārvalstu banku noguldījumi latos".

4. pielikums

LATVIJAS BANKAS 2001.–2005. GADA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINI

(tūkst. latu)

	2001	2002	2003	2004	2005
PROCENTU UN TAMLĪDZĪGI IENĀKUMI					
Ārzemju operācijas	35 985	30 762	27 327	21 760	33 673
Vietējās operācijas	6 340	5 550	5 984	7 005	5 080
PROCENTU IZDEVUMI					
Ārzemju operācijas	44	127	8	8	9
Vietējās operācijas	2 797	3 688	2 651	5 282	10 018
TĪRIE PROCENTU UN TAMLĪDZĪGI IENĀKUMI	39 484	32 497	30 652	23 475	28 726
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	520	605	994	447	577
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI	17 850	18 668	19 738	20 633	19 577
PEĻŅA PIRMS SADALES	22 154	14 434	11 908	3 289	9 726

5. pielikums

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE LIELBRITĀNIJAS STERLIŅU MĀRCIŅAS,
JAPĀNAS JENAS UN ASV DOLĀRA KURSI

(Ls pret ārvalstu valūtu)

2005	Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)				100 Japānas jenu (JPY)				ASV dolārs (USD)			
	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās
I	1.0200	1.0051	0.9930	1.0200	0.5270	0.5171	0.4990	0.5220	0.5430	0.5343	0.5170	0.5390
II	1.0300	1.0190	1.0100	1.0200	0.5250	0.5154	0.5050	0.5050	0.5510	0.5405	0.5310	0.5320
III	1.0200	1.0148	1.0100	1.0200	0.5100	0.5058	0.5000	0.5060	0.5440	0.5314	0.5230	0.5430
IV	1.0400	1.0276	1.0200	1.0400	0.5130	0.5056	0.5010	0.5130	0.5500	0.5432	0.5370	0.5430
V	1.0400	1.0271	1.0200	1.0200	0.5210	0.5187	0.5150	0.5200	0.5610	0.5529	0.5430	0.5610
VI	1.0590	1.0492	1.0300	1.0590	0.5360	0.5314	0.5240	0.5300	0.5830	0.5766	0.5670	0.5830
VII	1.0510	1.0241	1.0080	1.0150	0.5290	0.5217	0.5130	0.5180	0.5900	0.5835	0.5760	0.5820
VIII	1.0380	1.0246	1.0090	1.0310	0.5240	0.5166	0.5070	0.5190	0.5800	0.5720	0.5640	0.5750
IX	1.0450	1.0372	1.0270	1.0310	0.5200	0.5162	0.5110	0.5160	0.5840	0.5730	0.5590	0.5830
X	1.0400	1.0307	1.0200	1.0330	0.5160	0.5099	0.5020	0.5020	0.5890	0.5845	0.5780	0.5790
XI	1.0470	1.0350	1.0240	1.0240	0.5110	0.5035	0.4980	0.4990	0.6020	0.5948	0.5820	0.5940
XII	1.0440	1.0353	1.0210	1.0210	0.5080	0.4994	0.4910	0.5040	0.6010	0.5929	0.5850	0.5930

6. pielikums

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENTĪBAS 2005. GADA BEIGĀS

1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Romualds Namnieks; vadītāja vietnieks Oļegs Rītiņš)

- 1.1. Analītiskā daļa (vadītājs¹)
- 1.2. Bruņojuma daļa (vadītājs Juris Kušķis)
- 1.3. Centrālā nodaļa (vadītājs Māris Dzelme²)
- 1.4. Rīgas nodaļa (vadītājs Sandis Mackēvičs)
- 1.5. Daugavpils nodaļa (vadītājs Ilmārs Suhockis)
- 1.6. Liepājas nodaļa (vadītājs Gints Liepiņš)
- 1.7. Rēzeknes nodaļa (vadītājs Andrejs Gugāns)

2. ĀRĒJO SAKARU PĀRVALDE

(vadītāja p.i. Guntis Valujevs; vadītāja vietniece Aleksandra Bambale)

3. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs, galvenais grāmatvedis Māris Kālis; galvenā grāmatveža vietnieki Jānis Caune, Leo Ašmanis)

- 3.1. Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļa (vadītāja Maija Kurpniece)
- 3.2. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)

4. IEKŠĒJĀ AUDITA PĀRVALDE

(vadītājs Modris Briedis)

- 4.1. Bankas darbības audita daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Anita Hāznere)
- 4.2. Informācijas sistēmu audita daļa (vadītājs Juris Ziediņš)

5. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Harijs Ozols; vadītāja vietnieks Ivo Odītis)

- 5.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Ilgvars Apinis)
- 5.2. Datortīklu un serveru sistēmu daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Egons Bušs)
- 5.3. Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļa (vadītājs Valdis Spūlis)
- 5.4. Informācijas sistēmu drošības daļa (vadītāja Ilona Etmane)
- 5.5. Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa (vadītājs Askolds Kālis)
- 5.6. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Edvīns Mauriņš)

6. JURIDISKĀ PĀRVALDE

(vadītāja Ilze Posuma; vadītāja vietnieki Edvards Kušners, Bruno Mačs)

7. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

(vadītāja Veneranda Kausa; vadītāja vietnieks Vilnis Kepe)

- 7.1. Kases operāciju daļa (vadītājs Oskars Zaltans)
- 7.2. Naudas apgrozības daļa (vadītāja Alīte Grobiņa³)
- 7.3. Monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)
- 7.4. Naudas ekspertīzes un iekārtu uzturēšanas daļa (vadītājs Andris Tauriņš)

8. KOMUNIKĀCIJAS PĀRVALDE

(vadītāja Aina Raņķe)

¹ Vakance. Kopš 02.01.2006. – Māris Dzelme.

² Kopš 02.01.2006. – vakance. Kopš 01.02.2006. – Guntars Ezeriņš.

³ Kopš 13.01.2006. – Ruta Strēle.

6. pielikums (turpinājums)

- 8.1. Izdevniecības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aija Grīnfelde)
- 8.2. Bibliotēka (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Dace Gasiņa)
- 8.3. Arhīvs (vadītāja Baiba Blese)
- 8.4. Lietvedības daļa (vadītāja Svetlana Petrovska)
- 8.5. Tulkošanas un protokola daļa (vadītāja Gundega Vizule)

9. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE

- (vadītājs Egons Gailītis; vadītāja vietniece Agnija Hāzenfuss)
- 9.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa (vadītāja Anda Zalmane)
 - 9.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa (vadītāja Natālija Popova)
 - 9.3. Kontu apkalpošanas un uzskaites daļa (vadītāja Andra Gailīte)
 - 9.4. Parādnieku reģistra daļa (vadītāja Laura Ausekle)

10. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

- (vadītājs Helmūts Ancāns; vadītāja vietnieki Ēriks Āboliņš, Zoja Medvedevskiha)
- 10.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītājs Vilnis Purviņš)
 - 10.2. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītājs Mārtiņš Prūsis)
 - 10.3. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Mārtiņš Bitāns)
 - 10.4. Vērtspapīru norēķinu daļa (vadītāja Anda Kalniņa)
 - 10.5. Finanšu stabilitātes daļa (vadītāja Jeļena Zubkova)

11. PERSONĀLA PĀRVALDE

- (vadītāja Inta Lovnika; vadītāja vietniece Elita Lukina)

12. PREZIDENTA BIROJS

- (vadītājs Guntis Valujevs)

13. SABIEDRISKO ATTIECĪBU PĀRVALDE

- (vadītājs, preses sekretārs Mārtiņš Grāvītis; vadītāja vietnieks Kristaps Otersons)

14. STATISTIKAS PĀRVALDE

- (vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)
- 14.1. Finanšu tirgus un monetārās statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)
 - 14.2. Maksājumu bilances statistikas daļa (vadītāja Daiga Gaigala-Ližbovska)
 - 14.3. Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa (vadītāja Iveta Salmiņa)

15. TEHNISKĀ PĀRVALDE

- (vadītājs Andris Ņikitins)
- 15.1. Saimniecības daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Einārs Cišs)
 - 15.2. Ēku sistēmu daļa (vadītājs Jānis Kreicbergs)
 - 15.3. Drošības sistēmu daļa (vadītājs Viesturs Balodis)

16. TIRGUS OPERĀCIJU PĀRVALDE

- (vadītājs Raivo Vanags)
- 16.1. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Kārlis Bauze)
 - 16.2. Ārējā parāda vadības daļa (vadītāja Agita Birka)
 - 16.3. Riska vadības daļa (vadītāja Daira Brunere)
 - 16.4. Analīzes daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Aigars Egle)
 - 16.5. Maksājumu daļa (vadītāja Una Ruka)

17. RĪGAS FILIĀLE

- (vadītājs Jānis Strēlnieks; vadītāja vietnieks Gunārs Viksne)

6. pielikums (turpinājums)

18. DAUGAVPILS FILIĀLE

(vadītāja Jolanda Mateša; vadītāja vietniece Bernarda Kezika)

19. LIEPĀJAS FILIĀLE

(vadītājs Gundars Lazdāns; vadītāja vietniece Ieva Ratniece)

20. RĒZEKNES FILIĀLE

(vadītāja Anna Matisāne; vadītāja vietnieks Gintauts Senkans)

21. MĀCĪBU UN ATPŪTAS CENTRS

(direktore¹ Dace Miķilpa)

¹ Kopš 01.04.2006. – vadītāja.

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA 2005. GADA BEIGĀS

Prezidenta birojs Guntis Valujevs	PADOME Prezidents Ilmārs Rimšēvičs Prezidenta vietnieks Andris Ruselis	Iekšējā audita pārvalde Modris Briedis
	VALDE Valdes priekšsēdētāja Māra Raubiško Valdes priekšsēdētāja vietnieki Reinis Jakovļevs Helmūts Ancāns	
Informācijas sistēmu pārvalde Harijs Ozols	Monētārās politikas pārvalde Helmūts Ancāns	Sabiedrisko attiecību pārvalde Preses sekretārs Mārtiņš Grāvītis
Maksājumu sistēmu pārvalde Egons Gailītis	Tirgus operāciju pārvalde Raivo Vānags	Juridiskā pārvalde Ilze Posuma
Statistikas pārvalde Agris Caune	Grāmatvedības pārvalde Māris Kālis	Ārējo sakaru pārvalde Guntis Valujevs
Komunikācijas pārvalde Aina Raņķe	Personāla pārvalde Inta Lovnika	Aizsardzības pārvalde Romualds Namnieks
Tehniskā pārvalde Andris Ņikitins	Kases un naudas apgrozības pārvalde Veneranda Kausa	Mācību un atpūtas centrs Dace Miķilpa
Daugavpils filiāle Jolanda Mateša	Rīgas filiāle Jānis Strēlnieks	Liepājas filiāle Gundars Lazdāns
	Rēzeknes filiāle Anna Matisāne	

*8. pielikums***LATVIJAS BANKAS PĀRSTĀVniecība STARPTAUTISKAJĀS ORGANIZĀCIJĀS****EIROPAS SAVIENĪBA****EFK**

Helmūts Ancāns, Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja vietnieks, Monetārās politikas pārvaldes vadītājs (kopā ar Latvijas Republikas Finanšu ministrijas valsts sekretāri Valentīnu Andrējevu¹)

Jeļena Zubkova (pārstāvja vietniece), Monetārās politikas pārvaldes Finanšu stabilitātes daļas vadītāja (kopā ar Latvijas Republikas Finanšu ministrijas valsts sekretāra vietnieci Intu Vasaraudzi²)

EFK apakškomiteja eiro monētu jautājumos

Maruta Brūkle, Kases un naudas apgrozības pārvaldes Monētu daļas vadītāja

EFK apakškomiteja SVF jautājumos

Guntis Valujevs, Prezidenta biroja vadītājs, Ārējo sakaru pārvaldes vadītāja p.i.

Monetārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs

Eiropas Banku uzraugu komiteja

Vita Pilsuma, Latvijas Bankas padomes locekle (banku uzraudzības institūciju pārstāv FKTK padomes loceklis Jānis Placis)

Eurostat Maksājumu bilances komiteja

Daiga Gaigala-Ližbovska, Statistikas pārvaldes Maksājumu bilances statistikas daļas vadītāja

Latvijas Republikas pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā

Aldis Austers, Latvijas Bankas specializētais atašējs

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA**Ģenerālpadome**

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja

Māris Kālis, Latvijas Bankas valdes loceklis, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis
Jānis Caune, Latvijas Bankas galvenā grāmatveža vietnieks

Banku uzraudzības komiteja

Zoja Medvedevskiha, Monetārās politikas pārvaldes vadītāja vietniece (banku uzraudzības institūciju pārstāv FKTK priekšsēdētājs Uldis Cērps)

Banknošu komiteja

Veneranda Kausa, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītāja
Vilnis Kepe, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītāja vietnieks

Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja

Mārtiņš Grāvis, Sabiedrisko attiecību pārvaldes vadītājs
Aina Raņķe, Komunikācijas pārvaldes vadītāja

¹ Kopš 09.01.2006. – Inta Vasaraudze, Latvijas Republikas Finanšu ministrijas valsts sekretāra vietniece.

² Kopš 09.01.2006. – Daina Ispodkina, Latvijas Republikas Finanšu ministrijas ES un starptautisko lietu departamenta ES lietu nodaļas vadītāja.

8. pielikums (turpinājums)

Informācijas tehnoloģiju komiteja

Harijs Ozols, Latvijas Bankas valdes loceklis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītājs

Egons Bušs, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītāja vietnieks, Datortīklu un serveru sistēmu daļas vadītājs

Iekšējā audita komiteja

Modris Briedis, Iekšējā audita pārvaldes vadītājs

Anita Hāznere, Iekšējā audita pārvaldes vadītāja vietniece, Bankas darbības audita daļas vadītāja

Starptautisko attiecību komiteja

Andris Ruselis, Latvijas Bankas prezidenta vietnieks

Guntis Valujevs, Prezidenta biroja vadītājs, Ārējo sakaru pārvaldes vadītāja p.i.

Juridiskā komiteja

Ilze Posuma, Juridiskās pārvaldes vadītāja

Iveta Krastiņa, Juridiskās pārvaldes juriskonsulte

Tirgus operāciju komiteja

Raivo Vanags, Tirgus operāciju pārvaldes vadītājs

Aigars Egle, Tirgus operāciju pārvaldes vadītāja vietnieks, Analīzes daļas vadītājs

Monetārās politikas komiteja

Helmūts Ancāns, Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja vietnieks, Monetārās politikas pārvaldes vadītājs

Santa Bērziņa, Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas galvenā ekonomiste

Maksājumu un norēķinu sistēmu komiteja

Egons Gailītis, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītājs

Ēriks Āboliņš, Monetārās politikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs

Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Pilnvaroto padome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komiteja

Andris Ruselis, Latvijas Bankas prezidenta vietnieks

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas vietnieku grupa

Guntis Valujevs, Prezidenta biroja vadītājs, Ārējo sakaru pārvaldes vadītāja p.i.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs Vašingtonā

Juris Kravalis, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupas izpilddirektora vecākais padomnieks, Latvijas pārstāvis SVF

9. pielikums

2005. GADĀ PUBLICĒTIE LATVIJAS BANKAS IZDEVUMI

Šajā sarakstā iekļautas publikācijas, kuras 2005. gadā sagatavojusi un izdevusi Latvijas Banka. Tās ir bezmaksas un pieejamas interesentiem gan internetā (www.bank.lv), gan drukātā veidā Latvijas Bankā. Publikācijas iespējams saņemt arī pa pastu, sūtot pieprasījumu uz adresi, kas norādīta šā izdevuma pēdējā lappusē.

REGULĀRIE IZDEVUMI

"Latvijas Bankas 2004. gada pārskats"

"Monetārais Apskats. Monetary Review" (2004. gada 3. un 4. numurs un 2005. gada 1. un 2. numurs)

"Monetārais Biļetens" (2004. gada 12. numurs un 2005. gada 1.–11. numurs)

"Finanšu Stabilitātes Pārskats" (2004. gada 2. numurs un 2005. gada 1. numurs)

"Latvijas Maksājumu Balance. Latvia's Balance of Payments" (2004. gada 3. un 4. numurs un 2005. gada 1. un 2. numurs)

"Latvijas Maksājumu Balance (Pamatrādītāji)" (2004. gada 11. un 12. numurs un 2005. gada 1.–10. numurs)

"Averss un Reverss" (2005. gada 1.–4. numurs)

PĒTĪJUMI

Ajevskis V., Pogulis A. Lata piesaistes eiro ietekme uz finanšu sektoru

Dāvidsons G. Latvijas ilgtermiņa konkurētspējas modelēšana

Grundīza S., Stikuts D., Tkačevs O. Latvijas valsts konsolidētā kopbudžeta cikliski koriģētā bilance

Meļihovs A., Rusakova S. Konjunktūras un patērētāju apsekojumu rezultātu izmantošana Latvijas tautsaimniecības attīstības īstermiņa prognozēšanai

Zasova A., Meļihovs A. Latvijas darba tirgus elastības novērtējums

10. pielikums

LATVIJAS BANKAS PAMATUZDEVUMU IZPILDES 2005. GADA NORMATĪVĀS AKTUALITĀTES

13. janvāris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par "Latvijas Bankas naudas zīmju reproducēšanas noteikumu" apstiprināšanu" (spēkā ar 01.02.2005.).

Latvijas Bankas padome atcēla lēmumu "Par "Skaidrās naudas inkasācijas licencēšanas noteikumu" apstiprināšanu".

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par "Kreditiestāžu ilgtermiņa ārējo aizņēmumu pārskata un prognozes sagatavošanas noteikumu" nosaukuma maiņu un grozījumiem" (spēkā ar 01.04.2005.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par ""Ārvalstu valūtu tīrās atklātās pozīcijas pārskata" sagatavošanas noteikumu" grozījumiem" (spēkā ar 01.04.2005.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par "Kreditiestāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumu" nosaukuma maiņu un grozījumiem" (spēkā ar 01.04.2005.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par ""Naudas tirgus darījumu pārskata" sagatavošanas noteikumu" grozījumiem" (spēkā ar 01.04.2005.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par ""Kredītu norakstīšanas un vērtspapīru pārvērtēšanas korekciju pārskata" sagatavošanas noteikumu" grozījumiem" (spēkā ar 01.04.2005.).

21. marts

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par "Parādnieku reģistra noteikumu" apstiprināšanu jaunā redakcijā" (spēkā ar 01.09.2005.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par "Elektroniskās naudas izlaišanas un apkalpošanas noteikumu" grozījumiem" (spēkā ar 01.04.2005.).

19. maijs

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par "Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumu" grozījumiem" (spēkā ar 01.07.2005.).

16. jūnijs

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par "Kārtības, kādā starp Latvijas Banku un AS "Latvijas Centrālais depozitārijs" veicamas ar vērtspapīriem saistītās operācijas" apstiprināšanu jaunā redakcijā" (spēkā ar 01.07.2005.).

14. jūlijs

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par banku rezervju normu" (spēkā ar 24.08.2005.), palielinot rezervju normu bankām un ārvalstu banku filiālēm no 4% uz 6%.

17. novembris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par banku rezervju normu" (spēkā ar 24.12.2005.), palielinot rezervju normu bankām un ārvalstu banku filiālēm no 6% uz 8%.

11. pielikums

TERMINU SKAIDROJUMS

Atlikušais termiņš – līdz parāda instrumenta dzēšanas vai aizdevuma atmaksas datumam vai kādas citas finanšu operācijas beigu datumam atlikušais laiks.

Automātiskais lombarda kredīts – Latvijas Republikā reģistrētai bankai vai ārvalstu bankas filiālei, kurai Latvijas Bankā ir naudas konts norēķiniem latos un kura piedalās Latvijas Bankas organizētajā vērtspapīru norēķinu sistēmā, līdz nākamajai darbadienai izsniegts lombarda kredīts tāda naudas konta debeta atlikuma likvidēšanai, kas radies starpbanku norēķinu rezultātā.

Bruto norēķinu sistēma – pārvedumu sistēma, kurā naudas norēķins vai vērtspapīru pārvedums tiek veikts, pamatojoties uz katru atsevišķu maksājuma rīkojumu.

Centrālā valdība – valsts institūcijas, t.sk. ministrijas, vēstniecības, pārstāvniecības, aģentūras, padomes, izglītības, veselības aizsardzības, tiesībsargājošās, kultūras un citas valsts iestādes, kuru kompetence attiecas uz visu valsts ekonomisko teritoriju. Centrālā valdība ietver valsts bezpeļņas institūcijas, ko tā kontrolē un finansē.

Citi finanšu starpnieki, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (CFS) – finanšu iestādes, kuras iesaistītas galvenokārt finanšu starpniecībā, uzņemoties tādas saistības, kas nav valūta, noguldījumi un noguldījumu aizstājēji, pret klientiem, kas nav MFI, vai apdrošināšanas tehniskās rezerves. CFS ir kreditēšanā iesaistītās sabiedrības (piemēram, finanšu lizinga sabiedrības, faktūrkreditēšanas sabiedrības, eksporta vai importa finansēšanas sabiedrības), ieguldījumu fondi, ieguldījumu brokeru sabiedrības, finanšu instrumentsabiedrības, finanšu pārvaldītājsabiedrības, riska kapitāla sabiedrības, kā arī citas finanšu iestādes, ja to darbība atbilst minētajiem nosacījumiem.

ECB Ģenerālpadome – viena no ECB lēmēj institūcijām, kuras sastāvā ietilpst ECB prezidents, viņa vietnieks un visi ES valstu centrālo banku prezidenti.

Eiro zona – zona, kurā ietilpst ES valstis, kuras saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu ieviesušas eiro kā to vienoto valūtu un kurās tiek īstenota vienotā monetārā politika, par ko atbild ECB Padome. 2005. gada beigās eiro zonu veidoja Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Īrija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Somija, Spānija un Vācija.

Eiropas Centrālā banka (ECB) – ECBS un Eirosistēmas centrālā institūcija, kurai saskaņā ar Eiropas Kopienas normatīvajiem aktiem piešķirts juridiskās personas statuss. ECB, sadarbojoties ar ES valstu centrālajām bankām, īsteno Eirosistēmai un ECBS izvirzītos uzdevumus saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem. ECB pārvalda Padome un Valde. Kamēr visas ES valstis nav ieviesušas eiro, ECBS ietvaros darbojas arī trešā ECB lēmēj institūcija – Ģenerālpadome.

Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – ietver ECB un ES valstu centrālās bankas. To valstu centrālās bankas, kuras vēl nav ieviesušas eiro, īsteno neatkarīgu monetāro politiku saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem un tādējādi nav iesaistītas Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanā.

Eirosistēma – ietver ECB un eiro zonas valstu centrālās bankas. Eirosistēmas lēmēj institūcijas ir ECB Padome un ECB Valde.

Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK) – ES Padomes izveidota komiteja ekonomikas un finanšu jautājumos, kuras sastāvā ietilpst ES valstu valdību un centrālo banku pārstāvji, kā arī EK un ECB pārstāvji.

11. pielikums (turpinājums)

Ekonomikas un monetārā savienība (EMS) – Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā aprakstītas EMS veidošanas procesa ES trīs pakāpes. EMS pirmo pakāpi, kas sākās 1990. gada 1. jūlijā un beidzās 1993. gada 31. decembrī, galvenokārt raksturo brīvas kapitāla plūsmas izveide ES. EMS otrā pakāpe sākās 1994. gada 1. janvārī un ietvēra Eiropas Monetārā institūta izveidi, aizliegumu centrālajām bankām finansēt sabiedrisko sektoru, aizliegumu sabiedriskajam sektoram privileģēti piekļūt finanšu institūcijām un izvairīšanos no pārmērīga valdības budžeta deficīta. EMS trešā pakāpe sākās 1999. gada 1. janvārī, nododot atbildību par monetārajiem jautājumiem ECB un ieviešot eiro. Ar eiro naudas zīmju ieviešanu 2002. gada 1. janvārī tika pabeigts EMS izveides process.

Elektroniskā klīringa sistēma (EKS) – Latvijas Bankas neto norēķinu sistēma, kas nodrošina klientu maksājuma rīkojumu apstrādi un klīringa (tīrvērtes) norēķinus.

Fiksētas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupona procentu likme nemainās visā instrumenta darbības laikā.

Finanšu iestādes – CFS, finanšu palīgsabiedrības, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi.

Finanšu palīgsabiedrības – finanšu iestādes, kas iesaistītas galvenokārt finanšu palīgdarbībās, t.i., darbībās, kuras cieši saistītas ar finanšu starpniecību, bet nav finanšu starpniecība, piemēram, ieguldījumu brokeri, kas neveic finanšu starpniecības pakalpojumus savā vārdā, sabiedrības, kas nodrošina finanšu tirgu infrastruktūru, iestādes, kas uzrauga MFI, finanšu iestādes un finanšu tirgu. Finanšu un kapitāla tirgus komisija un Rīgas Fondu birža uzskatāmas par finanšu palīgsabiedrībām.

Kapitāla vērtspapīri – vērtspapīri, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā. Tie ietver biržās tirgotus un netirgotus kapitāla vērtspapīrus (piemēram, kotētas akcijas, nekotētas akcijas un citus kapitāla vērtspapīru veidus) un parasti nodrošina ienākumus dividenžu veidā.

Klīrings (tīrvērtē) – maksājuma dokumentu nosūtīšanas, apstrādes un savstarpējās saskaņošanas process, kurš notiek pirms norēķina un kura rezultātā, pamatojoties uz visiem banku iesniegtajiem maksājuma dokumentiem, aprēķina katras bankas klīringa (tīrvērtes) neto pozīciju, t.i., kopējās naudas līdzekļu saistības vai prasības pret pārējām bankām.

Kredītiestāde – sabiedrība, kas dibināta, lai pieņemtu noguldījumus un citus atmaksājamos līdzekļus no neierobežota klientu loka un savā vārdā izsniegtu kredītus, un sniegtu citus finanšu pakalpojumus, vai elektroniskās naudas institūcijas, kas emitē maksāšanas līdzekļus elektroniskās naudas veidā. Latvijas kredītiestādes (bankas un elektroniskās naudas institūcijas) ietvertas "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstā" (sk. Latvijas Bankas interneta lapas (www.bank.lv) izvēlnes "Normatīvie akti" sadaļu "Statistiskie pārskati").

Kredītrisks – raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ.

Likviditātes risks – raksturo iespēju, ka saistības netiks izpildītas laikus un nebūs iespējams atsavināt aktīvus tuvu to patiesajai vērtībai.

Lombarda kredīts – Latvijas Republikā reģistrētai bankai vai ārvalstu bankas filiālei, kurai Latvijas Bankā ir naudas konts norēķiniem latos un kura piedalās Latvijas

11. pielikums (turpinājums)

Bankas organizētajā vērtspapīru norēķinu sistēmā, pret tās īpašumā esošu un neapgrūtinātu vērtspapīru ķīlu izsniegts Latvijas Bankas īstermiņa kredīts. Latvijas Banka izsniedz automatiskos lombarda kredītus un pieprasījuma lombarda kredītus.

M0 (naudas bāze) – šis naudas rādītājs tiek aprēķināts saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju un ietver Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas un rezidentu MFI un finanšu iestāžu pieprasījuma noguldījumus (noguldījumus uz nakti) Latvijas Bankā.

M1 (šaurās naudas rādītājs) – šis naudas rādītājs tiek aprēķināts saskaņā ar ECB metodoloģiju un ietver Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas, neieskaitot to atlikumus MFI kasēs, rezidentu nefinanšu sabiedrību, finanšu iestāžu, mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas institūciju un pašvaldību latos un ārvalstu valūtās MFI uz nakti veiktos noguldījumus.

M2 (vidējās naudas rādītājs) – šis naudas rādītājs tiek aprēķināts saskaņā ar ECB metodoloģiju un ietver M1 un rezidentu nefinanšu sabiedrību, finanšu iestāžu, mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas institūciju un pašvaldību latos un ārvalstu valūtās MFI veiktos noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem ieskaitot (īstermiņa krājnoguldījumus) un noguldījumus ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot (īstermiņa noguldījumus).

M2X (plašā nauda) – šis naudas rādītājs tiek aprēķināts saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju un ietver Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas, neieskaitot to atlikumus MFI kasēs, un rezidentu nefinanšu sabiedrību, finanšu iestāžu, mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas institūciju MFI veiktos noguldījumus uz nakti un termiņnoguldījumus (t.sk. noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu un *repo* darījumus) latos un ārvalstu valūtās. M2X pašvaldību noguldījumi tiek ietverti kā neto rādītājs pieprasījuma pusē.

M3 (plašās naudas rādītājs) – šis naudas rādītājs tiek aprēķināts saskaņā ar ECB metodoloģiju un ietver M2, *repo* darījumus, MFI emitētos parāda vērtspapīrus ar termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot un naudas tirgus fondu akcijas un daļas.

Mainīgas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupona procentu likmi periodiski pārskata attiecībā pret atsauces indeksu, lai atspoguļotu īstermiņa vai vidēja termiņa tirgus procentu likmju pārmaiņas. Mainīgas procentu likmes instrumentiem kupona procentu likme var būt noteikta, izmantojot vai nu atsauces indeksu kādā datumā pirms procentu uzkrāšanas perioda sākuma, vai arī procentu uzkrāšanas perioda laikā.

Mājsaimniecības – fiziskās personas vai fizisko personu grupas, kuru pamatdarbība ir patēriņš un kuras ražo preces un pakalpojumus vienīgi pašu patēriņam. Latvijā par mājsaimniecībām uzskatāmi arī individuālā darba veicēji, ja viņi nav reģistrējuši savu darbību Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Komercreģistrā. Veidojot kopsavilkumus, mājsaimniecību sektorā parasti iekļauj arī mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas institūciju datus.

Maksājumu bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas saimnieciskos darījumus ar pārējām valstīm. Šajā pārskatā atspoguļoti darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un tie neto darījumi, kuri rada finanšu prasības ("Aktīvi") vai finanšu saistības ("Pasīvi") pret pārējām valstīm.

11. pielikums (turpinājums)

Monetārās finanšu iestādes (MFI) – iestādes, kas kopā veido naudas emisijas sektoru, t.i., kredītiestādes un finanšu sabiedrības, kas pieņem noguldījumus vai tuvus noguldījumu aizstājējus no klientiem, kuri nav MFI, uz sava rēķina piešķir kredītus un veic ieguldījumus vērtspapīros, kā arī valstu centrālās bankas. Latvijas Banka uztur "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstu" (sk. Latvijas Bankas interneta lapas (www.bank.lv) izvēlnes "Normatīvie akti" sadaļu "Statistiskie pārskati"). ECB savā interneta lapā regulāri publicē ES valstu MFI sarakstu (sk. Latvijas Bankas interneta lapas (www.bank.lv) izvēlni "Saites").

Nefinanšu sabiedrība – saimnieciska vienība, kas veic preču ražošanu vai sniedz nefinansiālus pakalpojumus nolūkā gūt peļņu vai citus augļus. Latvijā par nefinanšu sabiedrību uzskatāms arī individuālais komersants, ja viņš reģistrējis savu darbību Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Komercreģistrā.

Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI, nenosakot termiņu, un kurus iespējams izņemt, vai nu iepriekš brīdinot MFI atbilstoši līgumā noteiktajam brīdinājuma termiņam, vai arī samaksājot tai ievērojamu soda naudu.

Noguldījumi ar noteiktu termiņu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI un kurus nevar izņemt pirms termiņa beigām vai var izņemt, tikai samaksājot nelielu soda naudu. Šādi noguldījumi aptver arī dažus netirgojamus parāda instrumentus, piemēram, netirgojamus noguldījumu sertifikātus.

Pamatdarbības risks – raksturo iespēju ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus darbības neparedzētas pārtraukšanas, informācijas nesankcionētas izmantošanas, drošības prasību neievērošanas un citu ar nepilnīgu iekšējās kontroles sistēmu saistītu iekšēju vai ārēju apstākļu dēļ.

Parāda vērtspapīri – vērtspapīri, kas apliecina emitenta (t.i., aizņēmēja) saistības pret šo vērtspapīru turētāju (aizdevēju) un tā apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīru turētājam (aizdevējam) noteiktā datumā vai datumos (piemēram, obligācijas, parādzīmes, naudas tirgus instrumenti). Šiem vērtspapīriem parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tie tiek pārdoti ar diskontu pret summu, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā. Parāda vērtspapīri, kas emitēti ar sākotnējo termiņu ilgāku par 1 gadu, klasificējami kā ilgtermiņa parāda vērtspapīri.

Pieprasījuma lombarda kredīts – pēc Latvijas Republikā reģistrētas bankas vai ārvalstu bankas filiāles, kurai Latvijas Bankā ir naudas konts norēķiniem latos un kura piedalās Latvijas Bankas organizētajā vērtspapīru norēķinu sistēmā, pieprasījuma uz noteiktu termiņu, kas nepārsniedz 30 dienu pēc kārtas, izsniegts lombarda kredīts.

Portfeļieguldījumi – ieguldījumi (neto darījumi un atlikumi), kurus Latvijas rezidenti veic citu valstu rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Aktīvi") un citu valstu rezidenti – Latvijas rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Pasīvi"). Portfeļieguldījumos tiek ietverti kapitāla vērtspapīri (nodrošina īpašumtiesības, kas atbilst līdz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) un parāda vērtspapīri, izņemot tos vērtspapīrus, kuri atspoguļoti ārvalstu tiešajās investīcijās vai rezerves aktīvos.

Reālā laika bruto norēķinu (RTGS) sistēma – norēķinu sistēma, kurā maksājumu apstrāde un norēķins notiek, pamatojoties uz katru atsevišķu maksājuma dokumentu (neizmantojot mijieskaitu) reālajā laikā.

11. pielikums (turpinājums)

Rezerves – Latvijas Republikā reģistrēto banku un ārvalstu banku filiāļu turējumi to rezervju kontos, lai izpildītu rezervju prasības.

Rezervju bāze – to bilances posteņu summa, kuri veido Latvijas Republikā reģistrēto banku un ārvalstu banku filiāļu rezervju prasību aprēķināšanas bāzi.

Rezervju norma – Latvijas Bankas noteikta rezervju bāzes daļa procentos. Centrālās bankas var noteikt normu arī katrai rezervju bāzē iekļauto bilances posteņu kategorijai. Normas izmanto rezervju prasību aprēķināšanai.

Rezervju prasības – prasības Latvijas Republikā reģistrētai bankai un ārvalstu bankas filiālei turēt rezervju kontā Latvijas Bankā rezervju normai atbilstošas rezerves.

RIGIBID (*Riga Interbank Bid Rate*) – Latvijas starpbanku noguldījumu procentu likmju indekss, kas atspoguļo kotēšanas sarakstā iekļauto banku noteiktās latu naudas tirgus procentu likmes, par kādām šīs bankas vēlas aizņemties naudas līdzekļus latos no citām bankām. Latvijas Banka šo indeksu aprēķina darījumiem ar termiņu uz nakti, 1 diena (sākot ar nākamo darbadienu), 1 nedēļa, 1 mēnesis, 3 mēneši, 6 mēneši un 12 mēneši.

RIGIBOR (*Riga Interbank Offered Rate*) – Latvijas starpbanku kredītu procentu likmju indekss, kas atspoguļo kotēšanas sarakstā iekļauto banku noteiktās latu naudas tirgus procentu likmes, par kādām šīs bankas vēlas aizdot naudas līdzekļus latos citām bankām. Latvijas Banka šo indeksu aprēķina darījumiem ar termiņu uz nakti, 1 diena (sākot ar nākamo darbadienu), 1 nedēļa, 1 mēnesis, 3 mēneši, 6 mēneši un 12 mēneši.

Sākotnējais termiņš – saskaņā ar finanšu operācijas sākumā noligtajiem noteikumiem un nosacījumiem laiks no parāda instrumenta emisijas datuma līdz dzēšanas datumam vai aizdevuma izsniegšanas datuma līdz atmaksas datumam, vai kādas citas finanšu operācijas sākuma datuma līdz beigu datumam.

Starpbanku automatizētā maksājumu sistēma (SAMS) – Latvijas Bankas reālā laika bruto norēķinu sistēma, kas nodrošina starpbanku norēķinus reālajā laikā.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – starptautiska organizācija, kas dibināta 1944. gada jūlijā, lai veicinātu starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātības pieaugumu un nodrošinātu īslaicīgu finansiālu palīdzību, ja kādai SVF dalībvalstij radusies nepieciešamība risināt ar maksājumu bilanci saistītas problēmas.

Starptautisko investīciju bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas finanšu prasību ("Aktīvi") un finanšu saistību ("Pasīvi") pret pārējām valstīm atlikumu vērtību un sastāvu.

Starptautisko norēķinu banka (SNB) (*Bank for International Settlements (BIS)*) – starptautiska organizācija, kas dibināta 1930. gada maijā, lai veicinātu starptautisko monetāro un finanšu sadarbību. SNB darbojas kā centrālo banku banka.

TARGET (Eiropas Vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu) sistēma (*TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) system*) – reālā laika bruto norēķinu sistēma eiro. Tā ir decentralizēta sistēma, ko 2005. gada beigās veidoja 16 nacionālās RTGS sistēmas, ECB maksājumu mehānisms un starpsavienojumu mehānisms.

11. pielikums (turpinājums)

Terminnoguldījums Latvijas Bankā – Latvijas Bankā uz noteiktu termiņu un par noteiktu procentu likmi pieņemti Latvijas Republikā reģistrētas bankas, t.sk. bankas, kas atzīta par maksātnespējīgu vai likvidējamu, vai ārvalstu bankas filiāles naudas līdzekļi latos, kurus, beidzoties termiņam, Latvijas Banka samaksā minētajiem darījuma partneriem ar procentiem.

Tiešās investīcijas – investīcijas (neto darījumi un atlikumi), ko ārvalstu investors veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā Latvijas komercsabiedrībā ("Tiešās investīcijas Latvijā") vai Latvijas investors kādā ārvalstu kompānijā ("Tiešās investīcijas ārvalstīs"). Tās ietver tiešās investīcijas pašu kapitāla, reinvestētās peļņas un cita kapitāla veidā.

Tirgus risks – raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Valdība – valsts institūcijas, kuras ražo netirgojamas preces vai sniedz pakalpojumus, kas paredzēti individuālajam vai kolektīvajam patēriņam, vai valsts institūcijas, kuras iesaistītas nacionālā ienākuma vai nacionālās bagātības pārdalē. Latvijā valdība ietver centrālo valdību un vietējo valdību.

Valūtas kursa mehānisms II (VKM II) – valūtas kursa režīms, kas nodrošina pamatprincipus sadarbībai valūtas kursu politikas jomā starp eiro zonas valstīm un ES valstīm, kuras nepiedalās EMS trešajā pakāpē. 2005. gada beigās VKM II piedalījās Dānija, Igaunija, Kipra, Latvija, Lietuva, Malta, Slovākija un Slovēnija.

Valūtas mijmaiņas darījums – vienas valūtas maiņa pret otru, vienlaikus veicot pirkšanas un pārdošanas darījumu pēc darījuma sākumkursa un pārdošanas un pirkšanas darījumu pēc darījuma beigu kursa.

Vērtspapīru pārdošana ar atpirkšanu (repo darījumi) – darījumi, kurā izsoles dalībnieks (Latvijas Republikā reģistrēta banka vai ārvalstu bankas filiāle, kurai Latvijas Bankā ir naudas konts norēķiniem latos un kura piedalās Latvijas Bankas organizētajā vērtspapīru norēķinu sistēmā) pārdod tā īpašumā esošos vērtspapīrus Latvijas Bankai un, termiņam beidzoties, atpērk no Latvijas Bankas vērtspapīrus par fiksētu cenu.

Vērtspapīru pirkšana ar atpārdošanu (reverse repo darījumi) – darījumi, kurā izsoles dalībnieks (Latvijas Republikā reģistrēta banka vai ārvalstu bankas filiāle, kā arī ārvalstu banka, starptautiska valūtas, finanšu vai kredīta institūcija, kurai Latvijas Bankā ir naudas konts norēķiniem latos un kura piedalās Latvijas Bankas organizētajā vērtspapīru norēķinu sistēmā) pērk no Latvijas Bankas tās īpašumā esošos vērtspapīrus un, termiņam beidzoties, atpārdod Latvijas Bankai vērtspapīrus par fiksētu cenu.

Vietējā valdība – valsts institūcijas, kuru kompetence attiecas tikai uz vietējo ekonomisko teritoriju. Vietējā valdība ietver valsts bezpeļņas institūcijas, kuras vietējā valdība kontrolē un finansē. Latvijā vietējā valdība ir pašvaldības.

Latvijas Bankas 2005. gada pārskats

K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>
info@bank.lv
Iespiests "Premo"

